

ANDORRA

i el seu Sistema Financer
and its Financial System

2007

ASSOCIACIÓ DE BANCs ANDORRANS

ANDORRA
i el seu Sistema Financer

PRESENTACIÓ

Després de diversos anys de creixement vigorós, l'economia mundial s'enfronta a seriosos desafiaments per poder continuar creixent al ritme al qual ho ha fet en els darrers anys; aquesta situació és especialment desafiant en els països més desenvolupats, com Europa, Estats Units o Japó. El producte brut mundial ha tingut un creixement del 3,95%, sent més moderat que el creixement experimentat en recents exercicis, i la previsió actual pel 2008 és del 3,7%. Aquesta desacceleració econòmica mundial, té el seu origen entre altres en el desinflament de la bombolla immobiliària dels Estats Units, el desplegament d'una crisi financera internacional, la caiguda del valor del dòlar americà respecte a les monedes de major circulació i als alts preus del petroli i els aliments.

El preu del petroli, ha mantingut al llarg de tot el 2007 una forta tendència alcista, amb un preu a principis d'any de 60 dòlars americans el barril, que ha assolit nous màxims històrics des de mitjans de juny, tancant l'any 2007 a un preu de 91 dòlars americans.

El creixement del països en desenvolupament s'ha mantingut durant el 2007 en el 6,9%, mentre que en les economies en transició s'ha accelerat fins al 8%, com a resultat de la tendència a l'alça dels preus de productes bàsics i de la forta demanda interna. Les economies emergents, continuen gaudint d'un creixement sòlid encapçalat per Xina i Índia. No obstant, el creixement de la inflació és superior a l'experimentat per les economies avançades, degut a la importància que té l'energia i els aliments en la cistella de la compra d'aquests països emergents.

Durant el 2007, l'economia europea ha estat marcada principalment per les turbulències sofertes pels mercats financers internacionals com a conseqüència de la crisi de confiança en els mercats generada per la crisi hipotecària dels Estats Units, i ha experimentat un creixement econòmic del 2,9%, 0,2 punts per sota de l'augment enregistrat el 2006. El creixement de la zona euro ha estat del 2,6%, taxa lleugerament inferior a la registrada el 2006 que fou del 2,8%. El creixement d'Alemanya que representa el 30% del PIB de la zona euro, ha estat del 2,5%, 0,4 punts inferiors al de 2006; el creixement del Regne Unit el 2007 ha estat 0,1 punts superior al de l'exercici anterior, arribant al 3%.

El tipus d'interès establert pel Banc Central Europeu (BCE) s'ha mantingut en el 4% durant la segona meitat de l'any, sofrint una variació interanual de 0,50 punts percentuals, fet que denota una certa estabilitat respecte a l'any anterior que va augmentar d'un 2,25% a un 3,50% en dotze mesos. No obstant, l'euribor ha mantingut una tendència alcista durant el 2007, amb un creixement interanual de 0,80 punts percentuals arribant al 4,79% a tancament d'any, amb una tendència clarament alcista a mig termini. La primera meitat del 2008 avala aquesta estabilitat pel que fa al tipus d'interès establert pel BCE ja que no ha dut a terme cap increment de tipus en el que va d'any; no obstant, l'euribor ha seguit augmentant fins al 5% en aquest mateix període.

El creixement interanual del PIB espanyol, es va situar en el 3,8% en el 2007 i tot i ser una dècima inferior al registrat el 2006, el creixement de l'economia espanyola ha estat un dels més forts d'Europa, només per sota de països com Grècia amb un creixement d'un 4%, Finlàndia amb un 4,4% o Bulgària amb un 6,2%.

Les perspectives per a l'economia espanyola durant el 2008, confirmen una desacceleració més pronunciada que la iniciada el 2007 degut principalment a la crisi del sector immobiliari; els indicadors de confiança de les llars i del comerç minorista han disminuït, situant-se al nivell de les xifres de 1994.

Pel que fa a la situació econòmica de França, ha tancat l'any amb una taxa de creixement de l'1,9%, 0,3 punts inferior al creixement de l'any anterior. El consum va avançar un 2,1% davant el 2,3% registrat en l'exercici anterior, contribuint amb 1,2 punts a la progressió del producte interior brut francès. Un altre element significatiu de l'evolució econòmica durant el 2007, fou la desacceleració de les exportacions i de les importacions, passant d'un 6,3% i un 7,1% a un 2,7% i un 4,1%, respectivament, fet que ha generat una disminució de quatre dècimes en la seva taxa de creixement. El Govern francès ha anunciat que el creixement per al 2008, no podria assolir la previsió inicial d'entre el 2% i el 2,5% i se situaria entre l'1,7% i el 2%.

La situació econòmica del Principat durant l'exercici 2007, ha estat marcada per les males condicions climatològiques de la temporada d'esquí 2006-07 amb una reducció del 24% del número de visitants i per altra banda, indicadors econòmics com el de les importacions, poden denotar un cert alentiment en el sector comercial. Tot i això, l'economia andorrana ha crescut un 3%, fet que demostra que l'oferta turística d'Andorra és prou àmplia com per haver substituït el producte de l'esquí amb altres com el comerç o altres activitats de lleure com els centres wellness.

Standard & Poor's estima la renda per càpita del Principat per al 2007 en 30.510 euros, superior a la de països com Alemanya, Espanya o França, i similar a la d'altres països comparables. Aquest mateix informe, qualifica al país amb un ràting A-1+ a curt termini i un ràting AA a llarg termini.

Andorra es troba en un punt d'inflexió en què ha d'impulsar iniciatives innovadores, obertes al món i amb capacitat per generar un creixement sostenible de la seva economia, població i riquesa.

En aquesta línia, el Govern d'Andorra va portar a terme durant la segona meitat del 2006 i principis de 2007 la definició d'un pla estratègic de país que va culminar al febrer de 2007 amb la presentació del programa Andorra 2020. Aquest programa s'estructura en tres eixos, que agrupen 20 iniciatives. Aquests eixos són els següents:

- Revitalitzar el turisme i el comerç;
- Fomentar nous sectors econòmics; i
- Modernitzar el marc econòmic d'Andorra.

Per a liderar, coordinar, planificar i gestionar el desenvolupament i implementació de les 20 iniciatives recollides en aquest programa, s'ha creat l'Agència 2020. Així mateix, i amb l'objectiu d'impulsar la innovació i fomentar nous sectors econòmics també s'ha creat l'Oficina per a la Innovació Empresarial (en endavant, OIE).

Així mateix, i per modernitzar el marc econòmic d'Andorra durant el 2007 s'han aprovat una nova llei de societats i una llei de comptabilitat; i ja en el 2008 una nova llei d'inversions estrangeres, que ha obert a 100% de capital estranger més de 200 activitats, entre les quals es troben l'audiovisual, l'e-comerç,

la medicina estètica i wellness, formació, producció industrial fonamentada en noves tecnologies i a la recerca i el desenvolupament. Andorra comença així una nova etapa de modernització i diversificació de la seva economia.

L'any 2007, el Fons Monetari Internacional (FMI) ha elaborat un nou informe d'avaluació basat en la visita realitzada el setembre de 2006. En aquest informe es posa de manifest, un cop més, la inexistència de riscos macroeconòmics identificables que puguin incidir en l'estructura i el bon funcionament del sector financer andorrà. Addicionalment, també destaca que la reduïda dimensió de l'economia local facilita l'avaluació del risc de crèdit de la cartera de crèdits.

La solidesa del sector financer, l'increment de la demanda d'altres activitats dins del sector serveis i la implementació de les 20 iniciatives emmarcades en el programa Andorra 2020 pretenent assolir un sòlid creixement econòmic per a l'economia andorrana del futur.

ÍNDEX

I. El Principat d'Andorra **Pàg. 9**

- I.1. Introducció a Andorra Pàg. 11
- I.2. Història d'Andorra Pàg. 14
- I.3. Institucions andorranes Pàg. 15

II. Marc legal **Pàg. 21**

- II.1. Règim jurídic Pàg. 23
- II.2. Sistema tributari Pàg. 25
- II.3. Marc legislatiu del sistema financer Pàg. 30
- II.4. Desenvolupaments en el marc regulatori
del sistema financer Pàg. 34

III. Entorn econòmic **Pàg. 41**

- III.1. Introducció Pàg. 43
- III.2. Aspectes generals Pàg. 44
- III.3. Principals variables econòmiques Pàg. 50
- III.4. El sector públic Pàg. 56
- III.5. Els sectors econòmics Pàg. 60

IV. Sector bancari **Pàg. 81**

- IV.1. Introducció Pàg. 83
- IV.2. Associació de Bancs Andorrans Pàg. 84
- IV.3. El sector bancari Pàg. 86

V. Dades d'interès **Pàg. 113**

- V.1. Grups bancaris andorrans Pàg. 115
- V.2. Altres dades d'interès Pàg. 125

I. EL PRINCIPAT D'ANDORRA

I. EL PRINCIPAT D'ANDORRA

I.1. INTRODUCCIÓ A ANDORRA

El **Principat d'Andorra** és un **microestat europeu** situat al Pirineu Central, entre Espanya i França, estats membres de la Unió Europea amb els quals comparteix, respectivament, 64 km de frontera pel sud i l'oest i 57 km pel nord. La seva capital és Andorra la Vella.

La superfície d'Andorra és aproximadament de **468 km²**, superior a la d'altres petits estats europeus com ara San Marino (61 km²), Liechtenstein (157 km²) o el Principat de Mònaco (1,5 km²).

La bandera i l'escut d'Andorra són els següents:

La llengua oficial d'Andorra és el **català**, si bé s'utilitzen també de manera habitual el castellà i el francès, gràcies als contactes econòmics i socials amb els estats veïns. L'anglès s'utilitza també en l'àmbit comercial i financer.

El Principat d'Andorra, que no disposa de moneda pròpia, va adaptar-se a l'**euro** l'1 de gener de 2002 igual que els altres països membres de la Unió Europea.

Andorra és un país muntanyós. El punt més baix és la confluència del riu Runer amb el Valira (838 m) i el més alt, el Pic de Coma Pedrosa (2.942 m). El clima d'Andorra es considera sec i mediterrani. Les temperatures varien sensiblement entre les zones altes i les baixes a causa sobretot de les grans diferències d'altitud. La temperatura mitjana mínima és de -2° C i la mitjana màxima de 24° C. Les precipitacions en forma de neu són freqüents i les pluges es concentren principalment entre els mesos d'octubre i maig. L'aigua és un dels recursos naturals més importants i permet l'aprofitament hidroelèctric i termal.

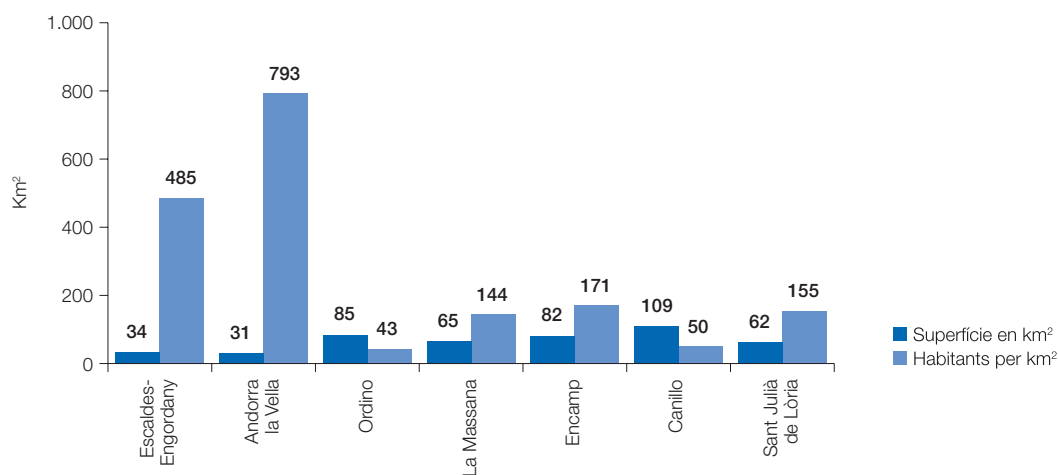
La **població** d'Andorra al 2007 ha estat de 83.137 habitants, amb un 37% d'habitants de nacionalitat andorrana, un 34% dels residents de nacionalitat espanyola, un 17% de nacionalitat portuguesa i un 6% de nacionalitat francesa.

Tal com podem veure a continuació, Andorra està dividida administrativament en set circumscripcions territorials anomenades parròquies, que es diferencien les unes de les altres en quant a l'extensió i la població, i que disposen cadascuna d'elles del seu propi Comú (Ajuntament). Les set parròquies són: Canillo, Encamp, Ordino, La Massana, Andorra la Vella, Sant Julià de Lòria i Escaldes-Engordany.

La superfície i la densitat demogràfica per a cadascuna de les set parròquies al 2007 és com segueix:

Superfície parroquial i densitat demogràfica 2007

Font: Andorra. Anuari socioeconòmic 2007

Les distàncies per carretera fins al Principat des de les principals ciutats dels estats veïns són les següents:

Des d'Espanya:

Madrid 600 km
Barcelona 210 km

Des de França:

París 900 km
Marsella 532 km
Tolosa 196 km

Andorra disposa d'una xarxa pública i privada de transports amb les principals ciutats dels països veïns.

El Principat no disposa de xarxa ferroviària pròpia, si bé s'hi pot accedir des d'Aix les Thermes o l'Hospitalet, a França, i des de Puigcerdà i Lleida, a Espanya, en menys d'una hora fins a Andorra per carretera.

Els aeroports més propers es troben a Barcelona, Girona i Reus, a Espanya, i a Tolosa i Perpinyà, a França. Actualment està en estudi l'entrada en funcionament de l'aeroport de La Seu d'Urgell (Espanya), a 10 km d'Andorra, aeroport que havia estat utilitzat en el passat.

El Servei de Telecomunicacions d'Andorra (STA) també permet un altre tipus de comunicació mitjançant la telefonia fixa i mòbil (GSM), internet (ADSL), el telègraf, el tèlex, el telefax i GPRS.

I.2. HISTÒRIA D'ANDORRA

La història d'Andorra es coneix a través dels primers testimonis escrits trobats que s'hi relacionen, datats el segle IX.

Un precepte carolingi datat de l'any 843 i signat pel rei Carles el Calb mencionava l'atribució de les Valls d'Andorra a Sunifred Comte d'Urgell. El 988, Borrell II, Comte de Barcelona i d'Urgell, va cedir Andorra a l'Església d'Urgell a canvi de possessions dins el Comtat de la Cerdanya. El Bisbe d'Urgell va esdevenir així sobirà temporal de les Valls.

No obstant, durant els segles següents, el Bisbat d'Urgell es va veure en conflicte amb el Comtat de Foix, el qual desitjava recuperar allò que en un passat li pertanyia. Aquesta situació va finalitzar el 1278 i el 1288 amb la signatura del primer i el segon Pariatge entre el Bisbe d'Urgell i el Comte de Foix, respectivament. Aquestes sentències arbitrals van establir un condomini indivís de les Valls amb igualtat de drets i atribucions entre els dos senyors (fixaven els tributs a pagar pels andorrans i disposaven l'exercici de la justícia conjunta mitjançant els batlles, les obligacions militars dels andorrans envers els dos senyors i el nomenament de notaris i veguers). En definitiva, els Pariatges van representar la independència d'Andorra durant més de set-cents anys.

Els drets de consenyoria sobre Andorra van passar després als reis de França, hereus dels Comtes de Foix, i més tard al President de la República Francesa.

Va ser al principi dels anys 80 quan la necessitat de reformes de les institucions va esdevenir patent. Així, l'any 1981, amb la separació de poders, es va redactar un acord entre coprínceps, es va crear el Govern andorrà sota la denominació de Consell Executiu i la figura del Cap de Govern. D'aquesta manera es van anar desenvolupant diferents reformes tals com el codi penal, el codi de l'administració, sempre sota l'acord dels coprínceps.

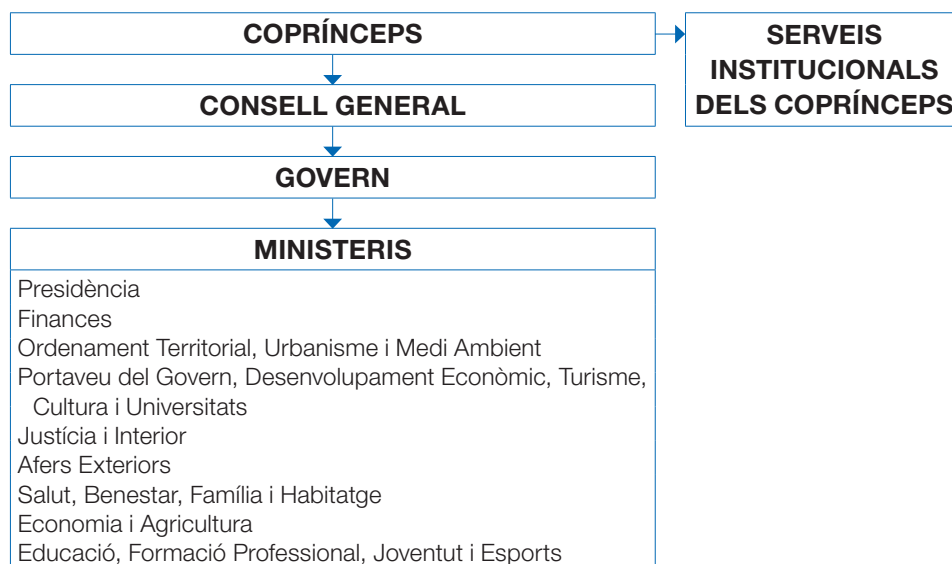
El gran canvi va arribar a Andorra el 14 de març de 1993, data en la qual es va aprovar per referèndum la Constitució del Principat d'Andorra, convertint-se així en un Estat independent, de dret, democràtic i social. Malgrat que aquesta darrera fita pot semblar recent, el Principat d'Andorra fa més de 700 anys que es regeix per un sistema institucional propi.

Així, el poble andorrà, va assumir la sobirania, però els coprínceps, indivisa i conjuntament, són el cap d'Estat. A títol personal i exclusiu, aquest càrrec recau en el Bisbe d'Urgell (actualment l'Excm. Sr. Enric Vives i Sicília) i el President de la República Francesa (actualment l'Excm. Sr. Nicolas Sarkozy). Cada copríncep nomena un representant personal a Andorra.

I.3. INSTITUCIONS ANDORRANES

Principals Institucions i Organismes Polítics

L'esquema de les principals institucions a Andorra és el següent:

Font: Govern d'Andorra

Tal com hem explicat anteriorment, l'any 1993, Andorra es va dotar d'una Constitució moderna i va esdevenir un copríncipat parlamentari.

Els **coprínceps** arbitren i moderen el funcionament dels poders públics i de les institucions. Les seves funcions són, entre d'altres, la sanció i la promulgació de lleis, la convocatòria d'eleccions generals, la convocatòria de referèndums a petició del Cap de Govern i de la majoria del Consell General sobre una qüestió d'ordre polític. Dels seus actes se'n fan responsables qui els contrasignen.

El **Consell General** (Parlament Andorrà) és el màxim òrgan de representació popular. Exerceix el poder legislatiu, aprova els pressupostos de Govern, nomena el Cap de Govern i promou i controla la seva acció política. El Consell General està format per 28 membres elegits per sufragi universal per un termini de 4 anys. La meitat d'aquests consellers s'elegeix per circumscripció parroquial i l'altra meitat per circumscripció nacional. L'òrgan que regeix el Consell General és la Sindicatura, encapçalada pel Síndic General i el Sub-Síndic, elegits pel ple del Consell General. Amb l'aprovació de la Constitució, les normes que emanen del Consell General reben la denominació unitària de lleis.

A Andorra hi ha els següents **partits polítics** amb representació parlamentària: el *Partit Liberal d'Andorra* (afiliat a la Internacional Liberal, a l'European Liberal Democrat and Reform Party i a la International Network of Liberal Women), el *Partit Socialdemòcrata* (afiliat a la Internacional Socialista), el *Centre Demòcrata Andorrà* (afiliat a la Internacional Demòcrata de Centre), *Segle 21* i *Renovació Democràtica*.

El **Govern** té el poder executiu de l'Estat i es compon del Cap de Govern i els Ministres. El Cap de Govern és elegit pel Consell General i dirigeix la política nacional i internacional d'Andorra, l'Administració de l'Estat i exerceix la potestat reglamentària (veure la composició del Govern actual en el capítol "V. Dades d'interès").

Andorra està dividida administrativament en set parròquies: Canillo, Encamp, Ordino, la Massana, Andorra la Vella, Sant Julià de Lòria i Escaldes-Engordany. L'òrgan de representació i administració de la parròquia és el **Comú**, que actua per mitjà del seu Consell. La Constitució defineix els comuns com a corporacions públiques amb personalitat jurídica i potestat normativa local, sotmeses a la llei, en forma d'ordenances, reglaments i decrets. Els electors de cada parròquia elegeixen deu consellers, dels quals en designen dos pels càrrecs de cònsol major i cònsol menor.

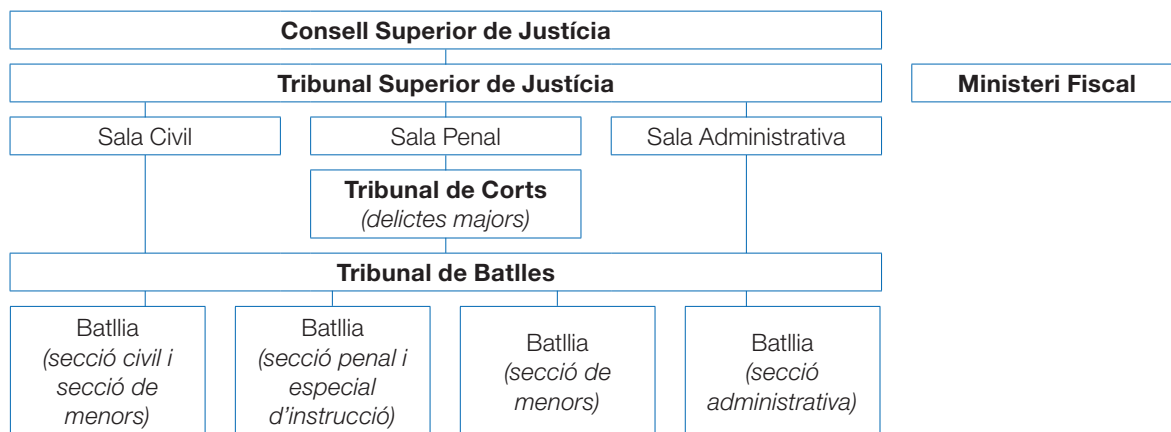
El **Tribunal de Comptes** és un òrgan tècnic, independent, vinculat orgànicament al Consell General, que fiscalitza la despesa pública. A més, s'encarrega de verificar la transparència de la gestió econòmica, financera i comptable de l'Administració Pública.

El **Raonador del Ciutadà**. És la institució que defensa i vetlla pel compliment i l'aplicació dels drets i les llibertats recollits a la Constitució, actuant com a comissionat o delegat del Consell General. El Raonador del Ciutadà recull i tramita les queixes i reclamacions relatives a les relacions dels ciutadans amb totes les administracions i organismes públics del Principat, amb independència i objectivitat.

Altres Institucions

Òrgans judicials andorrans. La missió dels òrgans judicials és sotmetre tots els poders públics al compliment de la llei, controlar la legalitat de l'actuació administrativa i oferir a tots els ciutadans una protecció efectiva en l'exercici dels seus drets i en la defensa dels seus interessos legítims.

Un organigrama representatiu del sistema judicial andorrà es presenta a continuació:

Font: Govern d'Andorra

El **Tribunal Constitucional** és l'òrgan màxim d'interpretació de la Constitució i les seves sentències vinculen els poders públics i els particulars. Aprova el seu propi reglament i, en l'exercici de la seva funció, està sotmès únicament a la Constitució i a la Llei qualificada del Tribunal Constitucional. Es compon de quatre magistrats constitucionals, un per cadascun dels coprínceps i dos pel Consell General, amb un mandat d'una durada de vuit anys, no renovables per períodes consecutius.

El **Consell Superior de Justícia** és l'òrgan de representació, govern i administració de l'organització judicial, que vetlla per la independència i el bon funcionament del poder judicial. Es compon de cinc membres designats, un per cada copríncep, un pel síndic general, un pel Cap de Govern i un pels magistrats i batlles. Aquest consell és l'encarregat de nomenar els batlles, els magistrats, el fiscal general de l'estat, els fiscals adjunts i secretaris judicials; exerceix també la funció disciplinària i promou les condicions perquè l'administració de Justícia disposi dels mitjans adients per al seu funcionament.

El **Ministeri Fiscal** és l'òrgan que vetlla per la defensa i l'aplicació de l'ordre jurídic i per la independència dels tribunals i promou davant d'aquests l'aplicació de la llei per a la salvaguarda dels drets dels ciutadans i la defensa de l'interès general. Es compon de membres nomenats pel Consell Superior de la Justícia a proposta del Govern, amb mandats renovables de sis anys.

El **Tribunal Superior de Justícia** constitueix la més alta instància de l'organització judicial del Principat. Es compon d'un president i vuit magistrats nomenats pel Consell Superior de Justícia. Està integrat per la sala civil, la sala penal i la sala de contenciós administratiu i de seguretat social.

El **Tribunal de Corts** és competent per jutjar en primera instància els delictes majors, així com per dur a terme l'execució de les seves sentències i altres resolucions. Aquest tribunal jutja, en apel·lació, els recursos contra sentències penals dictades pel Tribunal de Batlles, en causes seguides per delictes menors, i pels batlles, en matèria de contravencions penals. Exerceix, mitjançant el seu president, les funcions de jurisdicció de vigilància penitenciària i d'aplicació de les penes. En l'actualitat es compon d'un president, un vicepresident, un magistrat i dos magistrats adjunts.

La **Batllia d'Andorra** esdevé una primera instància unificada en els tres àmbits: civil, penal i administratiu. Està composta per batlles i secretaris judicials així com pel seu President. El President del Tribunal de Batlles serà alhora el President de la Batllia. El Tribunal de Batlles com a tribunal col·legiat disposa de tres seccions: civil, penal i administrativa, i una secció especial d'instrucció.

Altres Organismes

L'**Institut Nacional Andorrà de Finances** (INAF) és una entitat de dret públic amb personalitat jurídica pròpia i plena capacitat d'obrar pública i privadament, amb independència de l'administració general. L'INAF és l'autoritat del sistema financer andorrà i promou i vetlla pel bon funcionament i l'estabilitat del sistema financer.

La **Unitat de Prevenció del Blanqueig** (UPB) és un òrgan independent que té per missió impulsar i coordinar les mesures de prevenció del blanqueig i finançament del terrorisme. Es crea l'any 2000 amb la Llei de cooperació penal internacional i de lluita contra el blanqueig de diners o valors producte de la delinqüència internacional, seguint les recomanacions del Comitè MONEYVAL del Consell d'Europa i les 40 recomanacions i les 9 recomanacions especials del GAFI. La UPB entrà en funcionament el juliol del 2001.

La **Unitat de Prevenció i Lluita contra la Corrupció**, està adscrita orgànica i funcionalment al ministeri que tingui atribuïdes les competències de Presidència, actualment al ministeri de Presidència. Aquesta unitat és competent en matèria de lluita anticorrupció, i a aquest efecte impulsa i coordina tota actuació governativa de l'administració general. El decret per al funcionament d'aquesta unitat, entrà en vigor el dia 24 de gener de 2008.

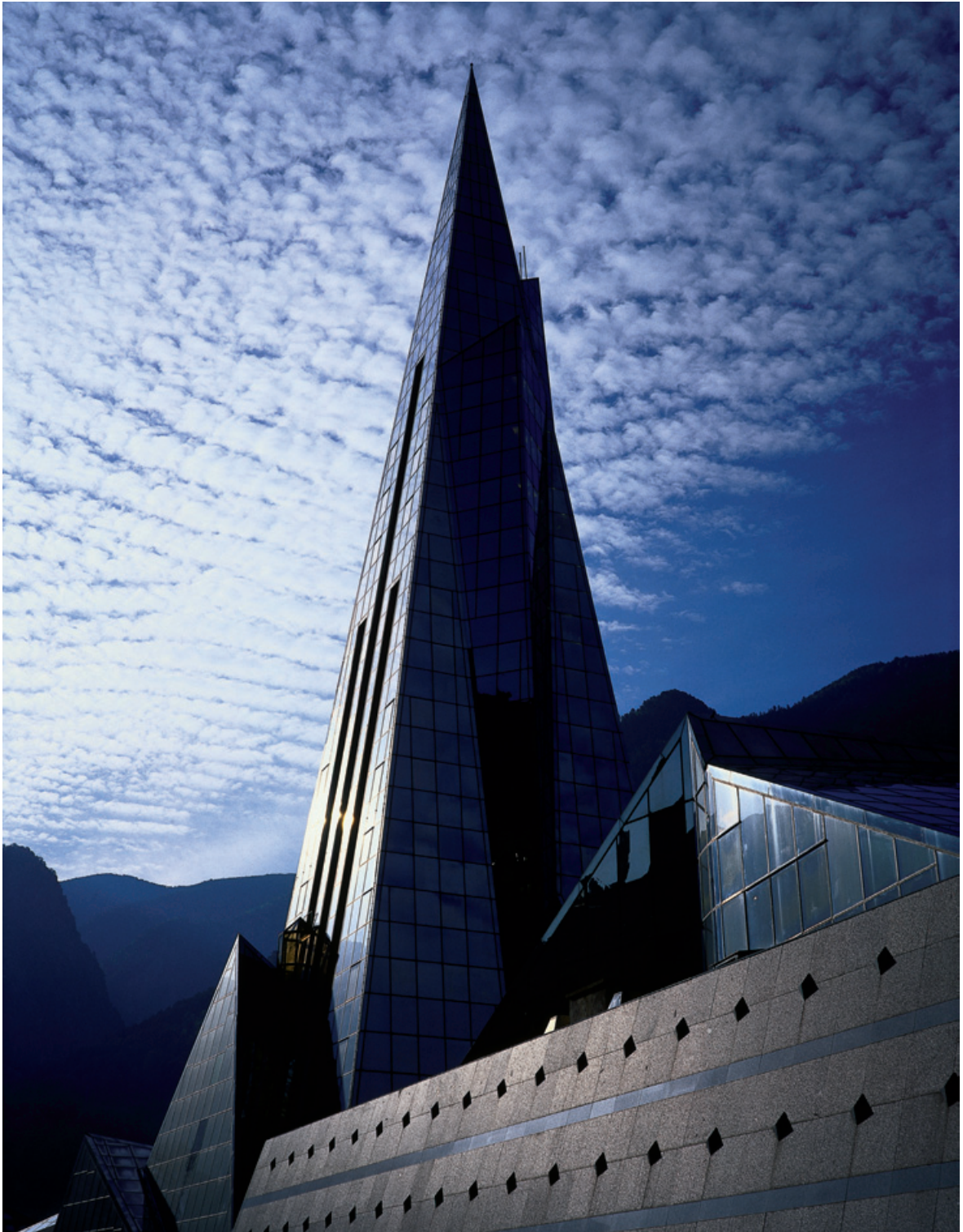
La **Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra** (CCIS) és una entitat de dret públic amb personalitat jurídica pròpia i plena capacitat d'obrar per al compliment dels seus fins. És un òrgan consultiu de les administracions públiques i té com a finalitat primordial la d'afavorir i potenciar l'activitat econòmica i empresarial del país, defensar els seus interessos i facilitar tota una sèrie de serveis d'orientació empresarial. La inscripció al cens de la Cambra és obligatòria per a tots els comerciants, industrials i titulars de serveis inscrits al Registre de Comerç i Indústria del Govern.

L'Institut d'Estudis Jurídics, Econòmics i Financers d'Andorra (JEF) té com a objectiu principal la promoció i l'organització d'activitats de formació, de recerca i de divulgació de temes jurídics, econòmics i financers a escala internacional i en relació amb la Unió Europea. El patronat d'aquesta fundació està format pel Govern d'Andorra; l'Associació de Bancs Andorrans; la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra, i la Universitat d'Andorra.

L'Oficina per a la Innovació Empresarial (OIE) que depèn directament del Cap de Govern, té per missió diversificar i modernitzar l'economia andorrana. Els seus objectius són:

- Incentivar la creació i el desenvolupament d'un teixit empresarial que participi en el sorgiment de nous sectors d'activitat econòmica de valor afegit; i
- Posicionar internacionalment Andorra com una economia oberta, moderna i atractiva.

II. MARC LEGAL

II. MARC LEGAL

II.1. RÈGIM JURÍDIC

- Les **societats mercantils** andorranes han de tenir el seu domicili social a Andorra i haver-se constituït d'acord amb la *Llei 20/2007 de 18 d'octubre de 2007, de Societats Anònimes i de Responsabilitat Limitada*. Les formes jurídiques contemplades per aquesta llei són: societat anònima (SA) i societat de responsabilitat limitada (SL), i ambdues poden adquirir la condició de societat unipersonal.

Les societats que el 22 de novembre de 2007, en què entrà en vigor la Llei 20/2007, no estiguessin constituïdes o no es constitueixin com a societats anònimes o de responsabilitat limitada i que tinguin per objecte la producció o l'intercanvi de béns o de serveis per al mercat es consideren societats col·lectives i es regeixen per les disposicions del Reglament de societats mercantils, aprovat pel Consell General en la sessió del 19 de maig de 1983. En les societats col·lectives, tots els socis responen solidàriament i il·limitadament al compliment dels deutes socials de forma subsidiària respecte de la societat.

Una societat estrangera pot transferir el seu domicili social a Andorra i adquirir la nacionalitat andorrana, sempre que s'adapti a les disposicions de la legislació vigent a Andorra, i que la legislació de l'estat d'origen ho permeti amb els efectes de manteniment de personalitat jurídica.

D'acord amb la legislació vigent, el capital de les societats andorranes ha d'estar compost per capital andorrà en les seves dues terceres parts com a mínim, entenent-se per capital andorrà el de les persones físiques o jurídiques de nacionalitat andorrana i el de les persones físiques estrangeres amb una residència continuada a Andorra d'almenys vint anys a excepció dels següents casos: els espanyols i francesos, per als quals el període queda reduït a deu anys en aplicació del "Conveni Trilateral" relatiu a l'entrada, la circulació, el sojorn i l'establiment dels seus nacionals, i els portuguesos per als quals el període també queda reduït a deu anys en aplicació del "Conveni Bilateral" relatiu a l'entrada, la circulació, el sojorn i l'establiment dels seus nacionals.

No obstant, el 8 d'abril de 2008 el Consell General ha aprovat la nova *Llei d'Inversions Estrangeres al Principat d'Andorra, Llei 2/2008*, que entrarà en vigor al 7 de novembre de 2008. En aquest nou marc legislatiu, es contempla obertura immediata a capital estranger per alguns sectors de l'economia, prèvia autorització per part del Govern d'Andorra en cas que dita participació sigui igual o superior al 50%, com per exemple l'audiovisual, e-comerç, medicina estètica i wellness, formació, producció industrial fonamentada en noves tecnologies i recerca i desenvolupament. Mentre que en els sectors estratègics no hi haurà obertura de capital estranger. El Govern haurà de presentar davant del Consell General propostes d'obertura de nous sectors en un termini d'entre 2 i 6 anys.

Aquesta legislació no és d'aplicació per a les entitats bancàries de dret andorrà que es regeixen d'acord amb la normativa específica del sector financer, i especialment pel previst en la Llei de regulació del règim administratiu bàsic de les entitats bancàries, de data 30 de juny de 1998. Aquesta llei fixa que les entitats bancàries andorranes poden ser participades fins a un 51% del seu capital per entitats de crèdit estrangeres.

Les societats mercantils andorranes tenen l'obligació de portar i conservar la comptabilitat; formular i signar els seus comptes anuals i la proposta d'aplicació de resultat en el termini de 6 mesos des del tancament de l'exercici i de sotmetre els comptes anuals a auditoria quan durant dos exercicis consecutius compleixin dues de les circumstàncies següents:

- El total de les partides de l'actiu superi els 3.600.000 euros;
- L'import de la xifra anual de negoci superi els 6.000.000 euros;
- El nombre de treballadors sigui superior a 25 persones.

No obstant, l'obligació d'auditoria establerta en la Llei 20/2007 no serà exigible fins a l'aprovació de la llei d'auditoria.

D'acord amb la *Llei 30/2007 de Comptabilitat dels Empresaris* que entrarà en vigor per als exercicis comptables que comencin a partir de l'1 de gener de 2009, les societats mercantils andorranes hauran de portar una comptabilitat ordenada i adequada a la naturalesa i dimensió de la seva activitat, basada en les normes internacionals de comptabilitat i normes internacionals d'informació financera, d'acord amb el que s'establirà en el Pla General de Comptabilitat que ha de publicar el Govern d'Andorra en els propers mesos.

Així mateix, d'acord amb la legislació vigent les societats hauran de dipositar la certificació de l'acord d'aprovació de comptes anuals i de l'aplicació del resultat, juntament amb una còpia dels comptes anuals i de l'informe d'auditoria, si és necessari, en el termini d'un mes des de l'adopció de l'acord. Aquesta obligació serà d'aplicació per als exercicis iniciats a partir de l'1 de gener de 2009.

- Per a l'exercici del **comerç i indústria**, les persones estrangeres necessiten més de vint anys de residència per poder tenir al seu nom la titularitat d'un establiment comercial o industrial. En aplicació del "Conveni Trilateral" els francesos i espanyols només necessiten deu anys.

D'acord amb la Llei 30/2007 de Comptabilitat dels Empresaris que entrarà en vigor per als exercicis comptables que comencin a partir de l'1 de gener de 2009, les persones físiques que realitzen activitats empresarials o professionals, empresaris, hauran de portar una comptabilitat ordenada i adequada a la naturalesa i dimensió de la seva activitat, basada en les normes internacionals de comptabilitat i normes internacionals d'informació financera, d'acord amb el que s'establirà en el Pla General de Comptabilitat que ha de publicar el Govern d'Andorra en els propers mesos.

- L'exercici de les **professions lliberals** es regeix per una llei específica que exigeix vint anys de residència per als estrangers i estar en possessió del corresponent títol universitari expedit per Andorra, França o Espanya o degudament convalidat. El Govern pot atorgar discrecionalment un permís d'exercici lliberal per una durada de deu anys renovables tenint en compte les necessitats puntuals d'Andorra, l'especialitat i les condicions personals del sol·licitant. El Consell General en la sessió del 8 de maig de 2008 ha aprovat una nova llei sobre l'exercici de les professions lliberals.
- L'any 1968 fou creat el règim andorrà de seguretat social que cobreix les branques de malaltia i vellesa. L'afiliació a la **Caixa Andorrana de Seguretat Social (CASS)** és obligatòria per a tots els treballadors assalariats i facultativa per als no assalariats residents al Principat. La cotització efectuada pels assegurats assalariats oscil·la entre un 5% i un 9% sobre el seu salari real, mentre que la cotització a càrrec de l'empresa és d'un 13%. La cotització per als no assalariats consisteix en un preu revisat anualment i calculat sobre el salari mig declarat durant l'exercici anterior. Un treballador estranger ha de disposar d'un permís de treball concedit pel Ministeri d'Interior. La concessió de permisos per part del Ministeri està condicionada a unes quotes aprovades pel Consell General. El projecte de Llei de la CASS que està en tràmit parlamentari aportarà millores importants al sistema andorrà de seguretat social.
- La persona física estrangera major de 18 anys que desitja establir la seva residència efectiva a Andorra sense exercir-hi cap activitat ha d'obtenir del Ministeri d'Interior una autorització de **resident passiu** que es regeix per la Llei qualificada de modificació de residències passives de data 28 de novembre de 1996.
- Les persones físiques no residents majors d'edat i les persones físiques residents amb menys de vint anys de residència necessiten una autorització del Govern per poder adquirir un **habitatge** en règim de propietat horitzontal, amb la corresponent plaça d'aparcament. En aquest cas, les parcel·les de terreny per a un xalet o un habitatge unifamiliar no poden excedir els 1.000 m².
- La **nacionalitat andorrana** per naturalització pot ésser adquirida per les persones estrangeres que contreguin matrimoni amb andorrans, si acrediten una residència ininterrompuda a Andorra de tres anys. Els estrangers amb una residència efectiva d'almenys vint anys poden també sol·licitar-la al Govern. La Constitució andorrana no permet tenir dues nacionalitats.

II.2. SISTEMA TRIBUTARI

Introducció

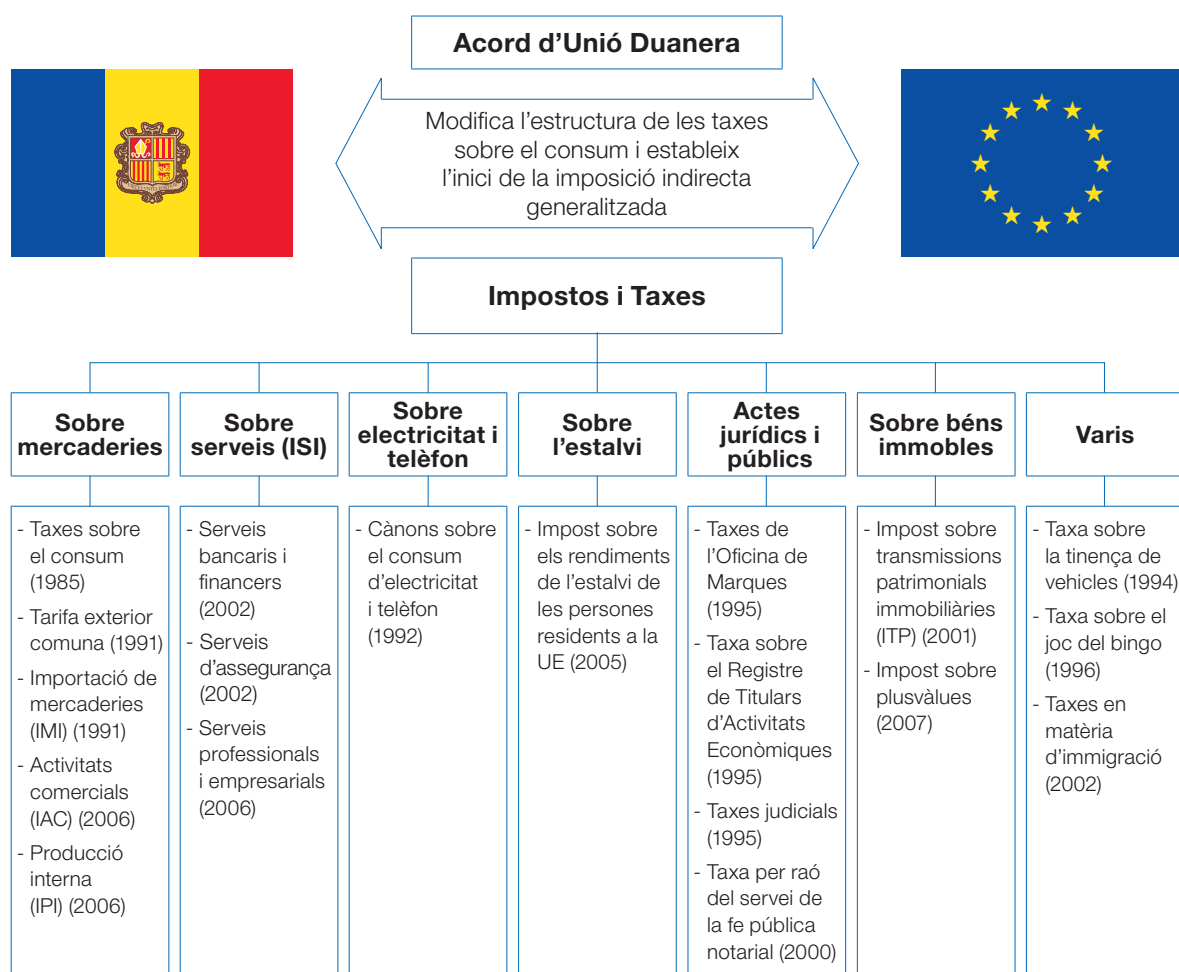
En la nostra història recent, l'aprovació de l'Acord d'Unió Duanera entre el Principat d'Andorra i la Comunitat Econòmica Europea (1990) i, posteriorment la Constitució (1993), marquen un nou entorn per al desenvolupament del sistema tributari andorrà.

El sistema fiscal andorrà està basat en la imposició indirecta. Al Principat d'Andorra no hi ha cap impost directe sobre els beneficis de les empreses ni sobre el patrimoni o la renda de les persones físiques.

Tributs de l'Administració Central

La Llei de bases de l'ordenament tributari, del 19 de desembre de 1998, configura el marc bàsic de referència amb aplicació preeminent dins l'àmbit tributari del Principat, i incorpora els principis de justícia, legalitat i reserva de llei, generalitat i distribució equitativa de la càrrega tributària establerts en la Constitució. La llei esmentada estableix les normes generals per les quals, a manca de llei específica en contra, es regeixen els tributs.

En l'actualitat, i tal i com s'ha esmentat anteriorment, el sistema tributari andorrà es regeix per un sistema d'imposició indirecte resumit en el quadre següent:

Impostos sobre les mercaderies

Impost indirecte sobre les mercaderies (IMI)

L'any 1991 arran de l'entrada en vigor de l'acord comercial entre Andorra i la Unió Europea, es va crear l'Impost de Mercaderies Indirecte (IMI), que grava la importació i la producció de mercaderies.

Es tracta d'un impost sobre les importacions dels productes que figuren als capítols 1-24 del sistema harmonitzat de designació i codificació de mercaderies, i que inclouen productes destinats al consum final o a la seva elaboració. L'import es determina aplicant un tipus de gravamen sobre el valor de la mercaderia (base de tributació) i, en alguns casos, un import fix per unitat de producte. El tipus de gravamen esmentat oscil·la entre l'1% i el 12%, segons la mercaderia. Un detall dels mateixos és com segueix:

- Tipus reduït: 1% s'aplica als preus dels productes que figuren als capítols 1-24 del sistema harmonitzat i s'afegeix a la taxa esmentada sobre el consum de les importacions.
- Tipus normal: 4% correspon a la majoria dels productes.
- Tipus incrementat: 7% és aplicable a productes electrònics, de perfumeria, òptica i altres.
- Tipus especial: 12% s'aplica a joieria i a aparells recreatius.

Per a certs productes específics com ara llibres o impresos, cadires de rodes i altres vehicles per a invàlids, així com certs accessoris de vehicles, no existeix tipus impositiu de l'impost de mercaderies indirecte.

La Llei també estableix tipus d'impostos per unitat de producte sobre carburants i mínims imposables sobre algunes mercaderies, com per exemple el tabac.

Des del 1996 la duana recapta la totalitat de la **Tarifa Exterior Comuna (TEC)** sobre les importacions de productes industrials procedents de països que no pertanyen a la Unió Europea.

Impost indirecte sobre la producció interna (IPI)

Aquest impost entra en vigor l'1 de gener de 2006 amb l'objectiu de generalitzar la imposició indirecta a totes les mercaderies de l'economia andorrana.

Aquest impost grava el lliurament de béns produïts o elaborats per empresaris i professionals al territori andorrà. L'impost es determina aplicant un tipus de gravamen sobre el valor del bé produït (base de tributació). El percentatge repercutit al client final oscil·la entre l'1% i el 12% segons el tipus de mercaderia. Un detall dels mateixos és com segueix:

- Tipus reduït: 1% s'aplica als preus dels productes que figuren als capítols 1-24 del sistema harmonitzat, és a dir principalment producció de productes alimentaris.
- Tipus normal: 4% correspon a la producció de la majoria dels productes.
- Tipus incrementat: 7% és aplicable a la producció de productes electrònics, de perfumeria entre d'altres.
- Tipus especial: 12% s'aplica a la producció de productes de joieria i aparells recreatius.

Impost sobre les activitats comercials (IAC)

Aquest impost grava en origen i fase única la comercialització de béns ja siguin importats o bé produïts al país. Als efectes d'aquest impost s'entén per comercialització de béns el conjunt d'operacions de venda al major i venda al detall que intervenen en la transmissió fins al consumidor final.

El tipus de gravamen d'aquest impost aplicable tant pel que fa a les importacions com al lliurament de béns produïts o elaborats en territori andorrà, consisteix en un recàrrec d'equivalència afegit al tipus de gravamen de l'impost de mercaderies indirecte (IMI) o de l'impost indirecte sobre la producció interna que suporti el bé comercialitzat.

Un detall dels recàrrecs d'equivalència aplicats per a cada tipus de gravamen és com segueix:

Tipus de gravamen de l'IMI/IPI	Recàrrec d'equivalència
0%	0,0%
1%	0,0%
4%	0,8%
7%	1,4%
12%	2,4%

Impostos sobre els serveis

Impost indirecte sobre els serveis (ISI)

El dia 13 d'abril de 2000 es va aprovar la Llei de l'impost indirecte sobre la prestació de serveis, que estableix les bases d'una imposició indirecta sobre els serveis prestats en territori andorrà per empresaris i professionals, persones físiques i jurídiques, residents i no residents, excepte els serveis subjectes a la Llei de l'IMI. Els tres tipus d'impostos establerts són: el tipus reduït de l'1%, el tipus normal del 4% i el tipus incrementat del 7%.

Com a desenvolupament de la llei marc anterior, el dia 14 de maig de 2002, es va aprovar la Llei de l'impost indirecte sobre la prestació de serveis bancaris i serveis financers, i la Llei de l'impost indirecte sobre la prestació de serveis d'assegurança, que va ser d'aplicació a partir del 13 de juny de 2002. D'acord amb aquestes lleis, la prestació de serveis bancaris i serveis financers es grava amb un 7%, i la prestació de serveis d'assegurança amb un 4%. La quota de liquidació de l'impost es calcula segons un sistema que estima, a partir de les magnituds econòmiques i financeres, el valor de les prestacions de serveis realitzades. A partir de l'1 d'abril del 2005 l'ISI bancari va passar del 7% al 12%.

Així mateix, amb data 1 de gener de 2006 va entrar en vigor l'Impost indirecte sobre la prestació de serveis empresarials i professionals amb l'objectiu de generalitzar la imposició indirecta a tots els sectors de l'economia andorrana. Aquest nou impost grava la prestació de serveis realitzades per empresaris i professionals al Principat d'Andorra. L'impost es determina aplicant un tipus de gravamen sobre el valor del servei prestat (base de tributació). El percentatge repercutit al client l'1% (tipus reduït) i el 4% (tipus normal).

Impostos sobre béns immobles

Impost sobre transmissions patrimonials immobiliàries (ITP):

La Llei de l'impost sobre transmissions patrimonials immobiliàries fou aprovada el 29 de desembre de 2000, i va ser modificada per la Llei 7/2006 de 21 de juny de 2006. Aquest impost grava les transmissions patrimonials, a títol onerós o lucratiu *inter vivos*, de tota classe de béns immobles així com la constitució i la cessió de drets reals sobre els béns immobles. També queden subjectes a aquest impost la transmissió d'accions o de participacions de societats mercantils, així com la constitució o cessió de drets sobre aquestes accions o participacions, quan almenys el 50% de l'actiu de la societat estigui compost per béns immobles i que com a resultat de la transmissió d'accions o participacions, o de la constitució o cessió de drets reals sobre les mateixes, l'adquirent tingui més d'una cinquena part del capital de la societat.

Aquest impost s'aplica a totes les transmissions de béns immobles i a les constitucions i cessions de drets reals sobre aquests béns immobles quan estiguin situats en territori del Principat d'Andorra. El tipus de gravamen és del 4%, exceptuant per a les transmissions d'immobles situats a La Massana, en què s'aplica un 3,75%.

No obstant, la llei preveu, en el seu article 4, una sèrie d'exempcions a l'impost, sempre que concorrin les condicions en ella exigides. En aquest sentit, la principal novetat de la Llei 7/2006 és la introducció de l'exempció de l'impost per adquisició del primer habitatge quan concorrin determinades circumstàncies personals i econòmiques.

Impost sobre plusvàlues en les transmissions patrimonials immobiliàries

El dia 14 de desembre de 2006 es va aprovar la Llei de l'impost sobre les plusvàlues en les transmissions patrimonials immobiliàries. Tribut de naturalesa directa que grava l'increment del valor dels béns immobles que es posi de manifest per a les transmissions, oneroses o lucratives, *inter vivos* de béns immobles, així com per a les constitucions o cessions de drets reals sobre aquests mateixos béns.

Impost que s'aplica a totes les transmissions de béns immobles situats al territori del Principat d'Andorra, i a les constitucions o cessions de drets reals sobre aquests béns immobles, exercitables en el mateix territori. S'estableix el tipus de gravamen del 0% al 15% en funció dels anys en què el bé immoble hagi estat en propietat de l'obligat tributari.

Fiscalitat dels rendiments de l'estalvi

El Consell General del Principat d'Andorra, en la seva sessió del 21 de febrer de 2005, va ratificar **l'Acord entre el Principat d'Andorra i la Comunitat Europea relatiu a l'establiment de mesures equivalents a les previstes a la Directiva 2003/48/CE del Consell en matèria de fiscalitat dels rendiments de l'estalvi en forma de pagament d'interessos**. Així mateix, en la seva sessió del 13 de juny de 2005, va aprovar la Llei d'aplicació de l'esmentat Acord.

Aquesta llei estableix l'obligació de practicar una retenció en origen sobre els pagaments d'interessos efectuats per agents pagadors establerts al Principat d'Andorra a beneficiaris efectius, persones físiques residents en un dels estats membres de la Unió Europea. Aquesta retenció va ser del 15% durant els tres primers anys, però a partir de l'1 de juliol de 2008 serà del 20% i a partir de l'1 de juliol de 2011 serà del 35%. El import recaptat pel Govern d'Andorra derivat de l'obligació de retenció per part dels agents pagadors es transfereix en un 75% als països de la Unió Europea on resideixen els beneficiaris efectius. Queden fora de l'àmbit d'aplicació de l'Acord els rendiments derivats dels contractes de pensions i d'assegurances.

Durant l'exercici 2007 i en aplicació de l'Acord, les entitats bancàries han liquidat 21.727 milers d'euros, equivalents al 15% de la retenció sobre els rendiments de l'estalvi de les persones físiques residents a la UE.

Tributs de les administracions comunals

El dia 27 de juny de 2003 el Consell General va aprovar la Llei de les finances comunals, que desenvolupa, entre d'altres, l'autogovern comunal en matèria tributària i de gestió financera, estableix un marc suficient que permet als comuns desenvolupar les seves competències tributàries i financeres, i homogeneïtzar el marc tributari comunal. A més, es regulen les modalitats d'endeutament dels comuns i es fixen uns límits màxims i uns mecanismes de control que contribueixin a un sector públic andorrà més sòlid i financerament equilibrat.

La Llei de finances comunals determina la potestat tributària dels comuns en relació als següents tributs:

- Tributs tradicionals del foc i lloc.
- Taxes per a la prestació de serveis comunals.
- Taxes i drets per a la realització d'actes administratius d'intervenció i el lliurament d'autoritzacions.
- Tribut de radicació d'activitats comercials, industrials i professionals no comercials.
- Tributs immobiliaris sobre la propietat immobiliària edificada, la propietat immobiliària no edificada, els seus rendiments arrendataris i les transaccions immobiliàries que s'han d'inscriure en el cadastre comunal.
- Participació dels comuns en la taxa per tinença de vehicles, que és de recaptació governamental, en funció del nombre de vehicles que estiguin donats d'alta en el registre del Govern.

II.3. MARC LEGISLATIU DEL SISTEMA FINANCER

El marc regulatori andorrà està alineat amb els països del seu entorn i cobreix aspectes com l'operatiu, la solvència i blanqueig de diners o valors producte del crim, i d'altres temes que es detallen tot seguit.

A continuació, es presenta un resum de tota la normativa vigent fins a l'actualitat:

- La **Llei reguladora** de l'actuació de les **companyies d'assegurances** al Principat d'Andorra de l'11 de maig de 1989 inclou els aspectes fonamentals per poder operar a Andorra.
- La **Llei d'ordenació del sistema financer** de 27 de novembre de 1993, i la **Llei de regulació de les facultats operatives dels diversos components del sistema financer** de 19 de desembre de 1996, estableixen el marc legal que regula l'exercici de les activitats professionals en el sector financer, així com les facultats operatives dels diferents components del sistema financer, que són:
 - Components operatius.
 - Entitats bancàries
 - Entitats financeres, no bancàries, de crèdit especialitzat
 - Entitats financeres d'inversió
 - Entitats financeres de serveis diversos
 - Associacions professionals del sector financer
 - Òrgans d'autoritat tècnica executiva.
- Molt abans de ser promulgada la Llei d'ordenació del sistema financer, de 1993, el sistema financer andorrà, amb la inquietud de transmetre serietat i confiança a tercers, ja havia promogut la seva pròpia autoregulació mitjançant l'Associació de Bancs Andorrans (ABA).
- La **Llei de regulació del coeficient d'inversions obligatòries** de 30 de juny de 1994 estableix un coeficient obligatori que s'ha de cobrir amb fons públics i que, d'acord amb l'esmentada llei, només és aplicable, actualment, a les entitats bancàries. Aquesta llei es desenvolupa en el Decret de reglamentació de la Llei de regulació del coeficient d'inversions obligatòries de 22 d'agost de 1994 i el Decret d'homologació com a fons públics, als efectes del compliment del coeficient d'inversions obligatòries, de determinats dipòsits a l'INAF de la mateixa data.
- La **Llei de regulació de reserves en garantia de dipòsits i altres obligacions operacionals** de l'11 de maig de 1995 estableix el límit i l'abast de les reserves mínimes de fons propis en garantia de les obligacions operacionals que han de mantenir les entitats integrades en el sistema financer.
- La Llei sobre la remuneració de les reserves en garantia de dipòsits i altres obligacions operacionals que han de mantenir i dipositar les entitats enquadrades en el sistema financer, estableix la forma de retribució i les altres condicions aplicables als dipòsits de les reserves en garantia constituïts per les entitats bancàries. Aquesta llei de 4 de juliol de 2001 es desenvolupa en els següents decrets:
 - Decret relatiu a la disposició dels dipòsits de les reserves en garantia constituïts per les entitats bancàries, el qual estableix que el Ministeri de Finances podrà autoritzar a les entitats bancàries que ho sol·licitin perquè disposin de les reserves en garantia.
 - Decret del 25 d'abril de 2007 relatiu a les condicions a aplicar als dipòsits de les reserves en garantia constituïts per les entitats integrades en el sistema financer, el qual estipula el següent:
 - El percentatge efectiu que s'aplica en el càlcul de les reserves en garantia a dotar per les entitats bancàries és del 1,25% del volum de les inversions de l'entitat per a tots els conceptes, amb de-

ducció de les efectuades amb fons propis i d'origen bancari, en base a les xifres dels balanços individuals de les entitats bancàries tancats el 31 de desembre de 2002.

- Durant el període comprès entre el 29 de desembre de 2006 i el 30 d'abril de 2007, ambdues dates incloses, els dipòsits de reserves en garantia constituïts per les entitats enquadrades en el sistema financer a l'Institut Nacional Andorrà de Finances (INAF) es remuneren al tipus d'interès del 3,63%.
- A partir del 30 d'abril de 2007 i fins al 31 de desembre de 2007, darrer dia hàbil de l'any, els dipòsits de reserves en garantia constituïts per les entitats enquadrades en el sistema financer a l'INAF es remuneren al tipus prenedor del mercat interbancari a 8 mesos vigent per a operacions amb data de valor del 30 d'abril de 2007, i es calculen prenent com a base el tipus d'interès Euribor publicat pel BCE de dos dies hàbils anteriors.
- Decret del 23 de gener de 2008 relatiu a les condicions a aplicar als dipòsits de les reserves en garantia constituïts per les entitats integrades en el sistema financer, el qual estipula el següent:
 - El percentatge efectiu que s'aplica en el càlcul de les reserves en garantia a dotar per les entitats bancàries és del 1,25% del volum de les inversions de l'entitat per a tots els conceptes, amb deducció de les efectuades amb fons propis i d'origen bancari, en base a les xifres dels balanços individuals de les entitats bancàries tancats el 31 de desembre de 2002.
 - Durant el període comprès entre el 31 de desembre de 2007 i el 31 de gener de 2008, ambdues dates incloses, els dipòsits de reserves en garantia constituïts per les entitats enquadrades en el sistema financer a l'Institut Nacional Andorrà de Finances (INAF) es remuneren al tipus d'interès del 4,338%.
 - A partir del 31 de gener de 2008 i fins al 31 de desembre de 2008, darrer dia hàbil de l'any, els dipòsits de reserves en garantia constituïts per les entitats enquadrades en el sistema financer a l'INAF es remuneren al tipus prenedor del mercat interbancari a 11 mesos vigent per a operacions amb data de valor del 31 de gener de 2008, i es calculen prenent com a base el tipus d'interès Euribor publicat pel BCE de dos dies hàbils anteriors.

■ La **Llei de protecció del secret bancari i prevenció del blanqueig de diner o valors productes del crim** d'11 de maig de 1995 pretén assolir dos objectius: donar forma legal al compromís de lluita contra el blanqueig de diner i ratificar el principi bancari de no ingerència en els afers del client.

■ La Llei de cooperació penal internacional i de lluita contra el blanqueig de diners o valors producte de la delinqüència internacional, aprovada pel Consell General el 29 de desembre de 2000, crea la Unitat de Prevenció del Blanqueig (UPB), que és l'òrgan independent que té per missió impulsar i coordinar les mesures de prevenció del blanqueig. Així mateix, aquesta regulació implica, per a totes les entitats financeres:

- La definició de procediments estrictes d'identificació dels clients.
- L'establiment de procediments i controls adequats per detectar operacions sospitoses de pertànyer al crim organitzat.
- La formació del personal en programes específics de blanqueig de diners.
- La submissió a una auditoria externa que revisi el grau de compliment dels punts anteriors.

Aquesta llei deroga l'anterior legislació en matèria de blanqueig de diners, la Llei de protecció del secret bancari i de prevenció del blanqueig de diner o valors productes del crim, d'11 de maig de 1995.

Així mateix el 31 de juliol de 2002 es publica el Reglament de la Llei de cooperació penal internacional i de lluita contra el blanqueig de diners, el qual, entre d'altres coses, regula l'organització i el funcionament de la Unitat de Prevenció de Blanqueig (UPB; creada el 2000), les obligacions de diligència i de declaració dels subjectes obligats, i també els procediments que cal seguir en cas de detectar-se operacions sospitoses.

Amb data 13 de febrer de 2008 el Govern d'Andorra va aprovar el Decret de creació i funcionament de la Comissió Permanent de Prevenció del Blanqueig i el Finançament del Terrorisme, amb la finalitat de millorar la coordinació de tots els organismes i ministeris implicats en la prevenció i lluita contra el blanqueig de capitals i el finançament del terrorisme, i obtenir una visió multidisciplinària i global i més efectivitat i agilitat en l'adopció de mesures. Aquesta comissió es presidida pel cap de la Unitat de Prevenció del Blanqueig i es compon de representants dels ministeris titulars de Presidència, Finances, Justícia, Interior, Economia, Afers Exteriors i de la Unitat de Prevenció del Blanqueig. Així mateix, quan es tractin temes que afectin al sistema financer andorrà pot assistir a les reunions un representant de l'INAF. Aquesta comissió es reuneix com a mínim una vegada cada trimestre.

- En l'àmbit internacional, cal destacar que gràcies a les regulacions establertes dins la Llei contra el blanqueig de diners mencionada anteriorment (29 de desembre de 2000), el Principat d'Andorra va entrar en un **acord de col·laboració** a partir de l'1 de gener de 2001 **amb l'organisme Internal Revenue Service dels Estats Units (IRS)**.

Així mateix, les entitats bancàries del Principat i altres entitats financeres també van arribar a l'esmentat acord amb l'IRS individualment, obtenint així l'estatus de **Qualified Intermediary (QI)**.

Durant l'any 2006, tant Andorra com a país com les entitats que integren el sistema financer andorrà van renovar el seu estatus de *Qualified Intermediary* el qual és vigent per a 6 anys (establint-se que durant aquest període les entitats estaran subjectes a 2 auditories).

- La **Llei de regulació dels criteris de solvència i liquiditat** de les entitats financeres de 29 de febrer de 1996, i posteriorment modificada el 12 de desembre de 1996 estableix un mínim del 10% per a la ràtio de solvència i un mínim del 40% per a la ràtio de liquiditat.
- La **Llei de regulació del règim disciplinari del sistema financer** de 27 de novembre de 1997 té com a objectius estimular la correcció i el rigor en l'exercici professional de l'activitat financera i protegir el mateix sistema financer.
- La **Llei de regulació per a la creació de noves entitats bancàries de dret andorrà** de 30 de juny de 1998 regula l'autorització de creació d'entitats bancàries i, en concret, estableix la possible concessió de dues llicències el 1999 i d'una l'any 2000.
- La **Llei de regulació del capital social mínim de les entitats bancàries de dret andorrà** de 30 de juny de 1998 estableix que aquestes han de ser constituïdes amb un capital social mínim de 30 milions d'euros.
- El **Decret d'aprovació del pla comptable del sistema financer** de 19 de gener de 2000 estableix els principis, els criteris i les normes comptables bàsiques per a les entitats financeres de dret andorrà, fet que ha de permetre a l'INAF realitzar una supervisió efectiva del sistema financer. Aquest pla comptable és vigent des de l'1 de gener de 2000 i és d'aplicació a tots els components operatius del sistema financer andorrà.

Els Comunicats Tècnics emesos per l'INAF complementaran i actualitzaran la normativa del nou pla comptable del sistema financer, a fi que aquest no esdevingui caduc a curt termini.

Alguns d'aquests Comunicats obliguen a reportar a l'INAF, amb periodicitat trimestral, informació addicional de control que complementa els estats financers a fi de detectar així com poder prendre mesures correctores sobre l'exposició de les esmentades entitats als riscos de mercat, liquiditat, concentració de riscos i insolvències.
- La **Llei de regulació del règim administratiu bàsic de les entitats bancàries** de dret andorrà de 30 de juny de 2000 permet la participació d'entitats de crèdit fins a un 51% del capital i n'estableix igualment els requisits administratius amb l'objectiu de reunir totes aquelles condicions que han de propiciar la qualitat i la seguretat de la gestió.

- La **Llei de l'impost indirecte sobre la prestació de serveis** del 13 d'abril de 2000 estableix les bases d'una imposició indirecta sobre els serveis prestats en territori andorrà per empresaris o professionals, persones físiques o jurídiques, residents o no residents a Andorra, excepte sobre els serveis que quedin inclosos en el camp d'aplicació de la Llei de l'impost de mercaderies indirecte. Els tipus de gravamen definits per aquesta llei que s'apliquen a la prestació de serveis són:
 - Un tipus reduït de l'1%.
 - Un tipus normal del 4%.
 - Un tipus incrementat del 7%.

- La **Llei de l'impost indirecte sobre la prestació de serveis bancaris i de serveis financers** en el marc de la Llei de l'impost indirecte sobre la prestació de serveis estableix un sistema de càlcul de la base de liquidació, alhora que determina un tipus de gravamen del 7% aplicable a les entitats bancàries, les entitats financeres (no bancàries) de crèdit especialitzat, les entitats financeres d'inversió i les entitats financeres de serveis diversos. A partir de l'1 d'abril de 2005 l'ISI bancari va passar del 7% al 12%.

- La **Llei sobre l'impost indirecte sobre la prestació de serveis d'assegurança** del 14 de maig de 2002 en el marc de la Llei de l'impost indirecte sobre la prestació de serveis determina un sistema de càlcul de la base de liquidació, alhora que un tipus de gravamen del 4%, aplicable a les entitats asseguradores, hi resten fora del marc d'aquesta llei:
 - El règim de la seguretat social.
 - Els productes de capitalització, com ara fons de pensions, plans de jubilació o altres productes de la mateixa naturalesa.

- El 23 d'octubre de 2003 va entrar en vigor la **Llei de l'Institut Nacional Andorrà de Finances (INAF)**, per redefinir les seves funcions i dotar l'Institut de més independència i, en línies generals, equiparar les seves competències a les d'entitats supervisores d'altres països.

- L'INAF emet Comunicats Tècnics d'obligat compliment per a les entitats del sector financer.

- El Consell General del Principat d'Andorra, en la seva sessió del 21 de febrer de 2005, va ratificar **l'Acord entre el Principat d'Andorra i la Comunitat Europea relatiu a l'establiment de mesures equivalents a les previstes a la Directiva 2003/48/CE del Consell en matèria de fiscalitat dels rendiments de l'estalvi en forma de pagament d'interessos**. Així mateix, en la seva sessió del 13 de juny de 2005, va aprovar la Llei d'aplicació de l'esmentat Acord.

Aquesta llei estableix l'obligació de practicar una retenció en origen sobre els pagaments d'interessos efectuats per agents pagadors establerts al Principat d'Andorra a beneficiaris efectius, persones físiques residents en un dels estats membres de la Unió Europea. A partir de l'1 de juliol de 2008 aquesta retenció serà del 20% (fins ara era del 15%, i a partir de l'1 de juliol de 2011 serà del 35%). L'import recaptat pel Govern d'Andorra derivat de l'obligació de retenció per part dels agents pagadors es transfereix en un 75% als països de la Unió Europea on resideixin els beneficiaris efectius. Queden fora de l'àmbit d'aplicació de l'Acord els rendiments derivats dels contractes de pensions i d'assegurances.

II.4. DESENVOLUPAMENTS EN EL MARC REGULATORI DEL SISTEMA FINANCER

Andorra és un país en evolució i creixement i amb una clara projecció cap a l'exterior. Això fa que dins del país es creïn una sèrie de necessitats i es tingui interès en desenvolupar un nou marc econòmic que s'ajusti als estàndards internacionals, tant en el sector bancari com en la resta de l'economia andorrana.

En aquesta línia la banca andorrana està fent un seguiment continuat dels temes més actuals, com són: la normativa i regulació internacionals, els riscos estratègics del sector, els sistemes de supervisió, els requeriments resultants de Basilea II, els reptes de l'estabilitat financera, el secret bancari i la transparència, els nous productes financers i la banca assegurança, l'ètica, deontologia i govern corporatiu del sistema financer, així com altres temes d'interès per al sector.

Alguns dels temes en els que està treballant actualment el sector bancari andorrà són els següents:

Normes Internacionals d'Informació Financera

La globalització dels mercats implica un procés inexorable d'harmonització en els mecanismes d'informació corporativa. Les exigències creixents de transparència i comparabilitat de la informació, fan necessari l'ús d'unes normes de comptabilitat amb abast internacional, que permetin analitzar els estats financers de les entitats, amb independència del territori on desenvolupen els seus negocis. En aquest context, l'obligació de que les empreses cotitzades apliquin les normes internacionals de comptabilitat a partir de l'1 de gener de 2005, introduïda pel Reglament del Parlament Europeu i del Consell 1606/2002, i per la Directiva 2001/65/CE del Parlament i del Consell, han afectat el conjunt de països veïns amb els quals Andorra manté fortes relacions comercials. Concretament per al sector bancari, el Banc d'Espanya va aprovar el 22 de desembre de 2004 la nova circular 4/2004, que ha suposat canvis significatius respecte a molts dels tractaments comptables que es venien aplicant.

Les entitats del sistema financer andorrà apliquen els principis, criteris i normes establerts en el Pla Comptable del sistema financer publicat per l'Institut Nacional Andorrà de Finances (INAF) el 1999. Aquests estàndards, inspirats en els estàndards comptables del Banc d'Espanya d'aquella època, són adequats en general, però s'assegura una actualització en el context de les Normes Internacionals d'Informació Financera (NIIF). En canvi, per a la resta de sectors econòmics no s'han establert estàndards oficials a Andorra. D'acord amb la Llei 30/2007 de Comptabilitat dels Empresaris que entrarà en vigor per als exercicis comptables que comencin a partir de l'1 de gener de 2009, les societats mercantils andorranes hauran de portar una comptabilitat ordenada i adequada a la naturalesa i dimensió de la seva activitat, basada en les normes internacionals de comptabilitat i Normes Internacionals d'Informació Financera (NIIF), d'acord amb el que s'establirà en el Pla General de Comptabilitat que ha de publicar el Govern d'Andorra en els propers mesos. En principi, l'Institut Nacional Andorrà de Finances (INAF) té com a objectiu procedir a la conversió a les NIIF d'acord amb el nou marc legislatiu en matèria de comptabilitat.

Durant el primer trimestre de 2006, l'Associació de Bancs Andorrans (ABA), amb l'assessorament de les principals firmes d'auditoria a nivell internacional, va realitzar un estudi sobre l'impacte en el Pla Comptable del Sistema Financer andorrà d'un procés de convergència a les normes internacionals, que ha estat distribuït a tots els Bancs per a la seva avaluació.

Basilea II

La complexitat del Nou Acord de Capital, així com les seves interdependències amb les Normes Internacionals d'Informació Financera (NIIF) i amb els sistemes de regulació i supervisió existents a cada país, fan que la implementació de Basilea II constitueixi alhora una oportunitat i un repte no exempt de certa dificultat. La finalitat última del Comitè de Basilea és la de millorar la seguretat i solidesa del sistema financer, fent cada cop més èmfasi en el propi control intern de cada entitat, en els seus processos i models de gestió del risc, en el procés de revisió del supervisor i en la disciplina de mercat.

A més, l'acord centra el seu interès no només en els tradicionals riscos de crèdit i de mercat, sinó que també demana requeriments de capital per cobrir el risc operacional així com altres riscos (risc estratègic o risc reputacional, per exemple) per als quals també estableix requisits qualitatius relatius a la seva gestió i control.

Els tres pilars en que es recolza Basilea II i que miren d'alinejar els requisits regulatoris amb els principis econòmics de la gestió del risc, són els següents:

- El *Pilar I* estableix les necessitats de capital regulatori, mantenint el tradicional 8% dels actius ponderats segons el seu risc, però permeten l'ús d'eines sofisticades que moltes entitats andorranes ja utilitzen, i considerant el seu perfil de risc.
- El *Pilar II* defineix el procés per a la revisió del supervisor reforçant els principis de control intern i les bones pràctiques de govern corporatiu. Els òrgans reguladors seran per tant els responsables d'avaluar i d'intervenir, en cas que ho considerin necessari. El supervisor podrà determinar que una entitat ha de mantenir major % de capital regulatori que el que resulti de l'aplicació del Pilar I.
- Per últim, el *Pilar III* busca assolir una disciplina de mercat caracteritzada per la transparència i comparabilitat de la informació.

Al capdavant es tracta que aquelles entitats que millor gestionin els seus riscos, puguin gaudir d'uns certs avantatges a l'hora de calcular els requisits de capital a mantenir. Per tant, per a aquelles entitats que vulguin optimitzar el seu capital regulatori aquest nou enfocament pot tenir substancials implicacions en els sistemes tecnològics d'informació, en els processos de negoci i en els seus objectius financers. De tota manera, els nivells de solvència assolits per la banca andorrana la situen en una posició immillorable per poder afrontar aquests reptes.

Amb data 21 de març de 2007 l'Associació de Bancs Andorrans (ABA), juntament amb l'Associació Catalana de Comptabilitat i Direcció (ACCID) van presentar el llibre "La Indústria bancària en el marc de Basilea II" tant per entitats bancàries com per a companyies asseguradores del Principat.

Així mateix, l'Institut d'Estudis Jurídics, Econòmics i Financers (JEF) va organitzar el 26 de novembre de 2007 el primer seminari amb el títol: "Nou marc regulador europeu dels serveis financers". L'objectiu d'aquest seminari va ser realitzar una anàlisi detallada dels trets bàsics de les novetats reguladores en el sector financer i especialment les que giren al voltant del FSAP (Pla d'Acció en Serveis Financers) i, entre aquests, les noves novetats i previsió d'implementació de la directiva 2006/49/EC sobre Basilea II.

Prevenió contra el Blanqueig de Diners

La lluita per prevenir el blanqueig de diner procedent d'activitats il·lícites ha estat una prioritat del país i molt especialment de la banca andorrana des de fa anys. Ja l'any 1990, la pròpia banca es va auto-regular voluntàriament amb el codi deontològic, i Andorra va modificar el seu Codi Penal introduint els supòsits de blanqueig de diners d'origen criminal.

L'11 de maig de 1995 s'aprova la primera Llei contra la delinqüència internacional d'origen criminal, i el marc normatiu es completava l'any 2000 amb la "Llei de cooperació penal internacional i de lluita contra el blanqueig de diners o valors producte de la delinqüència internacional", creant la Unitat de Prevenció de Blanqueig (UPB). La UPB és un òrgan independent que té per missió impulsar i coordinar les mesures de prevenció de blanqueig i finançament del terrorisme, té la jurisdicció exclusiva sobre la supervisió i investigació sobre blanqueig de diners i coopera en qüestions penals amb els organismes internacionals equivalents. Aquesta Llei preveu també una exhaustiva diligència del client i manteniment d'arxius entre altres.

El 31 de juliol de 2002 s'aprova el "Reglament de la Llei de cooperació penal internacional i de lluita contra el blanqueig de diners o valors producte de la delinqüència internacional".

El febrer de l'any 2005 es va aprovar el nou Codi Penal andorrà introduint un canvi significatiu en la definició del delictes de blanqueig de diners, de forma que s'ampliava el ventall de possibles activitats delictives que poden ser l'origen dels diners potencialment subjectes a delictes de blanqueig de diners. En conseqüència, aquesta modificació del Codi Penal també ha afectat certs articles de la "Llei de cooperació penal internacional i de lluita contra el blanqueig de diners o valors producte de la delinqüència internacional" esmentada amb anterioritat.

L'11 d'abril de 2007, el Consell General va admetre a tràmit un projecte de modificació del Codi Penal de 23 de març de 2005 que inclou una sèrie de reformes per adequar el Codi Penal andorrà a la totalitat de les disposicions recollides per la Convenció Penal sobre la corrupció, adoptada pel Consell d'Europa el 27 de gener de 1999 i ratificat pel Principat d'Andorra el 8 de novembre de 2001.

Actualment es troben en tràmit parlamentari noves modificacions del Codi Penal que entre d'altres matèries afecten a les disposicions relatives al blanqueig de capitals i al finançament del terrorisme, modificacions del Codi de Procediment Penal, la ratificació del Conveni de Nova York de 1999 per a la repressió del finançament del terrorisme i un projecte de Llei que recull modificacions substancials de la "Llei de cooperació penal internacional i de lluita contra el blanqueig de diners o valors producte de la delinqüència internacional" a fi i efecte d'adaptar el marc legislatiu andorrà en matèria de blanqueig de diners a les recomanacions revisades del GAFI, així com a certs aspectes plantejats pel MONEYVAL (en la seva darrera visita l'octubre de 2005) i a la Tercera Directiva europea en aquesta matèria.

Els comptes referenciats no són un obstacle per a les autoritats atès que els bancs compleixen amb els requeriments de coneixement dels clients. Es sol·licita als auditors externs que siguin particularment diligents amb aquest tipus de comptes alhora que també en altres àrees amb exposició al risc de blanqueig de diners.

El conjunt de les disposicions esmentades i la rigorositat en la seva aplicació per tots els agents implicats, destacant l'esforç fet pel sector financer per mantenir adequadament formats a tots els seus treballadors, han fet possible que els informes dels diferents organismes internacionals hagin estat favorables.

Durant el primer trimestre de 2007, la UPB va impartir un curs de formació sobre prevenció i detecció d'operacions susceptibles de blanqueig de diners, al qual van assistir-hi la gran majoria dels treballadors del sistema financer andorrà. Durant el mes de maig de 2008 la UPB ha impartit un nou curs de formació per tal d'actualitzar els coneixements i la informació en matèria de blanqueig i lluita contra el finançament del terrorisme.

Responsabilitat Social Corporativa

Degut als escàndols comptables succeïts en el passat en diversos països, han anat apareixent normes cada cop més estrictes destinades a enfortir els sistemes de control intern i les bones pràctiques de govern corporatiu. Però el compromís ferm amb la responsabilitat social corporativa va més enllà del compliment estricte del que estableixen les normes, i tampoc es pot quedar en una simple estratègia per reforçar la imatge de les entitats, mitjançant un pla de responsabilitat social corporativa, ha d'estar immers dins dels valors i de la filosofia de les pròpies entitats.

El sector està preocupat per oferir un ampli ventall de productes i serveis financers d'una manera transparent i responsable, vigilant en tot moment les implicacions que la seva actuació pugui tenir en els seus clients, en el país i en el conjunt de la societat andorrana. Per altra banda, l'exigència creixent d'una opinió pública cada cop més sensibilitzada, fa que es puguin jutjar els avenços aconseguits per una entitat, no només des d'una perspectiva financera, sinó també des de l'òptica de responsabilitat social corporativa: els clients, els accionistes, els treballadors, els proveïdors, el desenvolupament local, la societat en general i el medi ambient.

En aquesta línia, molts dels bancs del Principat estan explicant en els seus informes anuals el conjunt d'iniciatives que, en alguns casos des de fa anys, s'estan portant a terme com a resultat d'aquest compromís amb el desenvolupament de la societat. Els exemples són nombrosos i afecten a diversos camps: la cultura, l'esport, l'educació o el medi ambient.

La tendència seguida en altres països és la de sistematitzar cada cop més la informació que es presenta en l'esmentat informe anual, dirigint-la als col·lectius especialment interessats en l'actuació de l'entitat: accionistes, treballadors, clients, proveïdors, societat... (el que es coneix com a "parts interessades" o *stakeholders*). A més, els analistes estan reclamant de les principals corporacions mundials que la informació que ofereixen al mercat no es limiti a les dades financeres tradicionals, de manera que les decisions dels inversors puguin considerar també aquests altres indicadors. Les diferents iniciatives sorgides a nivell internacional per homogeneïtzar la presentació de la informació no financera, han gaudit d'àmplia acceptació, ja que permeten la comparació de les entitats, també des d'aquesta nova perspectiva. És en aquesta línia que el 2006 va ser publicada per part de Global Reporting Initiative la nova guia GRI G3 per a l'elaboració de les memòries de sostenibilitat, essent la guia majoritàriament utilitzada a l'hora de presentar la informació sobre les estratègies i actuacions de les organitzacions tant en la dimensió econòmica, com en la dimensió social i en la dimensió ambiental.

SEPA (Europayments Area)

SEPA és un gran projecte encaminat a crear un mercat únic europeu per a la realització de pagaments en euros. La finalitat és que els ciutadans i les empreses europees puguin efectuar els seus pagaments en euros en tota la zona des d'un únic compte bancari, utilitzant un únic conjunt d'instruments de pagament i amb la mateixa senzillesa, eficiència i seguretat amb que ho fan en l'actualitat als seus respectius països.

Amb aquest projecte es pretén per una banda acabar d'una manera pràctica i efectiva amb la distinció que existeix dins la Unió Europa entre serveis de pagament nacionals i transfronterers, ja que aquesta distinció implica admetre que la Unió Monetària és incompleta, i per altra banda disminuir costos per als usuaris.

Actualment només poden ser membres de SEPA els estats membres de l'Espai Econòmic Europeu. Els micro-estats com Mònaco, San Marino i Andorra estan a l'espera que finalitzin les negociacions iniciades per Suïssa i Liechtenstein per poder avaluar la situació. No obstant, Andorra ja està estudiant els requeriments que caldria tenir en compte davant una hipotètica adhesió i valorant els possibles impactes en el sistema financer andorrà.

MiFID (Markets in Financial Instruments Directive)

MiFID entrà en vigor amb data 1 de novembre de 2007 amb l'objectiu de regular els Mercats Financers introduint un mercat únic i un règim regulatori comú per als serveis financers en els 27 estats membres de la Unió Europea i en altres 3 estats de l'Àrea Econòmica Europea que són Islàndia, Noruega i Liechtenstein.

La Directiva MiFID contempla diferents aspectes relacionats amb els mercats financers i les societats d'inversió com ara estructura organitzativa, govern corporatiu i gestió de riscos, classificació dels clients i informació als clients, procediments de gestió de conflictes d'interès, procediments d'informació de transaccions i d'execució d'ordres, internalització sistemàtica d'execució d'ordres o l'externalització de serveis i processos comptables. Així mateix, les regles de conducta ("conduct of business") i l'obligació d'executar ordres amb les condicions més favorables per a l'inversor ("best execution") constitueixen també elements essencials de la directiva.

Els objectius principals que es pretenen assolir amb la Directiva són els següents:

- Completar el mercat únic de serveis financers de la Unió Europea;
- Respondre als canvis i innovacions en relació a la seguretat dels mercats; i
- Protegir els inversors.

Per tal de mantenir l'alt grau de disciplina professional que ha caracteritzat el conjunt del sistema financer andorrà, l'INAF, com a autoritat del sistema financer andorrà i en exercici de les funcions que li encomana la Llei 14/2003, del 23 d'octubre, ha creat unes normes ètiques i de conducta pròpies del conjunt de les entitats autoritzades a operar al sistema financer andorrà, vetllant així, en tot moment, pel bon funcionament i l'estabilitat del sistema financer. Aquestes normes recollides en el comunicat 163/05 defineixen les regles ètiques i de conducta que les entitats financeres autoritzades a operar al Principat d'Andorra hauran de respectar en tot moment en el desenvolupament de les seves activitats, i són d'aplicació des del 31 de març de 2006.

Les normes ètiques i de conducta establertes en aquest comunicat són en gran mesura equiparables als principis i exigències incorporats per la Directiva MiFID a excepció d'algunes parts relacionades generalment amb temes de tramesa d'informació a clients.

Lleis financeres

El Ministeri de Finances del Govern d'Andorra i l'INAF estan treballant en diferents avantprojectes de llei que regularan les entitats financeres així com els òrgans d'inversió. D'aquests durant el primer semestre de 2008 ja han entrat a tràmit parlamentari les següents lleis financeres:

Projecte de llei de regulació dels organismes d'inversió col·lectiva de dret andorrà

Aquest projecte de llei inclou una definició genèrica del que s'entén per organismes d'inversió al Principat tot desglossant dos tipus d'organismes d'inversió: els fons mutus d'inversió i els fons de pensió. Així mateix, el text pretén distingir dos tipus d'organismes d'inversió col·lectiva, segons les possibilitats d'inversió que tenen, d'una banda, els organismes d'inversió col·lectiva en valors mobiliaris, i d'altra banda, els altres organismes d'inversió col·lectiva. Finalment, el projecte de llei, té per objectiu regular, entre altres, els mecanismes de constitució d'aquests diferents organismes d'inversió, la distribució d'organismes d'inversió col·lectiva andorrans a l'estranger, així com la distribució d'organismes d'inversió estrangers a Andorra i vetllar per la protecció dels inversors garantint la transparència i el bon funcionament del sector financer andorrà.

Projecte de llei sobre el règim jurídic de les entitats financeres -no bancàries- de crèdit especialitzat

Aquest projecte de llei pretén regular la definició i el mode de finançament de les entitats financeres -no bancàries- de crèdit especialitzat, així com establir les condicions necessàries per accedir i exercir la seva activitat.

Fons de garantia de dipòsits

Actualment s'està estudiant la revisió de la legislació andorrana que regula els fons de garantia de dipòsits.

Finalment, el Ministeri de Finances del Govern d'Andorra està treballant en altres desenvolupaments legislatius que podrien tenir un impacte en el sistema financer i bancari andorrà. Alguns d'aquests nous desenvolupaments són els següents:

Llei de reforma del sector assegurador

Actualment s'està estudiant el desenvolupament d'un projecte de llei de reforma del marc legislatiu del sector assegurador al Principat d'Andorra.

Lleis de reforma del marc tributari

Actualment el Ministeri de Finances del Govern d'Andorra està treballant en el desenvolupament d'un projecte de llei d'imposició general indirecta amb l'objectiu d'homogeneïtzar els diferents impostos indirectes vigents al Principat, simplificant així el sistema tributari indirecte andorrà. Està previst que aquest projecte de llei entri a tràmit parlamentari durant el quart trimestre de 2008.

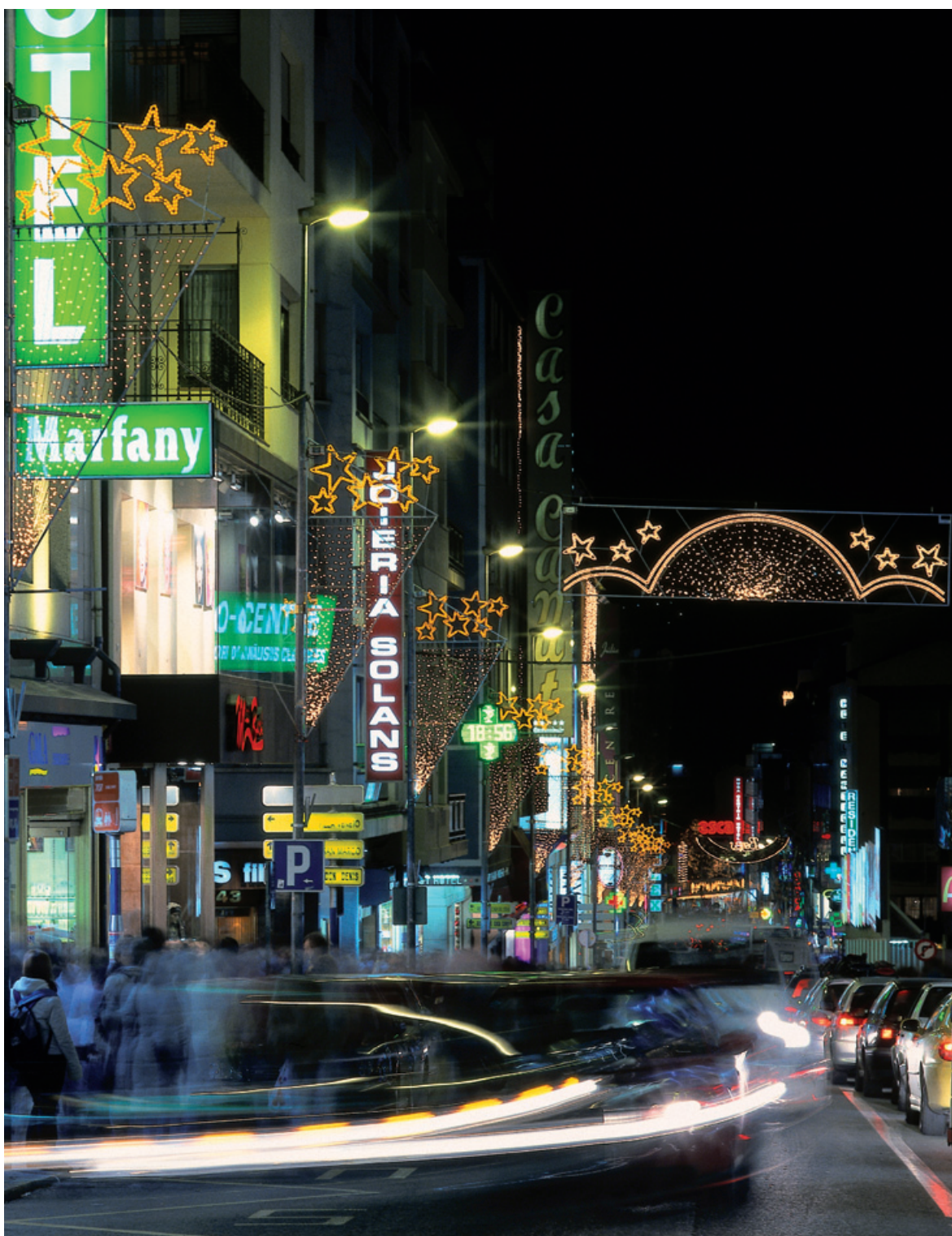
Finalment, el Govern d'Andorra també està treballant en el desenvolupament d'un projecte de llei de l'impost sobre societats.

Pla General de Comptabilitat d'Andorra

El Ministeri de Finances del Govern d'Andorra està treballant en el desenvolupament del Pla General de Comptabilitat d'Andorra que ha de ser aprovat mitjançant Decret d'aplicació en el termini d'un mes des de l'entrada en vigor de la Llei 30/2007, sent el termini màxim el 31 de gener de 2009.

Tal i com es desprèn dels apartats anteriors, els reptes als quals s'enfronta l'economia andorrana, i més concretament el sector financer a curt i mig termini, són importants. Molts d'aquests estan interrelacionats i ofereixen oportunitats considerables, però de ben segur que també implicaran la necessitat d'afrontar canvis significatius i reorientacions estratègiques.

III. ENTORN ECONÒMIC

III. ENTORN ECONÒMIC

III.1. INTRODUCCIÓ

Després de l'emergència del sector turístic en la dècada dels 60, en els darrers cinquanta anys Andorra ha experimentat un creixement excepcional de la seva economia, població i renda per càpita, consolidant una economia moderna i pròspera. Tanmateix, l'evolució dels darrers anys ha indicat que probablement aquest model econòmic basat en el turisme, tant d'esquí com comercial, en el sector financer i, en les darreres dècades, també en la construcció, ha de ser revisat. Andorra es troba en un punt d'inflexió en què ha d'impulsar iniciatives innovadores, obertes al món i amb capacitat per generar un creixement sostenible de la seva economia, població i riquesa.

En aquesta línia, el Govern d'Andorra va portar a terme durant la segona meitat de 2006 i principis de 2007 la definició d'un pla estratègic de país que va culminar el febrer de 2007 amb la presentació del programa Andorra 2020. Aquest programa s'estructura en tres eixos, que agrupen 20 iniciatives. Aquests eixos són els següents:

- Revitalitzar el turisme i el comerç;
- Fomentar nous sectors econòmics; i
- Modernitzar el marc econòmic d'Andorra.

Per liderar, coordinar, planificar i gestionar el desenvolupament i implementació de les 20 iniciatives recollides en aquest programa, s'ha creat l'*Agència 2020*. Així mateix, i amb l'objectiu d'impulsar la innovació i fomentar nous sectors econòmics també s'ha creat l'*Oficina per a la Innovació Empresarial* (en endavant, OIE).

L'OIE té com a objectius incentivar la creació i el desenvolupament d'un teixit empresarial que participi en el sorgiment de nous sectors econòmics, en què els serveis d'alt valor afegit i les noves tecnologies han de tenir un paper capdavanter i posicionar internacionalment Andorra com una economia oberta, moderna i atractiva. Per poder assolir aquests objectius, l'OIE ha endegat les següents iniciatives:

- Premi Innovadors;
- Xarxa de suport als emprenedors i l'empresa;
- Programa de finançament a la innovació; i
- Programa per atreure empreses en sectors amb potencial.

Així mateix, i per modernitzar el marc econòmic d'Andorra durant el 2007 s'han aprovat una nova llei de societats i una llei de comptabilitat; i ja en el 2008 una nova llei d'inversions estrangeres, que ha obert a 100% de capital estranger més de 200 activitats, entre les quals es troben l'audiovisual, l'e-comerç, la medicina estètica i wellness, formació, producció industrial fonamentada en noves tecnologies i a la recerca i el desenvolupament. Andorra comença així una nova etapa de modernització i diversificació de la seva economia.

III.2. ASPECTES GENERALS

Població: Dades demogràfiques

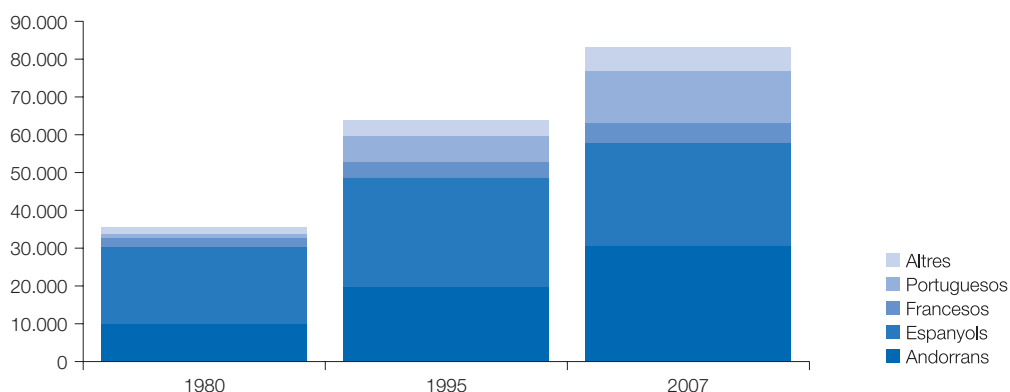
El creixement de la població a Andorra l'any 2007 ha estat del 2,36% respecte l'any anterior, arribant als 83.137 habitants.

La taxa de natalitat de la població del Principat és d'un 0,99%, similar a la mitjana europea, mentre que la taxa de mortalitat, d'un 0,28%, és significativament inferior a la mitjana europea. El 68,88% de l'augment de la població registrat durant el 2007 ha derivat del component migratori i la resta correspon al moviment vegetatiu.

Històricament, l'estructura de la població andorrana es compon de diverses nacionalitats. D'aquestes, durant els últims trenta anys els espanyols han representat la part més important però a partir del 2005 aquesta tendència s'invertí, així els andorrans han passat a representar el percentatge més significatiu de la població del Principat.

Un dels trets diferencials més singulars de la base demogràfica andorrana és aquesta notable diversitat que conviu dins un volum total de població relativament reduït. El gràfic següent mostra la composició de la població que en l'exercici 2007 ha estat el 37% d'andorrans, el 34% d'espanyols, el 17% de portuguesos i el 6% de francesos, principalment. Així, els residents estrangers representen el 63% de la població d'Andorra.

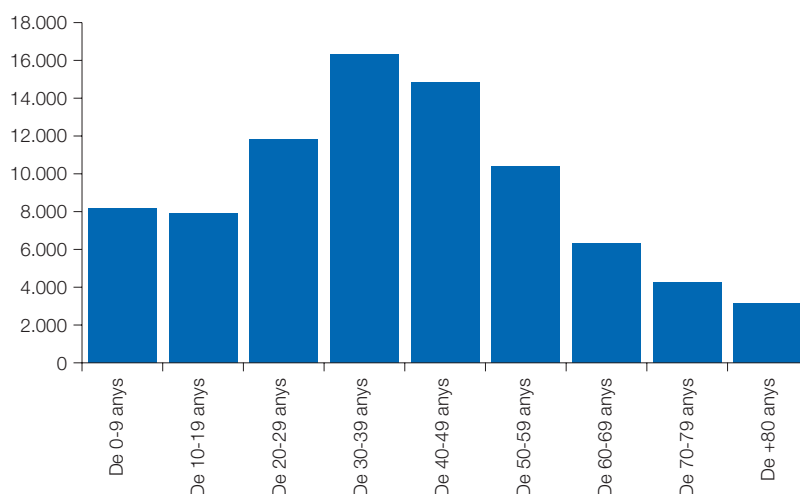
Evolució de la població per nacionalitats

Font: Servei d'Estudis d'Andorra - Ministeri de Finances

L'anàlisi de la població per estructura d'edats, presentada en el gràfic següent, ens mostra que la major concentració de la població es troba entre els 25 i els 49 anys; aquesta situació que segueix la mateixa tendència des de fa diverses dècades, és el resultat de l'existència d'un percentatge elevat de població que procedeix de l'exterior, motivat per la dependència de mà d'obra del Principat d'Andorra i, que en moltes ocasions, no forma part d'una unitat familiar estable resident al país, fet que incentiva el seu retorn al país d'origen en l'edat de jubilació.

Estructura per edats de la població 2007

Font: Servei d'Estudis d'Andorra - Ministeri de Finances

Formació

El nivell d'escolaritat al Principat és del 100% de la població en edat escolar, entre els 3 i els 16 anys, arribant a ser 10.804 escolars per al curs 2006-2007.

Andorra ofereix formació pública des de maternal fins al batxiller, formació escolar en centres privats des de l'edat de guarderia fins a batxillerat i formació professional. En relació a l'oferta de formació pública, a Andorra coexisteixen els sistemes educatius andorrà, espanyol i francès. Aquesta convivència de sistemes educatius fa que a Andorra es pugui estudiar en català, castellà i francès, a part de poder triar altres idiomes optatius per completar el pla d'estudis, principalment anglès, però també altres com l'alemany o el xinès.

La progressiva consolidació del sistema educatiu andorrà creat ara fa vint-i-cinc anys ens ha portat a una situació en què la població escolaritzada a Andorra està distribuïda proporcionalment entre els tres sistemes educatius. Així mateix, la creació i desenvolupament de la Universitat d'Andorra ha permès donar una oferta de rang universitari dins del propi Principat.

Els estudiants que desitgen continuar l'ensenyament superior ho fan a la Universitat d'Andorra o bé a l'estranger, majoritàriament a Catalunya (Espanya) o a França. Pel que fa a la Universitat d'Andorra, es creà el juliol de 1997 i la seva oferta d'estudis es divideix en estudis presencials, estudis virtuals i extensió universitària. Presencialment hi ha la possibilitat de cursar ensenyament professional superior (Administració i finances o Informàtica de gestió) o bé estudis universitaris (Ciències de l'educació, Administració d'empreses, Infermeria i Informàtica). Virtualment, la Universitat d'Andorra dona la possibilitat d'estudiar més de vint carreres de ciències i lletres, de primer i segon cicle. L'oferta es completa amb l'extensió universitària formada per postgraus i cursos d'actualització dirigits als professionals del país amb l'objectiu de contribuir a la renovació dels seus coneixements i de permetre el reciclatge i perfeccionament professional.

No només la Universitat d'Andorra ofereix formació professional sinó que els tres sistemes presents en l'actual model educatiu andorrà ofereixen estudis d'aquest tipus com són el Centre de Formació de Professionals de l'Esport i de la Muntanya, el Centre de Formació d'Aprenents, el centre Liceu Comte de Foix amb estudis d'electromecànica, comptabilitat i d'hoteleria i restauració. Finalment, en el sistema educatiu espanyol, amb l'escola Janer, ofereix un cicle de Gestió Administrativa.

Mercat de treball

L'evolució de la tendència del nombre de llocs de treball continua sent positiva però mostra símptomes de desacceleració ja que l'augment respecte el 2006 ha estat d'un 1,32%, mentre que el creixement de l'any 2006 respecte el 2005 fou del 3,62%.

Llocs de treball (Mitjana anual)					
	2003	2004	2005	2006	2007
Llocs de treball	46.537	48.738	50.556	52.385	53.078
Nombre d'assalariats	39.373	41.087	42.417	43.380	43.234

Font: Butlletí mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

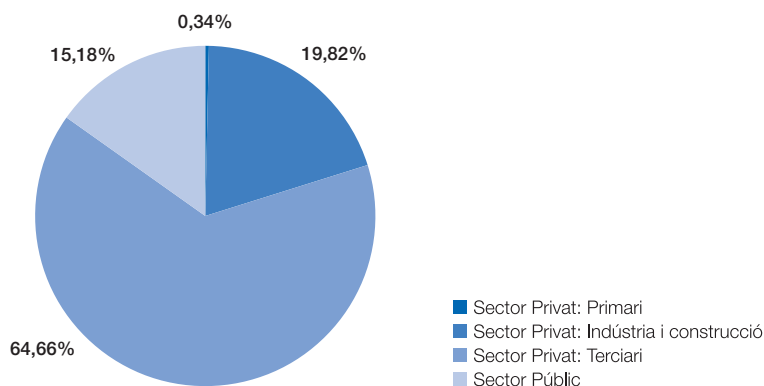
En canvi, l'evolució del nombre d'assalariats ha experimentat per primera vegada en les darreres dècades un canvi de tendència, enregistrant una disminució neta del 0,34%, havent estat un increment del 2,27% en l'any 2006. Aquest punt d'inflexió en la tendència evolutiva del nombre d'assalariats és un dels primers indicadors de la desacceleració de l'economia andorrana que s'inicià en el darrer trimestre del 2007 i potencialment pot continuar al llarg dels propers mesos igual que està succeint a la majoria d'economies europees i del món desenvolupat. L'origen d'aquesta desacceleració és dual. D'una banda hi ha factors domèstics que han caracteritzat el nostre model econòmic com són una elevada concentració del teixit empresarial del país en la construcció i els serveis, tant comerç com turisme, altament estacionals i lligats a la climatologia. D'altra banda, la desacceleració econòmica dels països desenvolupats originada per una crisi en els mercats financers internacionals, iniciada el mes d'agost de 2007 com a conseqüència de les hipoteques *subprime* nord-americanes, així com per un creixement significatiu dels preus de matèries primeres i el desinflament de la bombolla immobiliària en alguns països com Estats Units o Espanya.

Analitzant les xifres d'assalariats a la Caixa Andorrana de Seguretat Social (en endavant, la CASS), veiem que el 64,66% dels assalariats estan distribuïts en el comerç, la construcció, l'hoteleria i les activitats immobiliàries i de lloguer. Així mateix, el 15,18% dels assalariats pertanyen al sector públic que inclou l'Administració Pública i Seguretat Social, les activitats sanitàries, educació i organismes extraterritorials. El sector financer representa el 3,72% dels assalariats. Aquestes dades ratifiquen el fet que el model econòmic andorrà es caracteritza per una elevada concentració sectorial del seu teixit empresarial.

Durant l'any 2007, el major creixement d'assalariats l'ha enregistrat el sector públic, incrementant-se un 3,39% el nombre d'assalariats en les Administracions Públiques andorranes; seguit del sector primari amb un augment de l'1,38%. Així mateix, podem constatar una certa atonia que pot indicar l'inici d'una desacceleració en l'evolució del nombre d'assalariats del sector de la indústria i la construcció, i del comerç i l'hoteleria amb una disminució de l'1,54% i del 0,60%, respectivament.

A continuació es detalla la distribució d'assalariats per sectors econòmics durant l'any 2007.

Distribució dels assalariats per sectors 2007

Font: Caixa Andorrana de Seguretat Social

Durant el 2007 les matriculacions a la CASS han estat de 4.072, fet que denota una davallada significativa en el nombre de matriculacions respecte als anys anteriors; en concret, la disminució de les matriculacions respecte el 2006 ha estat d'un 20,47%. Aquesta xifra confirma la tendència de disminució del nombre de matriculacions enregistrada en els últims anys (2006: -12,5%; 2005: -0,4%; 2004: -0,2% i 2003: -5,6%). En un escenari en què el nombre de llocs de treball està relativament estancat i en què ha disminuït lleugerament el nombre mitjà d'assalariats, la disminució del nombre de matriculacions confirma la disminució de la rotació del personal.

Tot i el clar estancament i potencial desacceleració que està experimentant l'economia andorrana, la taxa d'ocupació d'Andorra continua sent notòriament més elevada que la de l'Europa dels 27 com podem veure en el següent quadre:

Taxa d'ocupació (Percentatge)

	ANDORRA		UE- 27	
	2006	2007	2006	2007
Taxa d'ocupació (*)	72,79	70,82	64,50	65,40

(*) Població assalariada sobre la població de 15 a 64 anys

Font: Caixa Andorrana de Seguretat Social, Eurostat i Banc d'Espanya

El fet que el Principat d'Andorra no ofereixi la prestació d'atur per a aquells treballadors que perden el seu lloc de treball de forma temporal o definitiva, pot propiciar que la taxa d'ocupació sigui més elevada que en la majoria de països europeus en què sí que existeix dita prestació. L'elevada presència d'activitats terciàries a l'economia i, sobretot, de les vinculades al turisme comporta l'existència d'uns models de contractació flexibles i d'una elevada estacionalitat d'ocupació, fets que també propicien una major taxa d'ocupació.

Evolució dels salaris

En el cas de l'economia andorrana, a diferència del que succeeix en altres països del nostre entorn, no existeix un procés de negociació col·lectiva que estableixi anualment els nivells salarials. Tot i això, és el Govern d'Andorra qui estableix el salari mínim per hora a escala nacional.

A continuació podem observar l'evolució del salari mínim, així com del salari mig de l'economia del Principat des de l'any 1995 fins a l'actualitat. Es pot apreciar que el salari mínim ha experimentat un augment sostingut durant els darrers exercicis, fins assolir la xifra de 865 euros mensuals per a l'exercici 2007. Aquest increment sostingut en els darrers anys també es reflecteix en l'evolució del salari mig que ha experimentat un creixement més que proporcional al del salari mínim fins el 2006. Durant el 2007 els salaris mitjans i mínims han crescut per sota de l'IPC.

Evolució salaris mitjans i salaris mínims d'Andorra

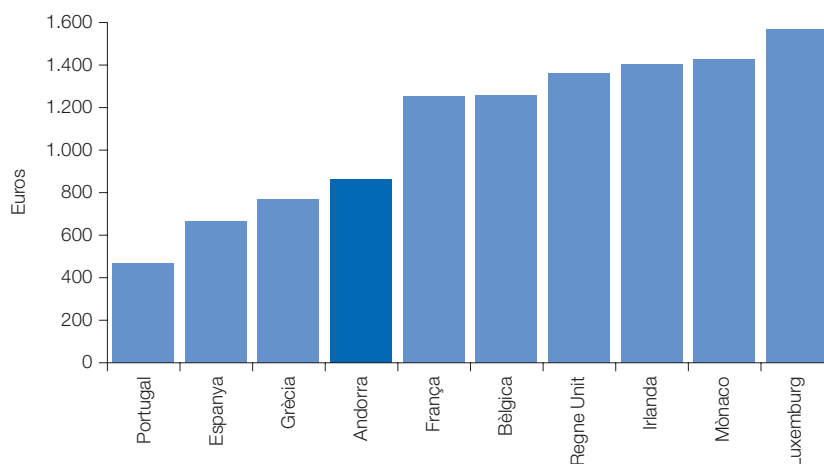
(Euros mensuals)

	1995	2001	2005	2006	2007	Var. (%) 06-07
Salari mitjà	1.021	1.317	1.619	1.702	1.752	2,95%
Salari mínim	616	725	813	838	865	3,22%

Font: Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

El següent gràfic mostra una comparativa dels salaris mínims el 2007 entre Andorra i altres països. Podem observar com Andorra es troba per sota de països com Mònaco i Luxemburg, però té un salari mínim superior a Espanya o Portugal.

Salaris mínims 2007

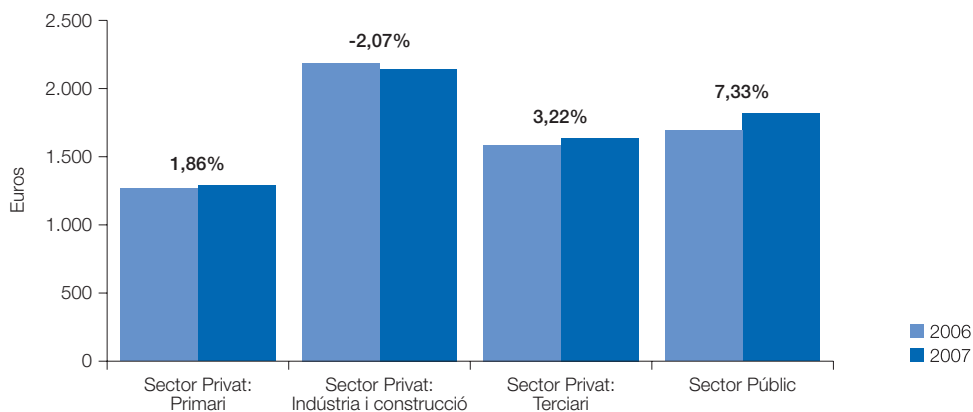

Font: Eurostat i Servei d'Estudis d'Andorra - Ministeri de Finances

Durant l'any 2007 el sistema financer i el sector de producció i distribució d'energia elèctrica, gas i aigua són aquells subsectors on la mitja salarial ha estat més elevada, considerablement superior a la mitjana, sent de 3.162 euros i 2.682 euros, respectivament.

Les activitats que han experimentat un major increment en la seva remuneració respecte l'any anterior han estat els treballs dels organismes extraterritorials, les activitats relacionades amb el transport, emmagatzematge, comunicacions i l'hoteleria.

Evolució dels salaris mitjans per sectors

Font: Caixa Andorrana de Seguretat Social

III.3. PRINCIPALS VARIABLES ECONÒMIQUES

Renda nacional i renda per càpita

Si bé Andorra no disposa d'una estimació oficial de la renda nacional, anualment algunes entitats privades fan estimacions d'aquesta dada macroeconòmica. Així, segons mostra el darrer estudi sobre Andorra publicat per l'agència de ràtings Standard & Poor's el setembre de 2007, l'evolució de la renda nacional per càpita dels darrers anys és com segueix:

Renda nacional i renda per càpita				
	2004	2005	2006	E2007 (*)
Renda nacional (milions d'euros)	2.020	2.208	2.406	2.700
Renda per càpita (euros)	26.274	28.106	28.745	30.016
Variació de la renda per càpita respecte de l'any anterior	1,88%	6,97%	2,27%	4,42%

(*) E: *Estimate*. Canvi EUR/USD a 31 de desembre de 2007

Font: Informe Standard & Poor's

Es mostra a continuació una anàlisi comparativa del producte interior brut per càpita amb els principals països europeus i amb els Estats Units i Japó. Com es pot comprovar, el PIB per càpita del Principat se situa per sobre de l'espanyol, dels Estats Units o Japó, però sota de països com Luxemburg o Suïssa.

PIB per càpita, 2007 (Euros)	
País	Saldo
Luxemburg	61.803
Suïssa	39.310
Andorra ⁽¹⁾	30.016
Estats Units	29.464
Japó	27.902
Alemanya	27.180
França	25.563
Espanya	15.642
Portugal	12.402

(1) *Estimate* Standard & Poor's

Font: FMI

Andorra té un PIB per càpita similar a la mitja formada pels països de característiques comparables.

Índex de preus al consum

L'evolució de l'índex de preus al consum durant l'any 2007, ha estat marcada per un dels creixements de preus més elevats des de l'any 2000, l'increment del preu del petroli, dels aliments i dels preus del lloguer explica bona part d'aquest augment de la inflació. Per al conjunt de la zona euro, l'índex de preus al consum va ser del 3,20%.

Pel que fa al Principat d'Andorra, l'índex de preus al consum de l'any 2007 es va tancar en el 3,87% amb l'alimentació i el carburant com a principals impulsors d'aquest augment.

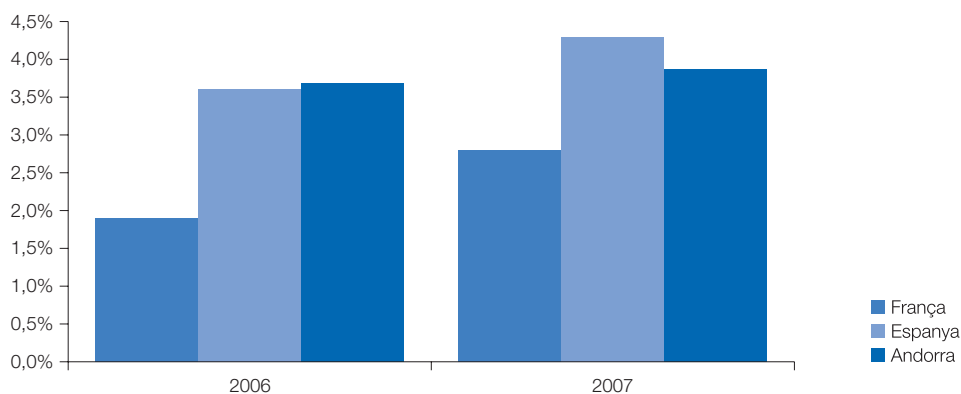
L'índex de preus al consum del quadre següent és la variació interanual de l'IPC on es constata el fet que l'IPC d'Andorra, l'any 2007, és superior a la mitjana de la zona euro, però inferior al d'Espanya que encapçala el quadre següent. Així mateix, podem observar que l'IPC d'Estat Units també supera el 4% i és dels més elevats dels països occidentals.

IPC interanual 2007	
Espanya	4,29%
Andorra	3,87%
Irlanda	3,51%
Luxemburg	3,36%
Alemanya	3,10%
França	2,80%
Itàlia	2,58%
Portugal	2,42%
Zona Euro	3,20%
Estat Units	4,12%
Suïssa	2,68%
Regne Unit	2,03%
Japó	0,70%

Font: FMI i Servei d'Estudis d'Andorra - Ministeri de Finances

A continuació es mostra un detall de l'evolució de l'índex de preus al consum en els darrers dos exercicis a Andorra, França i Espanya:

Evolució de la inflació a Andorra, Espanya i França

Font: FMI i Servei d'Estudis d'Andorra - Ministeri de Finances

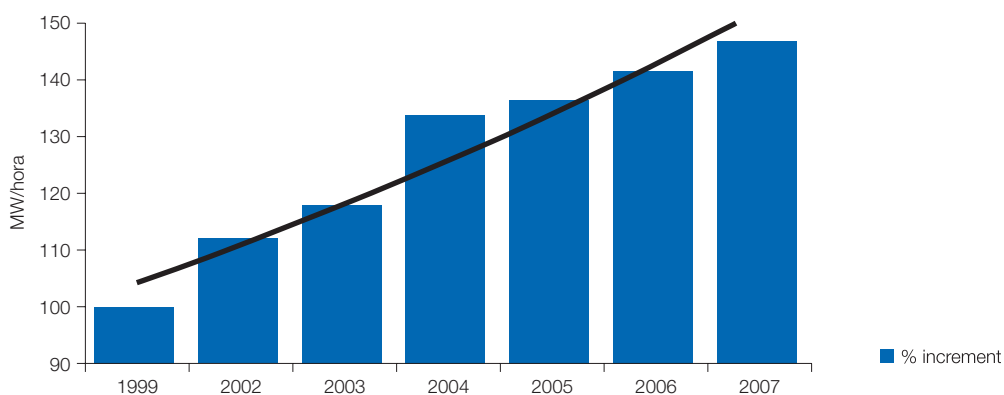
En un entorn en què els índexs de preus al consum han incrementat significativament respecte els exercicis precedents, com podem observar en el gràfic anterior, Andorra comparativament ha mantingut bastant sostingudament la tendència alcista respecte l'exercici 2006. Tant França, com especialment Espanya han enregistrat creixements de preus molts superiors als de l'any 2006.

L'exercici 2007, el Principat ha experimentat un increment de preus al consum del 3,87%, molt semblant a l'exercici anterior que fou del 3,69%. Durant aquest any, el grup que ha enregistrat un major augment de preus ha estat el "d'Habitatge, aigua, gas, electricitat i altres combustibles" que ha incrementat un 8,45%, seguit del grup de "Transport" amb un 3,97%. El significatiu increment de preus experimentat per aquests dos grups està altament correlacionat amb l'increment del preu del petroli enregistrat constantment al llarg de l'any, així com pel dels preus dels lloguers que s'ha situat en un 5,97%. Finalment el grup "d'Aliments, begudes i tabac" ha experimentat un increment del 3,11%; en aquest grup s'han compensat forts increments dels preus de productes primaris com la llet, els ous i els seus derivats que han assolit el 13,24%, amb les significatives disminucions de preus d'altres productes com ara els olis i greixos que han disminuït en un 10,39% o els sucres un 2,87%.

Consum d'energia elèctrica

El consum d'energia elèctrica és un indicador que permet estimar l'evolució de l'activitat de l'economia d'un país. A continuació, es mostra l'evolució d'aquest consum en els darrers exercicis utilitzant com a base per a la comparació les dades de l'exercici 1999.

Variació consum energia (base 100=1999)

Font: Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

A partir del gràfic anterior podem observar que en el seu conjunt, el consum s'ha incrementat un 3,77% en relació amb el consum de l'exercici 2006, enregistrant pràcticament el mateix increment que en l'exercici anterior.

Els nuclis del total de consum més significatius es concentren, fonamentalment, en l'àmbit domèstic, amb un 15,07%, en el sector serveis on destaquen la distribució amb un 13,59%, l'hoteleria i restauració amb un 12,94% i altres serveis amb un 11,75%. Aquest fet confirma, una vegada més, que el sector terciari és un dels principals pilars de l'economia del país.

Cal destacar que els increments més significatius durant l'exercici 2007 s'han experimentat en el sector "d'Administracions" amb un increment del 16,47% en relació a l'exercici 2006, "Serveis Financers" amb un increment del 12,98% i "Estacions d'esquí" amb un increment del 12,37%. Aquests sectors també han experimentat un increment del nombre d'assalariats al llarg del 2007, per tant tots els indicadors apunten a què aquests sectors han crescut al llarg del 2007.

No obstant, hem de tenir en compte que, tot i que el consum d'energia elèctrica ha tingut un augment del 3,77%, el consum total d'energia a Andorra expressada en tones equivalents de petroli (en endavant, TEPs) simplement ha augmentat un 0,56%. Aquest estancament del consum global d'energia es deu a la disminució del consum de gasolina en un 6,89%, del gasoil de locomoció en un 3,67%, butà en un 7,99% i carbó en un 52,17%. Aquestes disminucions s'han compensat amb els increments del consum d'energia elèctrica en un 3,77%, la qual té un pes del 41,72% sobre el total del consum d'energia expressada en TEPs, i l'augment del 4,41% del consum del fuel domèstic que representa un 19,09% del total del consum d'energia.

Telecomunicacions

Els darrers anys, els serveis de telecomunicacions han vist com el nombre d'abonats creixia, especialment en la telefonia mòbil, en línia amb el desenvolupament que aquest sector ha tingut als estats veïns.

Abonaments a serveis de telecomunicacions 2003-2007

(Unitats)

	2003	2004	2005	2006	2007
Telefonia fixa	45.065	45.348	45.945	47.202	48.079
Línies telefòniques	35.171	35.040	35.444	36.507	37.153
Canals XDSI	9.894	10.308	10.501	10.695	10.926
Telefonia mòbil	51.893	58.366	64.560	69.004	68.483
Mobiland contracte	33.796	33.733	35.740	37.039	37.988
Mobiland Clic Prepagament	18.097	24.633	28.820	31.965	30.495
Línies de dades	681	679	673	654	615
Línies commutades	201	219	221	230	213
Línies especialitzades	480	460	452	424	402
Capacitat total contractada en Kbps	199.277	257.266	318.214	338.504	345.801
ADSL	3.601	6.282	10.341	14.616	18.526

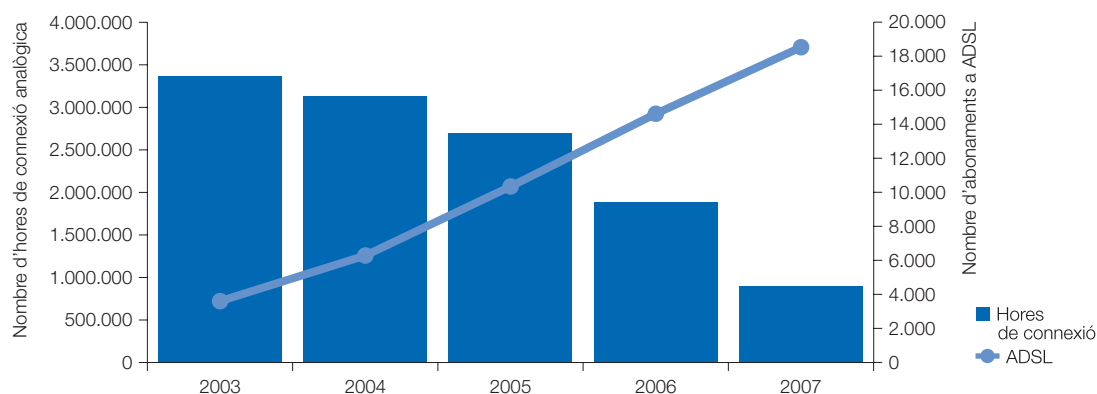
Font: Servei de Telecomunicacions d'Andorra

La taxa de penetració de la telefonia mòbil, és una dada representativa del consum de les economies contemporànies. La taxa de penetració de la telefonia mòbil a Andorra s'ha mantingut durant l'any 2007 a nivells molt similars a l'any anterior amb un 82%; França, per la seva banda, ha vist incrementar la seva taxa de penetració de la telefonia mòbil fins el 88%; no obstant, tant Andorra com França continuen enregistrant taxes inferiors a les assolides per Espanya que al 2007 s'ha situat al 107%.

En el 2007, seguint la tendència iniciada el 2004, les hores de connexió han experimentat una disminució del 53% en l'últim exercici, arribant a un decreixement acumulat del 71% des de que es va iniciar aquesta tendència, ocasionada per l'efecte substitució que ha generat un creixement molt significatiu de les altes en abonaments ADSL, en detriment de les connexions via analògica que són la base del càlcul d'hores de connexió detallat anteriorment. En aquest sentit, cal assenyalar que la taxa de penetració d'internet ADSL sobre la població andorrana és superior al 22%, per sobre del 14% assolit a Espanya i semblant a la taxa francesa del 24%. En aquesta línia cal senyalar que durant l'any 2008,

Andorra posarà en marxa la instal·lació de la nova tecnologia de fibra òptica, que probablement derivarà en una disminució dels abonaments d'ADSL en els pròxims anys.

Evolució hores de connexió Internet

Font: Servei de Telecomunicacions d'Andorra

Matriculació de vehicles i carburants

Una altra variable a considerar, és la matriculació de vehicles, indicador de consum representatiu de la demanda interior de l'economia andorrana. El nombre de matriculacions de vehicles a Andorra (que inclou les matriculacions de ciclomotors, vehicles especials i motos de neu) ha experimentat una disminució del 18,70%, si bé la disminució en termes del valor de les importacions ha estat menor, sent del 9,24% respecte de l'exercici 2006.

La disminució de matriculacions ha estat ocasionada per la baixada de vendes dels vehicles mitjans, degut a la desacceleració econòmica experimentada per l'economia andorrana en els darrers mesos de l'any 2007. No obstant, la matriculació dels cotxes de gamma alta s'ha mantingut estable.

Vehicles matriculats

	2003	2004	2005	2006	2007	Var. (%) 06-07
Vehicles totals	5.831	6.431	6.773	5.769	4.690	(18,70%)

Font: Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

La davallada més forta per tipus de vehicle matriculat en unitats, ha estat experimentada pels turismes, amb 649 unitats. No obstant en termes relatius les motos i els ciclomotors són els que han experimentat una davallada superior.

Un altre dels indicadors de consum que cal tenir en compte són les importacions de carburants. Aquestes han disminuït en un 1,73% respecte l'exercici anterior, degut principalment, a la disminució del diferencial de preus respecte als països veïns i a la disminució interna del consum d'energia en carburants.

Importació de carburants

(Litres)

	2003	2004	2005	2006	2007	Var. (%) 06-07
Gasolina sense plom	43.313.085	42.419.116	40.038.113	36.218.624	33.724.557	(6,89%)
Gas-oil locomoció	94.525.542	102.407.277	105.204.653	106.993.438	103.065.935	(3,67%)
Fuel domèstic	65.345.942	69.351.623	73.243.794	63.589.706	66.396.534	4,41%
Olis de motor	162.892	-	-	-	-	-
Querosé i carbureactors	60.600	-	10.560	101.093	141.367	39,84%
TOTAL	203.408.061	214.178.016	218.497.120	206.902.861	203.328.393	(1,73%)

Font: Servei d'Estudis d'Andorra - Ministeri de Finances

III.4. EL SECTOR PÚBLIC

El sector públic andorrà està constituït per l'Administració Central, set administracions comunals (una per a cadascuna de les set parròquies en què es divideix el territori andorrà, equivalents als ajuntaments) i les entitats parapúbliques.

Administració Central

El pressupost del Govern per a l'any 2008 és de 431.749 milers d'euros, un 11,40% més que el de l'any 2007. Aquest increment es deu a la contribució decidida dels poders públics per estimular els sectors amb més pes dins l'economia andorrana, com la construcció, el turisme i el comerç, ressentits per l'impacte de la negativa conjuntura econòmica internacional prevista pel 2008.

Es tracta d'un pressupost expansiu en matèria d'inversions per tal de que la inversió pública substitueixi la carència de la privada, sense oblidar els objectius d'estabilitat pressupostària i disciplina fiscal per no incrementar la pressió fiscal sobre la ciutadania i mantenir-la per sota el 20% del PIB.

Aquest pressupost es basa en cinc grans línies d'actuació:

- Suport al teixit empresarial (política pressupostària adequada a les necessitats actuals de l'economia andorrana, noves fórmules de finançament,...).
- Fort impuls de la inversió pública.
- Millora contínua del benestar de la població (accés universal als serveis socials i increment de la seguretat i protecció ciutadana).
- Millora de la qualitat del medi ambient (sostenibilitat).
- Superàvit pressupostari (equilibri dels comptes públics i mantenir la pressió fiscal del Govern).

Les partides d'ingressos que han experimentat una variació més significativa respecte a l'exercici anterior, són la "d'Altres ingressos", amb un augment del 181% i la de "Passius financers" amb un augment del 100%. L'augment de la primera partida, es deu als gairebé 60,7 milions d'euros en concepte d'ingressos patrimonials que Govern recuperarà durant el 2008 mitjançant concessions administratives. La disminució de l'import en concepte de "Variació passius financers nets", es deu a un esforç d'inversió i millora de les infraestructures, a més d'una racionalització de la despesa pública.

Pel que fa a les despeses, les partides amb un augment més significatiu són la de "Transferències", "Despeses Financeres" i "Passius Financers". Les explicacions d'aquestes variacions són les següents:

- **"Transferències"**: Hem de distingir entre transferències corrents i transferències de capital. El primer tipus es refereix a dotacions pressupostàries als diferents organismes autònoms. Aquestes han augmentat un 12% respecte a l'exercici anterior, motivat principalment per la dotació al SAAS, a Andorra Turisme (incloent-hi la partida per a l'exposició de Saragossa del 2008) i a diferents centres d'ensenyament, entre d'altres.

Pel que fa a transferències de capital, aquest exercici han augmentat un 21% i són dotacions destinades a finançar les despeses d'inversió del Consell General (8,3 milions d'euros) i als comuns (52,7 milions d'euros).

- **"Despeses Financeres"**: L'augment és degut a la necessitat per part de Govern, de fer front al finançament del deute públic tant a llarg com a curt termini, així com el cost financer de retorn de la inversió del Centre de Tractament de Residus d'Andorra; en ambdós casos s'ha tingut en compte la previsió de l'increment de tipus d'interès per a l'any 2008.

- **"Passius Financers"**: De l'import total de 12.467 milers d'euros, 12,3 milers d'euros seran destinats a la devolució de dipòsits i fiances rebudes pel Govern i els 12.450 milers d'euros restants es preveu que provindran del superàvit pressupostari i s'utilitzaran per a l'amortització de deute públic.

Pressupost de l'Administració Central

(Milers d'euros)

	Pressupost 2007	% s/total	Pressupost 2008	% s/total
Total ingressos	387.555	100,00%	431.749	100,00%
Impostos directes	11.072	2,86%	11.072	2,56%
Impostos indirectes	323.818	83,55%	319.836	74,08%
Altres ingressos	35.870	9,26%	100.688	23,32%
Variació actius financers, nets	121	0,03%	127	0,03%
Variació passius financers, nets	16.674	4,30%	26	0,01%
Total despeses i inversions	387.555	100,00%	431.749	100,00%
Inversions	126.421	32,62%	127.129	29,45%
Transferències	117.877	30,42%	136.772	31,68%
Despeses de funcionament	128.726	33,21%	132.170	30,61%
Despeses financeres	14.414	3,72%	23.106	5,35%
Actius financers	105	0,03%	105	0,02%
Passius financers	12	-	12.467	2,89%

Font: Butlletí Oficial del Principat d'Andorra - Govern d'Andorra

Entitats parapúbliques

Les entitats parapúbliques són un grup d'entitats que gestionen serveis públics i altres matèries, que són propietat íntegrament pública. Aquestes inclouen: entitats que ofereixen serveis a nivell sanitaris i socials (Centre Hospitalari Andorrà, Servei Andorrà d'Atenció Sanitària, residències de la tercera edat i Caixa Andorrana de Seguretat Social), entitats subministradores d'energia i de serveis de telecomunicacions (Forces Elèctriques d'Andorra i Servei de Telecomunicacions d'Andorra), l'Institut Nacional Andorrà de Finances, el Centre Nacional d'Informàtica d'Andorra i Radio i Televisió d'Andorra.

Totes han acompanyat amb èxit el dinamisme de l'empresa parapública que ha contribuït al creixement econòmic significatiu que ha experimentat Andorra en els darrers anys.

La comparativa dels pressupostos dels anys 2007 i 2008 d'aquestes entitats és la següent:

Pressupostos de despesa de les entitats parapúbliques andorranes			
(Milers d'euros)			
	2007	2008	Var. (%) 07-08
Forces Elèctriques d'Andorra (FEDA)	73.338	74.404	1,45%
Servei de Telecomunicacions d'Andorra (STA)	89.002	91.653	2,98%
Servei Andorrà d'Atenció Sanitària (SAAS)	41.408	51.389	24,10%
Caixa Andorrana de Seguretat Social (CASS)	215.004	189.611	(11,81%)
Institut Nacional Andorrà de Finances (INAF)	2.875	3.409	18,59%
Residència Solà d'Enclar	1.318	1.408	6,79%
Institut d'Estudis Andorrans (IEA)	1.169	1.125	(3,73%)
Universitat d'Andorra (UdA)	2.784	2.806	0,81%
Escola de Formació de Professions Esportives i de Muntanya (EFPEM)	444	291	(34,48%)
Ramaders d'Andorra	1.533	1.594	3,98%
Ràdio i Televisió d'Andorra (RTVA)	4.838	5.312	9,80%
TOTAL	433.712	423.003	(2,47%)

Font: Butlletí Oficial del Principat d'Andorra - Govern d'Andorra

Les entitats que presenten una major variació positiva en el seu pressupost respecte l'any anterior, són el SAAS i l'INAF. Pel que fa al SAAS, l'augment més significatiu prové de l'import de les transferències corrents per part de Govern que gairebé s'ha duplicat. Aquest augment de pressupost es deu a la voluntat de millorar infraestructures i ampliar serveis sanitaris i socials, la gestió de les noves empreses de transport sanitari, la gestió del transport sanitari aeri i l'increment de les despeses de personal, principalment propiciat per l'establiment de plans de carrera i direcció de recursos humans per objectius. L'increment en el pressupost de l'INAF per l'exercici 2008, que és notablement superior al de l'exercici anterior, és per finançar una ampliació de l'estructura funcional de l'organisme supervisor del sistema financer, augmentant el seu pressupost per a la despesa de funcionament en un 18,30%.

D'altra banda, les entitats amb una variació negativa més significativa són la CASS i l'EFPEM. El pressupost de la CASS té una variació total negativa del 12%, principalment generat per una disminució significativa del resultat pressupostari previst pel 2008 que és un 75% inferior al del 2007, però un augment de les despeses de funcionament pressupostades del 12% i d'un 30% per les despeses d'inversió. Aquesta disminució del resultat pressupostari previst és deguda a un canvi de criteri en el reconeixement dels resultats de les inversions financeres de la CASS, que són reconegudes com a resultat patrimonial de la parapública però no pressupostàriament. El pressupost de despesa de 2008 de l'EFPEM, entitat que pretén preservar i fomentar el desenvolupament cultural i incentivar la pràctica de l'esport com a eines de cohesió social i de foment d'una millor convivència, té una variació negativa respecte al de l'exercici 2008 degut a una disminució de les taxes i de les transferències corrents rebudes.

Administracions comunals

Els comuns d'Andorra obtenen els seus ingressos anuals de les transferències que reben del Govern d'Andorra i dels recursos per recaptació pròpia i altres ingressos. A continuació es mostra un detall dels principals capítols que componen els pressupostos d'ingressos i despeses comunals per a l'any 2008.

Pressupostos de les administracions comunals per a l'any 2008

(Euros)

	Canillo	Encamp	Ordino	La Massana	Andorra la Vella	Sant Julià de Lòria	Escaldes-Engordany
Total ingressos	17.927.897	33.542.240	18.615.620	20.099.909	46.979.821	15.456.618	31.400.450
Transferències	6.911.535	8.807.048	5.956.069	7.097.239	11.468.330	7.066.080	8.625.631
Recaptació pròpia i altres	11.016.362	24.735.060	9.120.915	13.002.670	31.399.767	8.390.538	21.365.316
Passius financers	-	48	3.538.636	-	4.111.724	-	1.409.503
Actius financers	-	84	-	-	-	-	-
Total despeses i inversions	17.927.897	33.542.240	18.615.620	20.099.909	46.979.821	15.456.618	31.400.450
Inversions	8.272.000	6.206.583	1.907.409	4.192.230	13.692.202	2.315.523	8.967.469
Despeses de funcionament	6.332.363	22.552.577	9.106.814	11.235.070	30.017.294	8.868.391	17.482.908
Transferències	712.000	1.879.918	2.825.000	1.116.399	838.325	418.699	619.073
Despeses financeres	1.109.534	1.016.904	2.455.000	568.267	1.451.000	674.251	2.060.000
Actius financers	-	48	2.321.397	2.600.000	-	1.697.182	-
Passius financers	1.502.000	1.886.210	-	387.943	981.000	1.482.572	2.271.000
Resultat pressupostari	0	0	0	0	0	0	0

Font: Butlletí Oficial del Principat d'Andorra - Govern d'Andorra

L'epígraf de "Recaptació pròpia i altres" representa el 66% dels ingressos totals i està compost majoritàriament per la recaptació d'impostos i taxes per part de les administracions comunals. Les taxes i altres ingressos representen un 38% de la recaptació pròpia dels comuns, el 17% prové dels ingressos patrimonials, el 8% dels impostos indirectes i el 37% dels impostos directes.

Així mateix, les transferències de l'Administració Central representen un 30% dels ingressos totals. Mentre que les inversions comunals representen el 27% del total de despeses i inversió dels pressupostos comunals. Respecte l'exercici anterior, les transferències de l'Administració Central han augmentat un 1% i les inversions comunals han disminuït un 10%, així mateix les despeses de funcionament han augmentat un 7%.

III.5. ELS SECTORS ECONÒMICS

Introducció

Fins a començament del segle XX, l'economia del Principat era de subsistència, basada en l'agricultura, la ramaderia i el comerç. Va ser a partir de la Segona Guerra Mundial que l'economia andorrana va començar a créixer de manera significativa, induïda en part pel mateix ritme de creixement dels estats veïns.

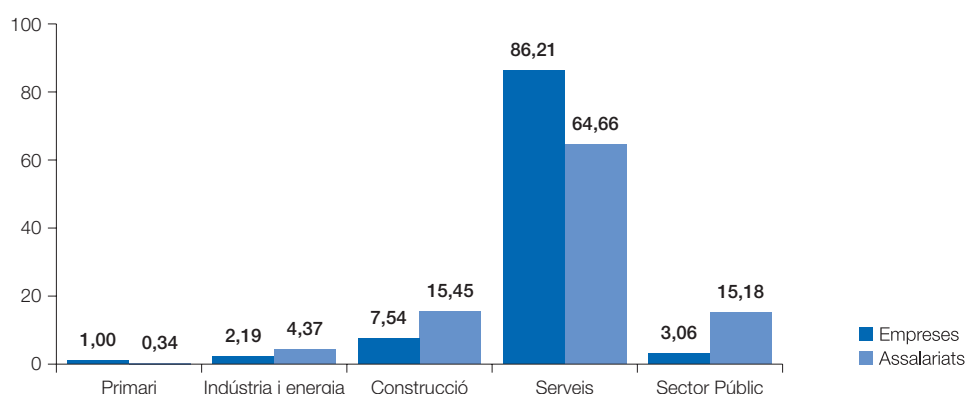
Aquest desenvolupament s'ha reflectit en una economia basada principalment en els sectors turístic i comercial, que han crescut gràcies a unes característiques climàtiques i geogràfiques propícies per a aquests sectors, altament dependents del sector exterior, el sector financer i, en les darreres dècades també en el desenvolupament del sector de la construcció.

La informació disponible al Principat no ens permet analitzar la contribució de cada sector al producte interior brut (PIB), per aquest motiu l'anàlisi de l'estructura productiva s'ha de dur a terme mitjançant la informació que s'extreu de les dades d'ocupació assalariada, que ja han estat analitzades en l'apartat de composició per sectors de la població assalariada.

El Principat d'Andorra té 9.128 empreses que durant l'exercici 2007 han ocupat una mitja de 43.235 treballadors. En l'estructura empresarial del país, cada cop més, predomina la petita empresa ja que en relació amb l'any anterior, l'augment net del nombre d'empreses que tenen d'1 a 25 treballadors ha estat de 466 i les que tenen més de 26 treballadors han disminuït en 37, generant així un augment net de 429 empreses.

El gràfic següent ens mostra clarament que el sector serveis té un pes molt rellevant en el mercat laboral andorrà ocupant un 64,66% de la població activa, percentatge que és també superior al de totes les economies europees desenvolupades. La construcció i el sector públic ocupen el 15,45% i 15,18% dels treballadors, respectivament mentre que la indústria i energia i les activitats primàries tenen un pes molt més reduït. Aquesta estructura és deu a la idiosincràsia del model econòmic d'Andorra, fonamentat en el turisme, el sector financer i en les darreres dècades, en la construcció.

Distribució de les empreses i assalariats per sectors 2007 (en %)

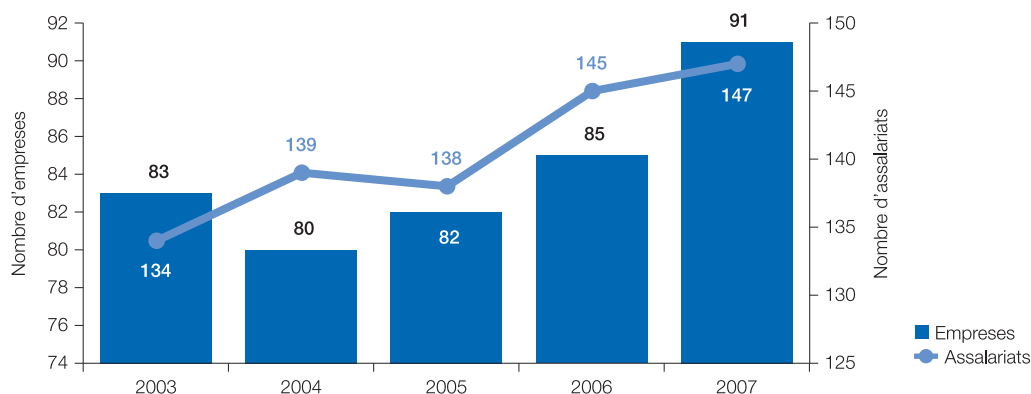
Font: Caixa Andorrana de Seguretat Social i Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

Sector primari

A partir de la segona meitat del segle XX fins la dècada dels noranta s'ha produït una regressió del sector primari dins l'economia fins arribar a l'estabilitat dels darrers anys, amb una ocupació de poc més del 0,30% del total de la població assalariada, i de l'1% del total de les empreses. Tanmateix, alguns segments concrets d'activitat han tingut un cert pes econòmic fins fa uns anys, principalment el cultiu del tabac i la ramaderia que per part de Govern es continuen impulsant amb subvencions.

El gràfic següent ens mostra l'evolució des de l'any 2003 fins l'any 2007 de l'ocupació mitjana i del nombre mitjà d'empreses del sector primari.

Evolució del nombre mitjà d'empreses i assalariats del sector primari

Font: Caixa Andorrana de Seguretat Social i Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

Cal remarcar que malgrat que en les darreres dècades la importància d'aquest sector ha estat cada vegada menys rellevant, els països desenvolupats apliquen constantment més esforços per al manteniment i recuperació del sector primari, al ser considerat un factor imprescindible per a la preservació del medi natural, així com un element imprescindible per al desenvolupament global, en un entorn en què la demanda de productes alimentaris bàsics està creixent ràpidament com a resultat del fort creixement d'economies com la Xinesa o l'Índia.

En aquesta línia, el Ministeri d'Agricultura juntament amb l'Associació de Pagesos i Ramaders d'Andorra estan treballant per a la redinamització del sector primari al Principat, ja que es considera un element de diversificació de l'economia, a més d'un factor clau en la conservació del medi i patrimoni natural d'Andorra. Per aquest motiu, s'impulsa la ramaderia mitjançant ajudes i un suport ferm a l'experiència pilot de producció de carn de vedella del país amb un segell de qualitat.

L'Associació de Pagesos i Ramaders del Principat d'Andorra presentarà durant el primer semestre de 2008, dos plans de recerca i innovació per buscar alternatives al cultiu de tabac, ja que aquests últims anys l'exportació ha disminuït fins al punt de gairebé desaparèixer aquesta pràctica ancestral.

Un d'aquests plans de recerca i innovació se centrarà en els assajaments amb plantes medicinals i aromàtiques, l'altre pla està enfocat a trobar la varietat de patata que millor s'adapti a les condicions de cultiu andorranes amb una exigència de qualitat. L'objectiu d'aquests plans es trobar els productes adients per poder comercialitzar productes agrícoles andorrans amb segells de qualitat.

Així mateix, des de l'any 2003, un empresari andorrà ha fet el pas d'elaborar i comercialitzar el seu propi vi. Aquesta petita bodega està ubicada al poble de Nagol, a la parròquia de Sant Julià de Lòria, a una altitud de 1.100 metres i amb una producció aproximada de 1.000 ampolles anuals. El Cim de Cel, és un vi blanc elaborat al 100% amb una varietat alsaciana de raïm resistent a les condicions climatològiques d'un país d'alta muntanya com Andorra.

Finalment, el Ministeri d'Agricultura també està col·laborant amb el Ministeri de Turisme per convertir l'agricultura i la ramaderia en patrimoni natural i cultural passant a ser un nou atractiu turístic del Principat.

Sector secundari

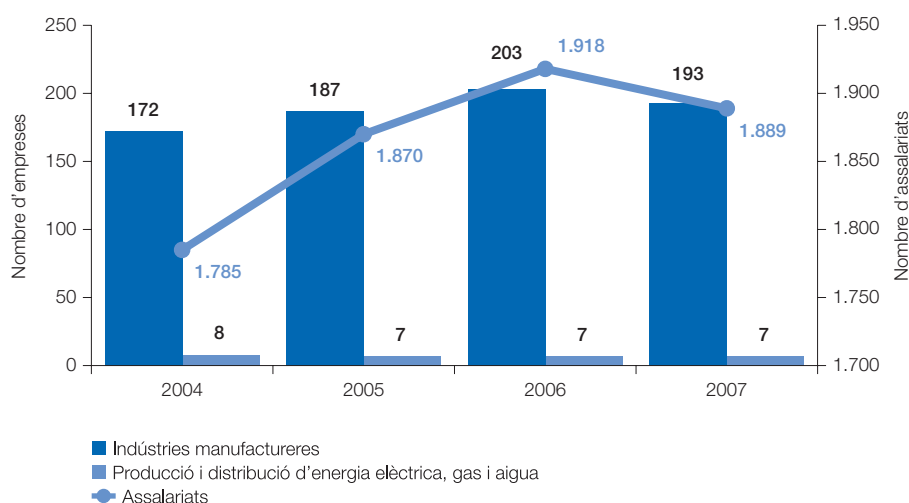
Indústria i energia

La indústria i energia, té un baix pes comparat amb l'estructura productiva del país. Els afiliats a la Caixa Andorrana de la Seguretat Social enquadrats en les indústries manufactureres i les de producció i distribució d'energia elèctrica, gas i aigua han representat durant el 2007 una mitja del 4,37% del total de la població activa.

El sector energètic andorrà està estretament lligat al context internacional i en particular als països veïns, donada la gran dependència exterior pel que fa a les seves fonts de subministrament. L'electricitat representa més d'un 40% del consum energètic del país i se n'importa més del 80% d'Espanya i França. El sector elèctric és un sector no liberalitzat on Forces Elèctriques d'Andorra (FEDA) és l'únic productor i importador d'electricitat del país i subministra a la resta de distribuïdors del país com són Nord Andorrà, SA, Mútua Elèctrica de Sant Julià, Societat Explotadora i Repartidora del Comú d'Encamp, SA i Unió Elèctrica d'Encamp.

El sector manufacturer es caracteritza per una feble demanda interior, una escassa mà d'obra especialitzada i un augment de la competència dels costos de producció. En el gràfic següent es mostra una lleugera tendència alcista durant els darrers anys amb el seu màxim a l'exercici 2006.

Evolució del nombre mitjà d'empreses del sector secundari: Indústria i energia

Font: Caixa Andorrana de Seguretat Social i Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

Les indústries que tenen un pes específic dins el sector són les relacionades amb els productes alimentaris i begudes, fabricació de fusta, arts gràfiques i reproducció de suports enregistrats a més de les relacionades amb la producció i distribució d'energia elèctrica, gas i aigua. Observem l'estabilitat en el nombre d'empreses que formen aquest sector.

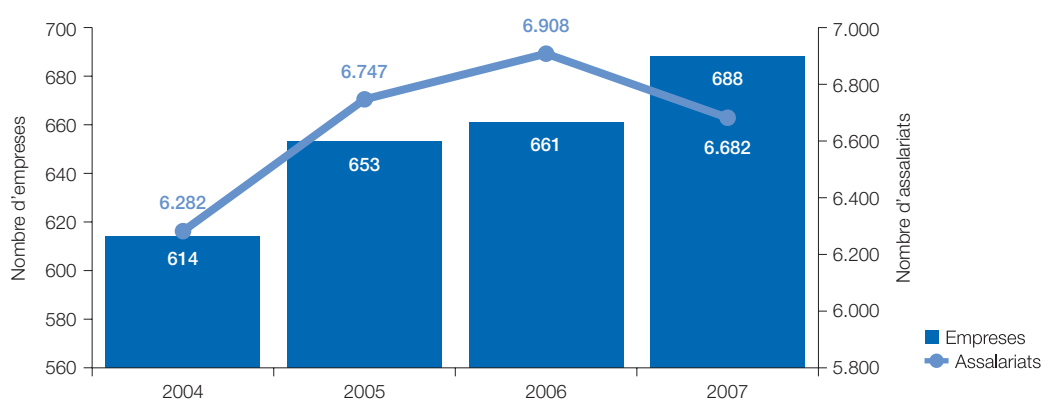
En l'estructura empresarial del sector predomina la petita empresa. Així, aproximadament el 54% de les empreses tenen 5 o menys treballadors, tenint un pes molt més superior en aquest percentatge les empreses industrials que les energètiques. D'altra banda, només el 8% compta amb una plantilla superior als 25 assalariats.

Construcció

El sector de la construcció ha mostrat un canvi de tendència i posa de manifest que tot i mantenir un pes relatiu significatiu en l'economia andorrana, està experimentant una desacceleració que es reflecteix en una disminució del nombre d'assalariats; si bé en el darrer exercici han incrementat el nombre d'empreses d'aquest sector. Aquest creixement respon probablement a una tendència iniciada aquest any 2007 en què el teixit empresarial de la construcció al Principat s'està segmentant, generant increments significatius del nombre d'empreses amb menys de 10 treballadors, que han augmentat un 16% respecte el 2006, i disminucions molt importants de les empreses d'entre 11 i 100 treballadors i les de més de 100 treballadors que han disminuït un 19% i un 25%, respectivament al llarg del 2007. D'acord amb les perspectives econòmiques actuals, és probable que la tendència a la baixa dels assalariats d'aquest sector continuï en els propers mesos, així com la disminució del nombre d'empreses que es comença a constatar a principis de 2008.

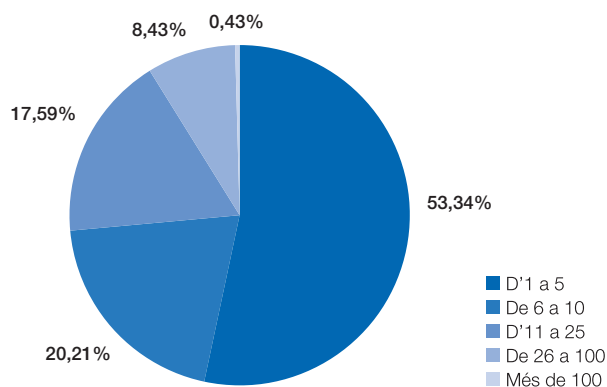
El sector de la construcció concentra aquest any 2007 el 16% dels assalariats i el 8% de les empreses del país.

Evolució del nombre mitjà d'empreses i d'assalariats del sector secundari: Construcció

Font: Caixa Andorrana de Seguretat Social i Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

Distribució de les empreses de construcció per nombre d'assalariats 2007

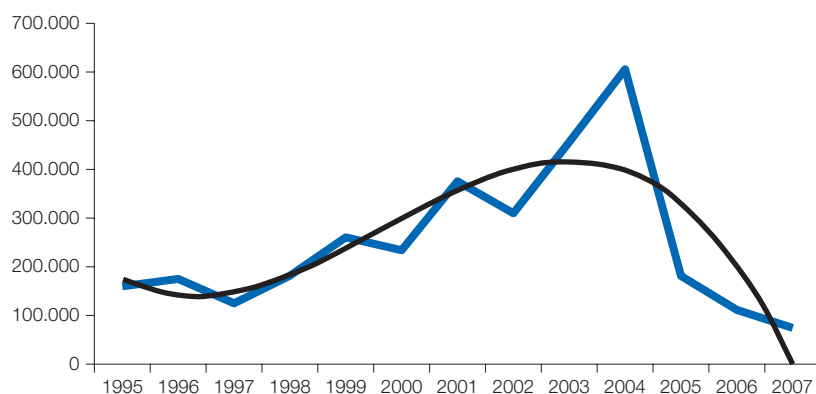

Font: Caixa Andorrana de Seguretat Social

Com ja indicàvem anteriorment, aquest gràfic mostra que el teixit empresarial del sector es compon principalment per *micro* empreses. Així, més de la meitat de les empreses tenen 5 o menys treballadors, mentre que només el 8,86% té una plantilla superior als 25 assalariats.

La construcció ha experimentat un desenvolupament excepcional en les darreres dues dècades, constituint la major part del sector secundari del país i la seva importància ha estat vinculada a l'evolució de les superfícies autoritzades per a l'edificació. No obstant, cal tenir en compte que el pic de la tendència mostrada en el gràfic següent va produir-se durant l'any 2004 degut a la moratòria de maig del 2003, i les perspectives actuals indiquen un cert desinflament de la bombolla immobiliària creada en els darrers anys.

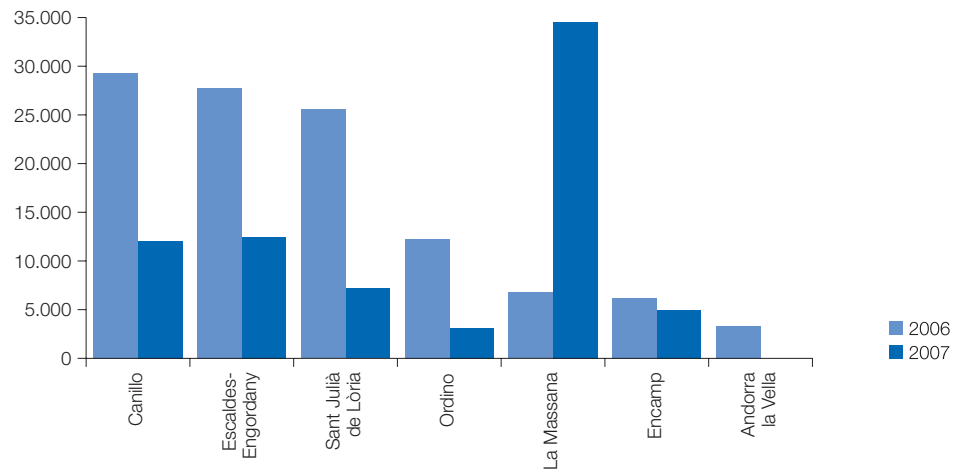
Superfície total autoritzada per construccions. 1995-2007 (m²)

Font: Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

En el següent gràfic podem observar la forta disminució generalitzada de metres quadrats autoritzats per a la construcció, a excepció dels autoritzats a la parròquia de La Massana, degut a la moratòria que hi havia des del 2003.

Metres quadrats de construcció autoritzats 2006 i 2007

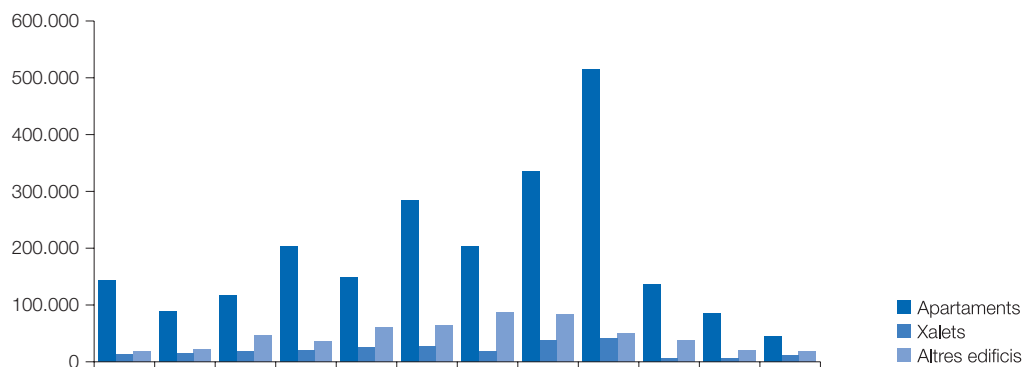

Font: Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

El procés de desacceleració de l'activitat de la construcció observada internacionalment, també ha tingut efectes a Andorra. En els darrers mesos del 2007 ha disminuït el nombre de transaccions immobiliàries al Principat i es preveu que aquest estancament continuï en els propers mesos i marqui clarament l'evolució del sector de la construcció a Andorra.

El quadre següent mostra els metres quadrats autoritzats per tipus de construcció:

Superfície autoritzada per a construccions, segons tipus d'ús 1996-2007 (m²)

Font: Ministeri d'Urbanisme i Ordenament Territorial

El gràfic anterior mostra una clara disminució de la superfície autoritzada per a construccions en els darrers tres anys. Hi ha diferents factors que han propiciat la desacceleració de la construcció a Andorra; d'una banda, la moratòria de maig de 2003 va provocar un *boom* en la construcció que poc a poc s'ha anat normalitzant, també l'efecte de l'augment dels tipus d'interès en la zona euro, així com als Estats Units en els darrers 18 mesos, i finalment, la crisi financera internacional iniciada el passat mes d'agost

com a conseqüència de les *subprime*, marcada per una disminució de la liquiditat dels mercats internacionals en un context caracteritzat per la desconfiança, que ha fet que les entitats bancàries hagin endurit les condicions de les concessions de crèdit.

Sector terciari: Serveis

L'absència de matèries primeres i fonts d'energia, ha fet orientar l'economia cap a l'exterior i donar preferència a les activitats de serveis, bàsicament el turisme, el comerç, l'hoteleria i les finances, en detriment de les de transformació.

El sector terciari és el sector capdavanter de l'economia andorrana. Durant el 2007 ha ocupat a 34.517 persones, la qual cosa representa aproximadament el 80% del total de treballadors. Un total de 8.149 empreses es dedicaven als serveis l'any 2007.

Com podem veure a continuació, durant el període 2006-2007 el nombre d'empreses i d'assalariats, en línies generals, ha augmentat lleugerament.

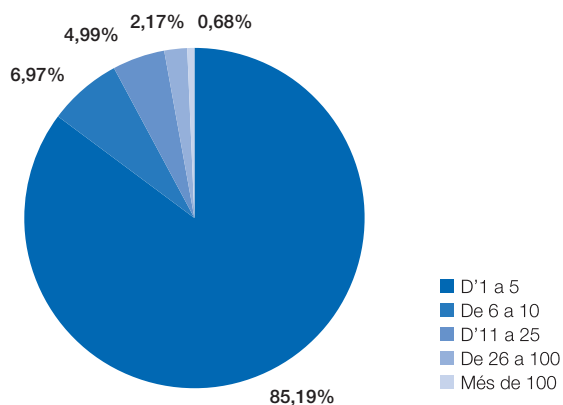
Nombre d'empreses i assalariats del sector terciari				
	2006	2007	% s/total 2007	Var. (%) 06-07
Nombre d'empreses	7.699	8.149	100,00%	5,84%
Comerç i reparació de vehicles de motor (. .)	1.453	1.534	18,82%	5,57%
Hoteleria	696	749	9,19%	7,61%
Transport, enmagatzematge i comunicacions	190	169	2,07%	-
Sistema financer	77	72	0,88%	(6,49%)
Activ. immobiliàries i de lloguer; serveis empresarials	754	860	10,55%	14,06%
Altres activ. socials i de serveis prestats a la comunitat; serveis personals	348	403	4,95%	15,80%
Llars que ocupen personal domèstic	3.340	3.536	43,39%	5,87%
Treball domèstic a la comunitat (comunitat de propietaris)	523	536	6,58%	2,49%
Declarant voluntari sense activitat (voluntaris)	40	10	0,12%	(75,00%)
Organismes extraterritorials	5	3	0,04%	-
Adm. pública, defensa i seguretat social obligatòria	44	45	0,55%	2,27%
Educació	43	45	0,55%	4,65%
Activitats sanitàries i veterinàries, serveis socials	186	187	2,29%	0,54%
Nombre d'assalariats	34.409	34.517	100,00%	0,31%
Comerç i reparació de vehicles de motor (. .)	11.454	11.316	32,78%	(1,20%)
Hoteleria	5.670	5.523	16,00%	(2,59%)
Transport, enmagatzematge i comunicacions	1.295	1.300	3,77%	0,39%
Sistema financer	1.559	1.609	4,66%	3,21%
Activ. immobiliàries i de lloguer; serveis empresarials	4.147	4.215	12,21%	1,64%
Altres activ. socials i de serveis prestats a la comunitat; serveis personals	2.450	2.441	7,07%	(0,37%)
Llars que ocupen personal domèstic	1.262	1.334	3,86%	5,71%
Treball domèstic a la comunitat (comunitat de propietaris)	196	201	0,58%	2,55%
Declarant voluntari sense activitat (voluntaris)	29	16	0,05%	(44,83%)
Organismes extraterritorials	9	9	0,03%	-
Adm. pública, defensa i seguretat social obligatòria	4.332	4.452	12,90%	2,77%
Educació	632	670	1,94%	6,01%
Activitats sanitàries i veterinàries, serveis socials	1.374	1.431	4,15%	4,15%

Font: Caixa Andorrana de Seguretat Social i Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

Tal i com es pot observar en el quadre anterior, el sector terciari agrupa principalment activitats i serveis relacionats amb el comerç i el turisme. Tot i això, s'inclouen dins el sector terciari, activitats significativament importants com l'administració pública, les professions lliberals i la del sector financer.

L'estructura empresarial del sector es compon principalment per petites empreses. Així, un 85,19% de les empreses tenen 5 o menys treballadors, mentre que el 2,17% té una plantilla superior als 25 assalariats i només el 0,68%, més de 100 treballadors.

Distribució de les empreses de serveis per nombre d'assalariats 2007

Font: Caixa Andorrana de Seguretat Social

Turisme

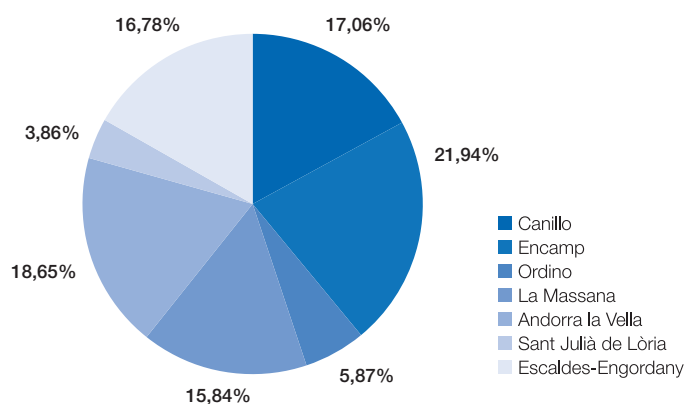
El comerç, tal i com ha estat comentat anteriorment, és una de les activitats clau de l'economia del Principat que es complementa i està directament correlacionada amb el turisme. No obstant, des del 2002, es constata una disminució en el nombre de turistes i el nombre de pernoctacions. Davant d'aquestes circumstàncies, el Principat s'ha marcat com a objectiu incrementar el nombre de turistes, les pernoctacions i la despesa per visitant i, al mateix temps, fidelitzar el client que ja ha estat al país, perquè augmenti la freqüència de les seves estades, tot i mantenint la posició de lideratge que Andorra ocupa dins el context europeu pel que fa a competitivitat turística. Per assolir aquests objectius, s'ha inclòs la revitalització del turisme i el comerç com un dels tres eixos en què s'estructura el Programa Andorra 2020 impulsat pel Govern d'Andorra a principis del 2007.

Per tal de coordinar i gestionar les iniciatives agrupades en aquest eix s'ha creat "Andorra Turisme"; una entitat pública creada pel Govern d'Andorra, per tal de millorar la promoció i la coordinació de la gestió del turisme a Andorra, amb la finalitat d'augmentar l'excel·lència del Principat com a destí turístic i, per altra banda, poder comercialitzar l'oferta turística tant pública com privada d'Andorra en conjunt.

El 2007, els hotels representen un 80% de l'oferta d'allotjaments turístics, molt per sobre dels hostals o residències, pensions, apartohotels i apartaments turístics. Aquest any, Andorra disposava de 267 establiments hotelers amb una capacitat total de 32.586 llits, 27 establiments i 6.371 llits menys que el 2006.

Les places hoteleres del 2007, es distribueixen per parròquies tal i com es mostra en el següent gràfic.

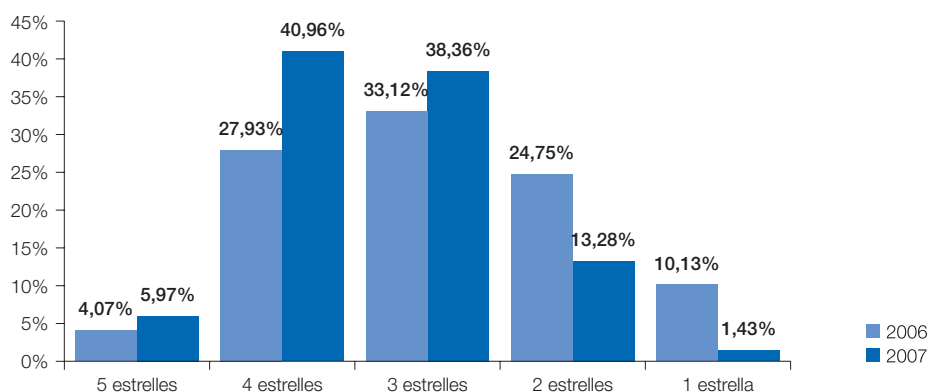
Distribució de les habitacions hoteleres per parròquies 2007

Font: Ministeri de Turisme i Medi Ambient. Departament de Turisme

Les dades del sector hotelier i d'allotjaments turístics de l'any 2007, ens permeten observar que s'ha produït certa reestructuració de l'oferta existent, disminuint substancialment el nombre d'allotjaments i places dels establiments turístics de menys categoria, afavorint la creació de nous allotjaments i places hoteleres en establiments de tres estrelles i superiors. Com es mostra en el gràfic següent, el 85,29% dels llits oferts a Andorra al 2007 són en hotels de 3 estrelles o superiors, i concretament els hotels de 4 i 5 estrelles representen el 46,93% del total de llits disponibles al Principat durant el 2007.

Distribució dels llits per categories 2006-2007

Font: Ministeri de Turisme i Medi Ambient. Departament de Turisme

Aquestes dades corroboren que s'estan implementant clares millores en l'oferta d'hotels i allotjaments turístics encaminades a potenciar decididament el turisme de qualitat al país dels Pirineus.

En línia amb el treball dut a terme en el marc del programa Andorra 2020, i amb l'objectiu de dinamitzar el sector turístic i ampliar l'oferta del país, el Govern d'Andorra ha iniciat el desenvolupament d'una sèrie de projectes entre els quals cal destacar els següents:

- La implementació d'un pla de qualitat dels allotjaments turístics per adaptar els criteris de qualitat aplicats al Principat amb els criteris internacionals.
- La creació d'un segell especial de *negocis i reunions* per promoure i garantir la qualitat dels establiments hotelers que desitgin donar més valor afegit als seus hotels oferint a les empreses, tant del país com estrangeres, la celebració d'esdeveniments empresarials en els seus establiments.
- La creació d'un segell especial de congressos atorgat a aquells establiments hotelers que compleixin els requisits establerts per a l'organització de congressos.

A més de l'àmplia oferta hotelera, Andorra també es caracteritza per la seva restauració, oferint una cuina d'avantguarda que combina tradició i modernitat. Per descobrir-la, s'ofereix als visitants trobades i rutes gastronòmiques com la de les bordes i un total de 350 restaurants, un d'ells distingit amb una estrella Michelin. A més, és el país predilecte dels boletaires i durant tot l'any hi creixen una gran varietat de bolets.

Per potenciar aquest atractiu turístic, durant l'any 2007, s'ha creat l'Associació Andorrana de Gastronomia amb l'objectiu de posicionar Andorra com un país amb una oferta gastronòmica de referència. El Govern d'Andorra dona suport a aquesta iniciativa col·laborant amb els comuns, la Unió Hotelera d'Andorra i, diverses associacions per promoure trobades culinàries de ressò popular i internacional.

Un dels indicadors més rellevants per a valorar la dinàmica global de l'activitat turística és el nombre total de visitants que rep el país durant un any, l'evolució d'aquest indicador, que es detalla a continuació, evidencia una clara desacceleració del nombre de visitants durant els anys 2005 i 2006, amb una lleu recuperació durant el 2007. Aquesta davallada en el nombre de visitants que pernocten, no necessàriament ha de ser negativa si la disminució en quantitat es veu compensada per un augment en qualitat, i tenint en compte la tendència de creixement dels hotels de categories superiors, podríem confirmar aquest augment de la qualitat.

Nombre de visitants

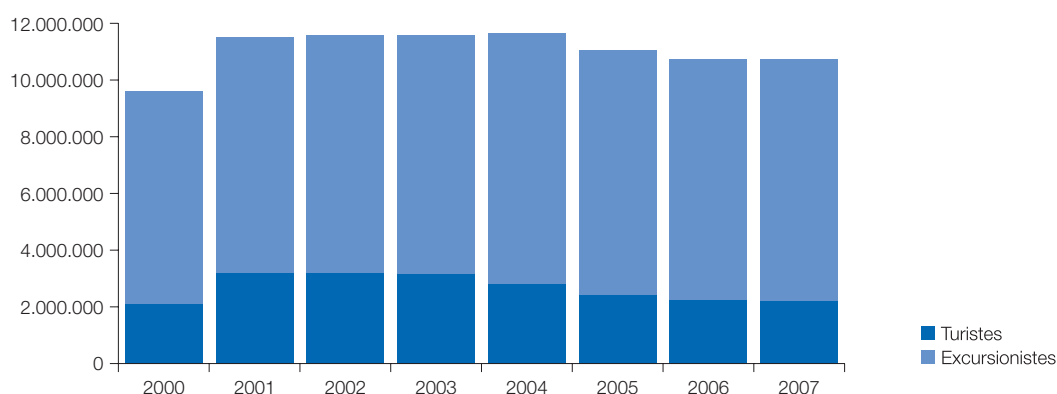
	2005	2006	2007	% s/total 2007	Var. (%) 06-07
Total	11.049.490	10.736.722	10.743.201	100,00%	0,06%
Turistes (1)	2.418.409	2.226.922	2.189.421	20,38%	(1,68%)
Excursionistes (2)	8.631.081	8.509.800	8.553.780	79,62%	0,52%
Frontera d'entrada					
Sant Julià de Lòria	6.831.168	6.731.560	6.752.583	62,85%	0,31%
Pas de la Casa	4.218.322	4.005.162	3.990.618	37,15%	(0,36%)
Nacionalitats					
Espanyols	6.321.568	6.237.954	6.276.058	58,42%	0,61%
Francesos	4.397.195	4.190.719	4.174.649	38,86%	(0,38%)
Resta de Nacionalitats	330.727	308.049	292.494	2,72%	(5,05%)

(1) Qualsevol visitant que passa més d'un dia al país (2) Qualsevol visitant que només passa un dia al país

Font: *Bulletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra*

Com es detalla en el gràfic següent, en els darrers anys s'ha produït una evolució negativa en el nombre de turistes, concretament el nombre de visitants a Andorra ha acumulat una disminució de gairebé el 8% des del 2004. Tanmateix, és molt important constatar que en aquest any 2007, marcat per la climatologia i les males condicions per a la pràctica de l'esquí, pilar indiscutible del turisme d'hivern al Principat, el nombre de visitants s'ha mantingut estable respecte el 2006. Podem observar també que en els darrers anys s'havia generat un lleu desequilibri en la proporció d'excursionistes respecte els turistes, que són els que pernocten al país, sent la tendència a la baixa més marcada en el segment turistes que en el d'excursionistes, si bé el 2007 s'ha mantingut el nombre de visitants en els dos segments, respecte el 2006.

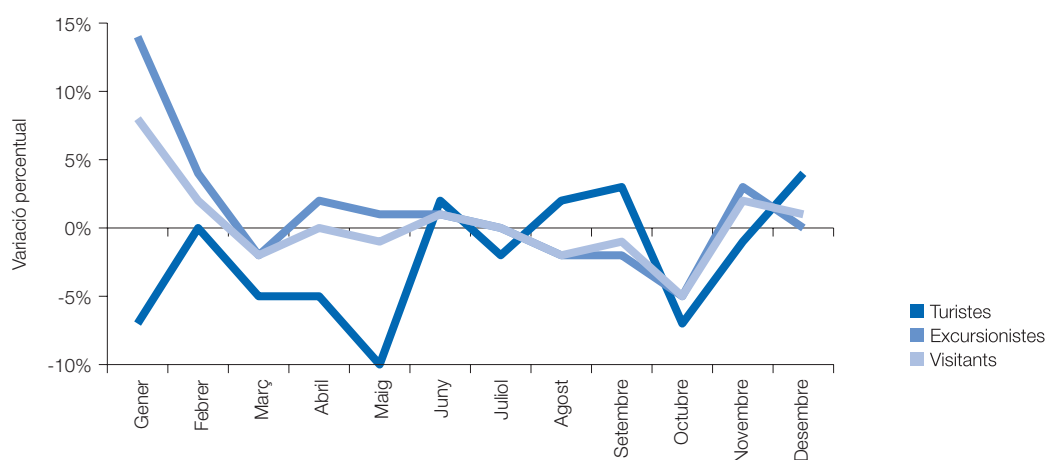
Evolució del nombre de visitants 2000-2007

Font: Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

En el gràfic següent podem observar la variació del nombre de turistes i d'excursionistes rebuts mensualment durant l'any 2007 respecte el 2006.

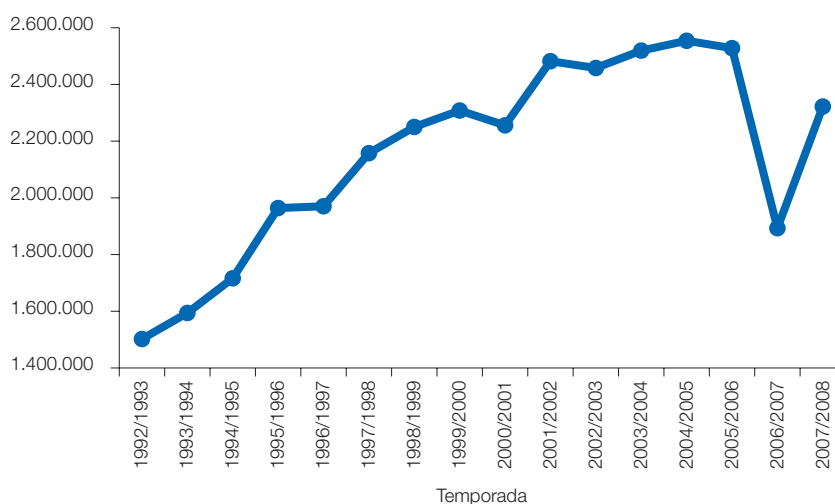
Variació visitants mensuals d'Andorra 2007

Font: Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

Una altra de les variables significatives en l'anàlisi econòmica del sector turístic andorrà és el nombre total de dies d'esquí venuts pel conjunt de les pistes del país, concepte que fa referència al nombre de jornades d'esquí venudes pel conjunt de les estacions d'esquí andorranes durant la temporada d'esquí. El nombre de visitants de la temporada 2007-08 amb unes condicions més favorables per a la pràctica de l'esport blanc que les de la temporada passada (marcada per les altes temperatures i manca de precipitacions en forma de neu), ha enregistrat un increment significatiu assolint xifres de dies d'esquí pròximes a les enregistrades en temporades anteriors. Concretament el creixement respecte l'any anterior ha estat del 21,70%, normalitzant així el turisme de neu consolidat al Principat. Tanmateix, cal tenir en compte que les dades de la temporada d'enguany ens situen un 7,43% per sota de la mitja de les millors temporades de la nostra història recent. Un dels factors que pot explicar aquesta diferència és la llargada de la temporada ja que aquest any, i responent a una gestió prudent després d'una temporada d'hivern com la viscuda el 2006-07, les estacions d'esquí andorranes han tancat les seves instal·lacions el 13 d'abril de 2008, unes setmanes abans que en les millors temporades dels darrers anys.

Evolució del total dies d'esquí

Font: Ski Andorra

El Principat d'Andorra disposa del domini esquiable més gran dels Pirineus i un dels més grans d'Europa, amb més de 2.500 hectàrees esquiables, recollides en tres estacions dotades de modernes instal·lacions. Aquestes estacions es concentren en els dominis esquiables de GRANDVALIRA i VALLNORD; a més Andorra compta amb un camp de neu, La Rabassa-NATURLÀNDIA.

Durant la temporada 2003/2004, les estacions d'esquí de Pas de la Casa-Grau Roig i Soldeu-el Tarter van signar un acord comercial per crear un únic domini esquiable conegut comercialment sota el nom de GRANDVALIRA. Si bé, fins a la data Andorra disposava del domini esquiable més gran dels Pirineus, d'ençà d'aquest acord, també disposa d'una de les estacions més importants del sud d'Europa.

Així mateix, a partir de la temporada 2004/2005, les estacions d'esquí de Pal-Arinsal i d'Ordino-Arcalís es van unir comercialment sota el nom de VALLNORD, amb la qual cosa es permet als clients gaudir de dues estacions amb un forfet únic.

Les tres estacions tenen un total de 177 pistes d'esquí i diversos circuits per practicar altres activitats i esports d'aventura relacionats amb la neu.

GRANDVALIRA està format per Pas de la Casa-Porte des Neiges, Grau Roig, Soldeu-El Tarter, Canillo i Encamp amb un total de 1.926 hectàrees distribuïdes en un total de 110 pistes d'esquí i amb una capacitat d'acollir 100.700 esquiadors per hora.

VALLNORD compta amb dos sectors esquiabls, Pal-Arinsal i Ordino-Arcalís amb un total de 1.459 hectàrees, 67 pistes i amb una capacitat d'acollir 53.410 esquiadors per hora.

A més d'una àmplia gamma d'activitats d'hivern, els dos dominis esquiabls ofereixen activitats d'estiu per potenciar el turisme familiar fora de la temporada típicament alta al Principat, així com altres activitats d'esport d'estiu més especialitzades i competicions internacionals, com per exemple proves de la Copa del Món de BTT.

NATURLÀNDIA, que inclou el camp de neu de La Rabassa, situat a la parròquia de Sant Julià de Lòria compta amb més de 330 hectàrees desplegades entre els 1.600 i els 2.000 metres d'altura que formen un gran espai natural de lliure accés i en evolució constant, que inclourà noves propostes de manera progressiva i gradual.

Aquest camp de neu compta amb més de 15 km de pistes marcades d'equí de fons, a més de diversos circuits per a la pràctica d'altres activitats com les excursions amb raquetes de neu, el poblat de gossos nòrdics, el parc de tobogans de neu (inclou 3 pistes de tobogans), el parc mòbil, un restaurant temàtic de muntanya, un camp de tir i, des de finals d'aquest any 2007, també disposa del TOBOTRONC, el tobogan de muntanya més llarg del món, amb més de 5 km de llargada.

En la taula següent s'exposa un detall d'infraestructures disponibles per a la pràctica de l'esquí en tot el Principat, com també un resum de les seves característiques principals.

Infraestructures de les pistes d'esquí d'Andorra 2007

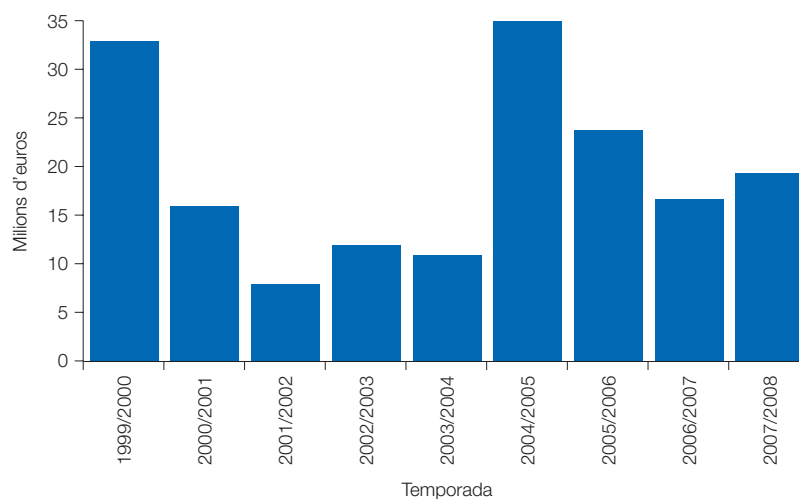
Estació	Km de pistes	Pistes	Canons	% Inhibició	Remuntadors	Capacitat d'esquiadors / hora
VALLNORD: Pal - Arinsal	63	41	240	32%	30	36.900
VALLNORD: Ordino - Arcalís	29	26	80	42%	13	16.510
GRANDVALIRA	193	110	1.065	43%	67	100.700
NATURLÀNDIA - La Rabassa*	15	7	-		2	-
TOTAL	300	184	1.385	41%	112	154.110

* Pistes d'esquí de fons i de tobogans de neu

Font: Ski Andorra

Les estacions andorranes han realitzat importants inversions que han permès que Andorra disposi actualment d'unes instal·lacions immillorables per a la pràctica de l'esquí. Un detall de les inversions realitzades durant els últims anys és com segueix:

Evolució de les inversions a les pistes d'esquí

Font: Ski Andorra

Un dels altres atractius turístics que ofereix el Principat està basat en l'aigua que és un dels recursos naturals d'Andorra, doncs a més dels rius i llacs que neixen al país, les fonts termals d'Escaldes-Engordany, riques en sofre, són recomanables per als tractaments terapèutics i de bellesa. En aquest emplaçament, existeixen diversos centres wellness i el centre termolúdic més gran del sud d'Europa, CALDEA.

CALDEA utilitza totes les propietats de les aigües termals i s'ha convertit en un símbol que caracteritza Andorra. A més d'oferir tot tipus de tractaments termals, ofereix serveis de wellness. Aquestes activitats es complementen amb activitats alternatives de gastronomia amb un restaurant amb una estrella Michelin.

Actualment estan ampliant el centre amb la creació d'un nou espai wellness dedicat al benestar integral. Està prevista la seva inauguració l'any 2009 amb una nova superfície de 12.400 metres quadrats.

A més d'aquest atractiu turístic, Andorra compta amb hotels especialitzats en la cultura del benestar integral, completant la seva oferta amb tractaments de salut i bellesa.

Comerç

La rellevància que té el turisme sobre l'economia del país tal i com hem pogut observar anteriorment, fa que els sectors d'activitat que hi estan més directament relacionats siguin els que tenen una participació més rellevant en l'economia del Principat, com és el cas de totes les activitats relacionades amb el comerç.

La forta dependència del sector comercial andorrà respecte a la demanda exterior li atribueix algunes peculiaritats respecte al mateix sector en altres països en què la demanda interna és el principal motor del comerç. Dins del sector comercial es pot distingir entre el comerç a l'engròs i el comerç al detall. La dependència de les importacions de mercaderies que posteriorment són distribuïdes, dóna lloc a que els mateixos importadors de productes actuïn, en moltes ocasions, com a majoristes i per tant són els titulars del comerç a l'engròs.

El comerç és un dels atractius de la demanda turística d'Andorra i ha estat un dels principals pilars de l'economia andorrana, i no només per la representativitat en el nombre total d'empreses i assalariats, sinó perquè l'impost sobre les importacions, suportat pel comerç andorrà i generalment repercutit al consumidor final, ha estat una de les principals fonts d'ingressos de l'Estat andorrà fins a l'actualitat. El sector concentra el 18,82% de les empreses i el 32,78% dels assalariats del sector serveis del país. En el 2007, el nombre d'empreses ha augmentat lleugerament però el nombre d'assalariats ha continuat la disminució soferta en el 2006.

La tradició comercial d'Andorra té fama internacional gràcies a la modernitat dels més de 2.000 establiments, els preus més competitius i la flexibilitat horària. La major part dels establiments es troben a les parròquies d'Andorra la Vella (la capital), d'Escaldes-Engordany i al Pas de la Casa. No obstant la parròquia de Sant Julià de Lòria concentra també alguns dels grans centres comercials.

El fet de que el comerç hagi estat un atractiu turístic fins fa poc temps és deu al diferencial de preus entre Andorra i els estats veïns, Espanya i França. Actualment, tot i que el valor de mercat s'aproxima al dels estats veïns, la perfumeria, les joies i la roba de marques prestigioses continuen sent un atractiu per als turistes que es desplacen al Principat d'Andorra.

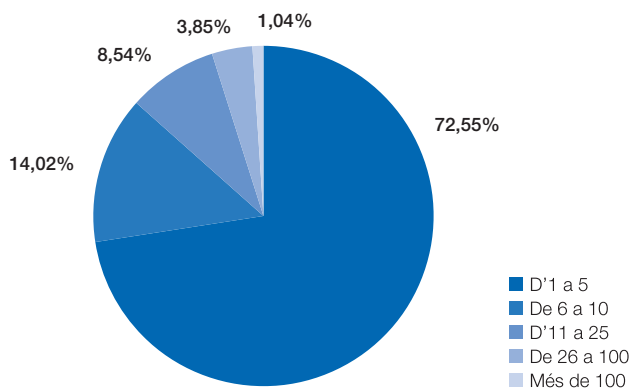
El nombre d'empreses i assalariats del comerç andorrà en els anys 2006 i 2007 detallats per tipus d'establiment es presenten en el quadre següent:

Nombre d'empreses i d'assalariats				
	2006	2007	% s/total 2007	Var. (%) 06-07
Nombre d'empreses	1.453	1.534	100,00%	5,57%
Nombre d'assalariats	11.455	11.316	100,00%	(1,21%)
Venda, manteniment i reparació de vehicles de motor (...)	1.416	1.389	12,27%	(1,91%)
Comerç a l'engròs i intermediaris del comerç, llevat de vehicles de motor i motocicletes	2.448	2.444	21,60%	(0,16%)
Comerç al detall, llevat de comerç de vehicles de motor (...)	7.591	7.483	66,13%	(1,42%)

Font: Caixa Andorrana de Seguretat Social i Anuari Estadístic

La distribució per nombre d'assalariats es concentra principalment en la petita empresa. Com mostra el següent gràfic, gairebé el 73% dels comerços tenen 5 o menys treballadors.

Distribució dels comerços per nombre d'assalariats 2007

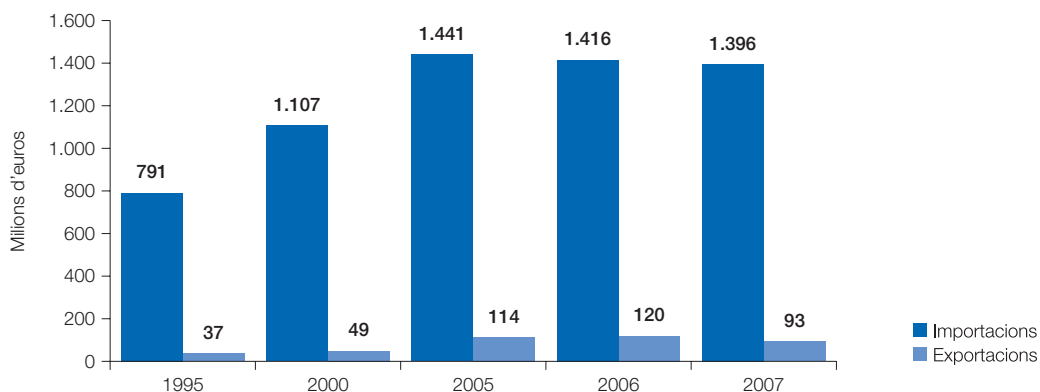
Font: Caixa Andorrana de Seguretat Social

Un bon indicador de l'estat del comerç andorrà és l'evolució que han experimentat les seves importacions i exportacions durant els últims exercicis. Una de les característiques estructurals que ha tingut sempre l'economia andorrana és el dèficit de la seva balança comercial.

La desacceleració de les importacions situa la taxa acumulada de l'any 2007 en 1,5% menys respecte l'any 2006; aquesta disminució en les importacions està altament correlacionada amb l'evolució experimentada pel nombre de visitants al Principat, per tant es confirma l'elevada dependència del comerç andorrà respecte als turistes i per tant de la demanda exterior.

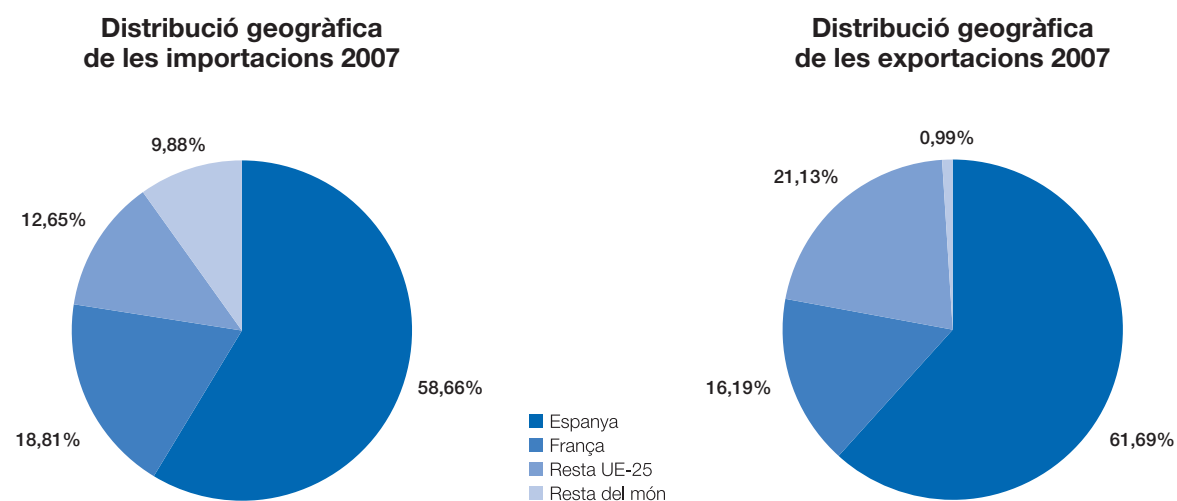
Tot i això hem de tenir en compte que les xifres de les exportacions no són del tot reals, ja que els turistes que fan les seves compres a Andorra, no han de declarar totes les exportacions que realitzen, ja que la llei espanyola posa un límit en el valor per tipus de producte per a la seva declaració a l'entrada de l'estat veí. Això succeeix igualment amb França.

Evolució de les importacions i exportacions

Font: Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

Els gràfics següents mostren la distribució geogràfica de les importacions i exportacions segons el país d'origen o destí. Els països amb els quals el Principat té relacions comercials són principalment Espanya i França.

Font: Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

La següent taula recull les importacions i exportacions per producte durant els anys 2006 i 2007, i ens mostra que els productes amb més rellevant tant en les importacions com en les exportacions són els aparells elèctrics i els vehicles automòbils; també és destacable el pes de la perfumeria i els articles de vestir en les importacions.

Importacions i exportacions per producte durant l'any 2006 i 2007

(Milions d'euros)

	Importacions 2006	Importacions 2007	% s/total 2007	Exportacions 2006	Exportacions 2007	% s/total 2007
Aparells elèctrics	165	168	12,03%	15	23	24,73%
Vehícles automòbils, tractors, bicicletes	146	129	9,24%	18	17	18,28%
Vestits i accessoris del vestit, no de gènere de punt	79	83	5,95%	2	2	2,15%
Productes de perfumeria i tocadors	96	99	7,09%	4	3	3,23%
Calderes, màquines, aparells i ginys mecànics	84	75	5,37%	7	12	12,90%
Begudes, líquids alcohòlics i vinagres	58	58	4,15%	-	-	-
Combustibles i olis minerals, matèries bituminoses	84	93	6,66%	-	-	-
Òptica, fotografia, cinematografia, mesura...	26	28	2,01%	8	10	10,75%
Tabacs	18	26	1,86%	-	-	-
Mobles i aparells d'enllumenat	40	41	2,94%	2	2	2,15%
Joguines, articles per a l'esport	33	38	2,72%	-	-	-
Sabates	29	29	2,08%	1	1	1,08%
Llet i productes lactis, ous, mel	26	27	1,93%	-	-	-
Perles, pedres, metalls preciosos, bijuteria, monedes	13	13	0,93%	1	1	1,08%
Carns i menuts comestibles	26	26	1,86%	-	-	-
Sucres i articles ensucrats	35	10	0,72%	35	0	-
Vestits i accessoris del vestit, de gènere de punt	37	37	2,65%	1	1	1,08%
Productes de ferro, de fosa o d'acer	31	27	1,93%	2	5	5,38%
Altres	390	389	27,87%	24	16	17,20%
TOTAL	1.416	1.396	100,00%	120	93	100,00%

Font: Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

Sector financer

El sector financer andorrà és un dels principals sectors de l'activitat econòmica andorrana per la seva significativa contribució al producte interior brut andorrà (aproximadament el 16%), essent el seu nucli el sistema bancari. També operen al Principat companyies d'assegurances, altres entitats dedicades a la gestió de patrimonis, a la gestió d'organismes d'inversió i entitats, no bancàries, de crèdit especialitzat.

L'Institut Nacional Andorrà de Finances (INAF) que fou creat l'any 1989 és l'òrgan supervisor i regulador del sistema financer andorrà a excepció de les companyies d'assegurances (que no formen part de grups bancaris) que actualment són supervisades pel Ministeri de Finances del Govern d'Andorra.

El sistema financer comprèn 5 grups bancaris, 1 entitat de crèdit especialitzat, 8 entitats financeres de gestió d'organismes d'inversió, 4 entitats financeres de gestió de patrimonis i 34 companyies d'assegurances, 18 de les quals són sucursals de companyies d'assegurances estrangeres autoritzades a operar al Principat.

Com mostra el quadre que es presenta a continuació, l'any 2007 el sector financer ha continuat experimentant un augment del nombre d'assalariats.

Nombre d'assalariats					
	2005	2006	2007	% s/total 2007	Var. (%) 06-07
Nombre d'assalariats	1.510	1.559	1.609	100,00%	3,21%
Activitats del sistema financer, llevat de les activitats d'assegurances	1.256	1.290	1.344	83,53%	4,19%
Activitats d'assegurances, llevat de la Seguretat Social obligatòria	253	268	262	16,28%	(2,24%)
Activitats auxiliars del sistema financer	1	1	3	0,19%	-

Font: Caixa Andorrana de Seguretat Social, Serveis d'Estudis - Ministeri de Finances i Associació de Bancs Andorrans

El sistema bancari es caracteritza, en relació amb altres places financeres, per l'elevat ràtio de solvència, fruit d'una política de forta capitalització des del seu inici. La banca andorrana ha mantingut tradicionalment elevats ràtios de solvència i liquiditat per tal de garantir l'estabilitat i solvència del sistema financer andorrà.

Ateses les seves particularitats i essent l'objectiu d'aquesta publicació, el sector bancari el tractarem en el capítol "IV. Sector bancari".

IV. SECTOR BANCARI

IV. SECTOR BANCARI

IV.1. INTRODUCCIÓ

El sistema financer és un dels principals pilars de l'economia andorrana i es caracteritza per la seva reputació financera assolida gràcies a la solidesa i rigor en l'aplicació dels estàndards regulatoris internacionals. Així mateix i en relació a altres places financeres, el sistema financer andorrà, centrat principalment en la banca, es caracteritza per la solvència del seu sistema bancari, fruit d'una política de forta capitalització des del seu inici.

El sector bancari andorrà està constituït per un total de cinc grups bancaris i té una experiència en aquesta activitat de més de 75 anys. Des de les entitats bancàries es presten serveis bancaris (en l'àmbit de la banca comercial i de la banca privada), així com serveis de gestió d'actius, intermediació i assegurances.

Aquest sector que compta amb un personal altament qualificat i un entorn d'estabilitat política i social, en un país amb més de 700 anys d'història, tradició i dinamisme, està regulat i supervisat per l'Institut Nacional Andorrà de Finances que es regeix per la Llei 14/2003, de 23 d'octubre. Així mateix, la Unitat de Prevenció del Blanqueig (UPB), creada el 2000, és un òrgan independent que té per missió impulsar i coordinar les mesures de prevenció del blanqueig.

L'exercici 2007 s'ha saldat pel sector bancari andorrà amb uns beneficis agregats d'aproximadament 354 milions d'euros, superiors en un 4,92% als beneficis obtinguts a l'exercici 2006, el qual fou un any excepcional en què s'enregistrà un increment de resultats del 18,28%.

En un entorn marcat per la dislocació dels mercats internacionals de liquiditat i crèdits, generada per la desconfiança ocasionada per la crisi de les *subprime*, així com per l'inici d'una desacceleració econòmica a Estats Units i a altres països avançats, especialment a Europa, els resultats obtinguts per la banca andorrana denoten una gestió prudent i sòlida. Acabada la fase de creixement econòmic ininterromput dels darrers anys, ens trobem en un nou entorn més difícil i exigent, en què es diferenciarien les entitats més sòlides, amb millors models de negoci i millors gestors.

També cal destacar que a partir del 2005, la perspectiva de l'Acord de la Unió Europea, de la retenció de l'impost de la UE que grava els estalvis dels nacionals de la UE que són clients de bancs andorrans, va induir a aquests clients, com ha passat arreu d'Europa, a buscar productes alternatius; incrementant-se així la importància del sector de les assegurances de vida.

IV.2. ASSOCIACIÓ DE BANCS ANDORRANS

L'Associació de Bancs Andorrans (ABA), es va fundar l'11 de novembre de 1960, formalitzant-se mitjançant un document pel qual es preveia l'acord de mantenir una sèrie de reunions de caràcter mensual, les quals es van realitzar fins el dia 17 de novembre de 1993.

En aquella data el M.I. Govern d'Andorra va autoritzar per Decret núm. 40/A/93, a les entitats bancàries Banc Agrícola i Comercial d'Andorra, SA i Banca Reig, SA (avui fusionats en Grup Andorra Banc Agrícola Reig, SA); Banc Internacional d'Andorra, SA; Banca Cassany, SA (avui Banca Privada d'Andorra, SA); Banca Mora, SA; Crèdit Andorrà, SA; Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, "la Caixa" (després CaixaBank, SA i actualment fusionat dins Grup Crèdit Andorrà, SA) a constituir una associació amb personalitat jurídica pròpia, l'objecte social de la qual era la representació dels interessos col·lectius dels establiments de crèdit, en particular envers les Administracions Públiques; la informació dels seus membres i del públic en general; l'estudi de qualsevol qüestió d'interès comú, per pròpia iniciativa o a petició del M.I. Govern d'Andorra; la redacció i proposta de les recomanacions oportunes per tal d'afavorir l'exercici de la professió de la banca i la cooperació entre diversos establiments de crèdit així com la creació, l'organització i la gestió de serveis d'interès comú. L'any 2000 es va acceptar la incorporació a l'ABA de BancSabadell d'Andorra, SA.

Cal remarcar que, el dia 9 d'abril de 1990, dins el marc de l'autoregulació bancària per mitjà de l'ABA, es va establir un conveni relatiu a l'obligació de diligència per part dels establiments bancaris i d'estalvi d'Andorra.

Els principals acords assolits en aquest conveni van ésser:

- Aplicació dels criteris establerts pel *Basel Committee on banking regulations and supervisory practices*, conegut com el *Cooke Committee*.
- Obligació de sotmetre a revisió els seus estats financers per part d'auditors externs independents i de trametre aquests estats financers a l'autoritat pública.
- Obligació d'assegurar que la identitat dels seus clients es verifica acuradament.
- Manteniment del principi del secret bancari i cura perquè no s'utilitzi el sistema financer per al blanqueig de capitals que puguin provenir d'una infracció penal greu, d'acord amb allò que disposa el dret andorrà.
- Constitució d'una comissió que supervisi l'aplicació dels acords d'aquest conveni.

Actualment, l'ABA que agrupa a la totalitat de les entitats bancàries de la plaça financera andorrana, continua representant els interessos de tots els seus membres i alhora garantint la bona pràctica bancària i la imatge corporativa de la plaça financera andorrana.

L'estructura organitzativa de l'ABA està composta d'una presidència i d'una vice-presidència, rotatives cada any entre els seus membres, i d'un òrgan de Direcció permanent configurat per un director general i una directora tècnica.

Les principals responsabilitats i tasques de l'ABA són les següents:

- Representar i defensar, en tots els ordres, els interessos dels seus membres.
- Vetllar pel prestigi, per la imatge de la professió bancària i pel desenvolupament i competitivitat de la banca andorrana, tant a escala nacional com internacional. En aquesta línia, durant el 2007 l'ABA ha elaborat un estudi consistent en la formulació d'un Pla Institucional que permetés acreditar el sistema financer andorrà davant el seu entorn institucional, tant a Andorra com a l'estranger, i alhora garantir l'adequació dels estàndards legislatius i regulatoris del sistema financer d'Andorra als diferents estàndards internacionals.

- Prendre iniciatives orientades a millorar els estàndards tècnics del sector i procurar evitar l'intrusisme professional i qualsevol altra activitat irregular.
- Propiciar una cooperació sectorial respectuosa amb l'exercici de la competència recíproca, i informar els seus membres de les qüestions d'interès comú.
- Assegurar la transparència en l'aplicació de condicions als clients i procurar el compliment de les normes deontològiques inherents a la professió.
- Prestar la seva col·laboració a les administracions públiques, per iniciativa pròpia o a petició del Govern, de les corporacions locals i d'altres entitats públiques o parapúbliques, mitjançant l'elaboració d'informes, estudis i recomanacions i projectes d'actuació, previsió o reconversió econòmica.
- Crear i participar en fundacions i entitats privades així com participar en institucions i entitats públiques, sempre que unes i altres tinguin per objecte promoure el benestar econòmic, cultural, esportiu i social del Principat i, en general, millorar la qualitat de vida dels seus ciutadans.

En aquesta línia d'actuació, l'ABA actualment col·labora amb diverses organitzacions no governamentals l'objecte de les quals és promoure activitats de responsabilitat social com són les següents: Unicef, Creu Roja, Mans Unides, Caritas i Infants del Món.

En el marc de la promoció del benestar econòmic i social l'ABA és membre de la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra (CCIS) i de la Confederació Empresarial d'Andorra (CEA) on ostenta dues vicepresidències. Ambdues institucions tenen com a missió ser els portaveus de les empreses amb la societat Andorrana; afavorir el diàleg social i garantir un context favorable pel desenvolupament de l'activitat econòmica.

- Promoure la formació professional del personal de les entitats de crèdit i, de manera particular, la formació adequada per a la conducta relacionada amb la prevenció del blanqueig de diners, per tal de donar compliment a les obligacions que tenen els establiments de crèdit de cara a prevenir el blanqueig i salvaguardar el secret professional.

Per promoure la formació professional del personal de les entitats de crèdit i contribuir en el desenvolupament científic de la societat andorrana, l'ABA forma part del Patronat de l'Institut d'Estudis Jurídics, Econòmics i Financers d'Andorra (en endavant, JEF) creat l'any 2007. El JEF té per finalitats principals la gestió i la promoció d'activitats de formació, recerca i divulgació en els àmbits jurídic, econòmic i financer, fent un especial èmfasi en les activitats relacionades a nivell internacional amb Europa i/o d'interès per al Principat d'Andorra. Així, el passat mes de novembre de 2007, el JEF va organitzar el seu primer seminari titulat "Nou marc regulador europeu dels serveis financers", amb l'objectiu de realitzar una anàlisi detallada dels trets bàsics de les novetats reguladores en el sector financer a Europa i especialment les que giren al voltant del FSAP (Pla d'Acció en Serveis Financers) i, en particular, les directives que entraven en vigor el 2007: MiFID i Basilea II.

El JEF està organitzant les Primeres Jornades de reflexió de l'Institut d'Estudis Jurídics i Financers d'Andorra que se celebraran a juny de 2008.

- Crear, organitzar i gestionar els serveis d'interès comú dels membres de l'Associació.
- Contribuir al desenvolupament cultural i científic de la societat andorrana i divulgar el coneixement de les funcions i els serveis que presten les entitats de crèdit en el desenvolupament de les activitats econòmiques i mercantils de la societat andorrana, per tal que siguin apreciades correctament.

L'estructura funcional de l'ABA es caracteritza per l'existència d'una sèrie de comissions tècniques formades per membres dels diferents bancs andorrans que es reuneixen periòdicament a l'ABA. Aquestes comissions tècniques analitzen i tracten temàtiques rellevants en el seu camp d'actuació, sempre amb l'objectiu d'assegurar la bona pràctica bancària, tractant-hi temes actuals relatius al sector com són: SEPA, MiFID, Normes Internacionals d'Informació Financera (NIIF), prevenció contra el blanqueig de diners, projectes estratègics, Impost Indirecte sobre prestació de Serveis (ISI), *Internal Revenue Service* (IRS), *compliance* i legal, fiscalitat de l'estalvi, mitjans de pagament, així com altres temes d'interès.

IV.3. EL SECTOR BANCARI

El sector bancari andorrà està basat en un model de banca universal, sense perdre de vista els serveis bancaris especialitzats. D'altra banda, els bancs andorrans poden oferir tots els serveis bancaris, incloent-hi operacions de crèdit, gestió de patrimonis i assessorament financer, operacions de passiu, anàlisi financera i altres serveis (targetes de crèdit, transferències, etc).

Els bancs andorrans tenen filials especialitzades de finançament, assegurances i gestió d'actius. Algunes entitats tenen filials situades a places estrangeres com Suïssa, Luxemburg, Bahames, Uruguai, Mèxic i Panamà.

Les dades agregades més significatives de la banca andorrana per als exercicis 2006 i 2007 són les següents:

(Milers d'euros)	2006	2007
Total actius	11.641.559	12.999.234
Inversió creditícia	5.665.591	6.475.725
Recursos gestionats	28.413.151	28.938.026
Benefici	337.262	353.841
ROE	25,46%	30,09%
ROA	2,85%	2,68%
Rati d'eficiència	31,00%	30,81%
Rati de solvència	20,96%	19,96%
Rati de morositat	0,50%	0,89%
Rati de liquiditat	62,57%	66,23%

Font: Associació de Bancs Andorrans

El sistema bancari andorrà està format per 5 grups bancaris que inclouen les 6 entitats bancàries següents:

■ Andorra Banc Agrícol Reig, SA

Fruit de la fusió, l'agost de 2001, entre *Banc Agrícol i Comercial d'Andorra, SA* (fundat l'any 1930) i *Banca Reig, SA* (fundada l'any 1956) es va formar el Grup Andorra Banc Agrícol Reig, SA. El 10 de maig de 2002 el Grup va canviar de nom social passant a ser denominat comercialment *Andbanc*. En aquesta publicació, apareix sota la denominació d'Andbanc.

■ Banc Internacional d'Andorra, SA

Constituit l'any 1958 sota el nom de *Banca Coma*, l'any 1970 va passar a anomenar-se *Banc Internacional d'Andorra, SA*.

■ Banca Mora, SA

Constituit l'any 1952.

Banc Internacional d'Andorra, SA i Banca Mora, SA operen conjuntament i presenten els seus estats financers i altres dades de manera consolidada. Cal destacar que el 9 de març de 2006, la Família Mora va adquirir el 51% del capital de Banc Internacional d'Andorra, SA mitjançant la compra d'accions al BBVA. En aquesta publicació apareixen sota la denominació BIBM.

■ Banca Privada d'Andorra, SA

Constituida l'any 1958 sota el nom de *Banca Cassany*, l'any 1994 va passar a anomenar-se *Banca Privada d'Andorra, SA*. En aquesta publicació apareix sota la denominació BPA.

■ Grup Crèdit Andorrà, SA

Constituit l'any 1949, va adquirir, el 31 de juliol de 2005, el 100% de *CaixaBank SA* (entitat constituïda l'1 d'agost de 1997, la qual tenia com a objecte social la continuïtat de l'activitat financera de les 5 oficines de Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona ("la Caixa") al Principat, on estava present des del 1935). En aquesta publicació, les dades d'aquestes dues entitats es presenten de forma consolidada i sota la denominació Grup Crèdit Andorrà.

Cal destacar que el 15 de setembre de 2006 "la Caixa" va acordar vendre la seva participació del 46,35% en el Crèdit Andorrà a altres accionistes significatius d'aquesta entitat andorrana.

■ BancSabadell d'Andorra, SA

Constituit el juny de 2000. En aquesta publicació apareix sota la denominació BancSabadell d'Andorra.

Les entitats bancàries abans esmentades operen en tots els principals nuclis urbans del país mitjançant una extensa xarxa d'oficines. A continuació es detallen les oficines que ofereixen serveis bancaris al Principat, el nombre de caixers automàtics i també el nombre d'empleats del sector el 31 de desembre de 2006 i 2007:

	Nombre d'oficines		Nombre d'empleats		N. Caixers Automàtics	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
ANDBANC	13	13	305	307	31	32
BIBM	11	11	255	246	33	32
BPA	5	6	188	208	17	21
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	21	21	392	412	42	43
BANCSABADELL D'ANDORRA	5	6	86	99	15	18
TOTAL	55	57	1.226	1.272	138	146

Font: Associació de Bancs Andorrans

El nombre d'oficines bancàries és de 57, repartides per les set parròquies del Principat. Durant l'exercici 2007 el nombre de treballadors ha augmentat un 3,75%, és a dir, en 46 treballadors.

Balanços de situació consolidats agregats de la banca andorrana

El detall dels balanços consolidats agregats de la banca andorrana de l'any 2006 i 2007 es mostra a continuació:

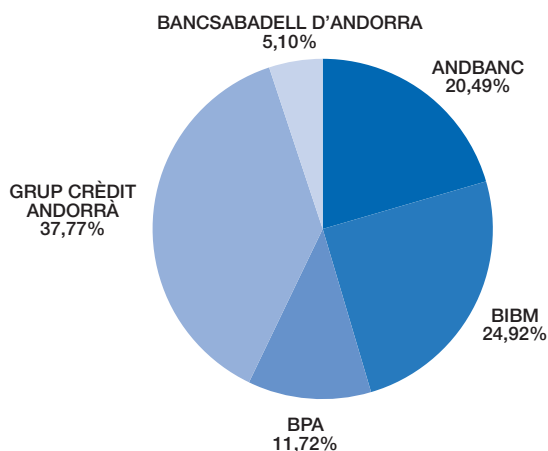
(Milers d'euros)					
	2006	% s/total	2007	% s/total	Var. (%) 06-07
ACTIU					
Caixa i bancs centrals OCDE	81.762	0,70%	61.817	0,48%	(24,39%)
INAF	108.204	0,93%	108.205	0,83%	-
Intermediaris financers	3.162.636	27,17%	3.731.428	28,70%	17,98%
Inversions creditícies	6.063.784	52,09%	7.030.404	54,08%	15,94%
Cartera de valors	1.531.930	13,16%	1.373.834	10,57%	(10,32%)
Diferències positives de consolidació	156.534	1,34%	136.968	1,06%	(12,50%)
Actius immaterials	36.195	0,31%	39.733	0,31%	9,77%
Actius materials	297.929	2,56%	296.914	2,28%	(0,34%)
Comptes de periodificació	103.931	0,89%	146.705	1,13%	41,16%
Altres actius	98.654	0,85%	73.226	0,56%	(25,77%)
TOTAL ACTIU	11.641.559	100,00%	12.999.234	100,00%	11,66%
PASSIU					
INAF	164.566	1,42%	169.874	1,31%	3,23%
Bancs i entitats de crèdit	796.223	6,84%	470.923	3,62%	(40,86%)
Altres intermediaris financers	387	-	133	-	(65,63%)
Dipòsits de clients	8.827.800	75,83%	10.463.515	80,49%	18,53%
Deutes representats per títols	14.318	0,12%	27.312	0,21%	90,75%
Fons de provisions per a riscos i càrregues	78.811	0,68%	46.170	0,36%	(41,42%)
Fons per a riscos generals	73.171	0,63%	66.741	0,51%	(8,79%)
Passius subordinats	210.000	1,81%	210.000	1,62%	-
Comptes de periodificació	89.583	0,77%	99.348	0,77%	10,90%
Altres passius	84.371	0,72%	88.923	0,68%	5,40%
Capital social	243.536	2,09%	243.536	1,87%	-
Reserves	881.314	7,57%	921.363	7,09%	4,54%
Resultats	337.262	2,90%	353.841	2,72%	4,92%
Resultats d'exercicis anteriors	(903)	-	(3)	-	(99,67%)
Dividends a compte	(159.123)	(1,37%)	(162.460)	(1,25%)	2,10%
Interessos minoritaris	243	-	18	-	(92,59%)
TOTAL PASSIU	11.641.559	100,00%	12.999.234	100,00%	11,66%

Font: Informes anuals entitats bancàries

En el capítol "V. Dades d'interès" es poden trobar els balanços de situació consolidats de cada grup bancari.

La distribució de l'actiu i el passiu agregats per entitat bancària a 31 de desembre de 2007, és com es mostra a continuació:

Repartiment de l'actiu i passiu agregats per entitat bancària en l'exercici 2007

Font: Informes anuals entitats bancàries

Actiu agregat

Mitjançant un comunicat efectuat durant l'any 2000, l'INAF va donar la possibilitat als bancs de classificar les partides "d'Entitats bancàries a termini" i "Altres intermediaris financers a termini" en un únic epígraf "Intermediaris financers a la vista i a termini" a fi de complir els principis internacionals de comptabilitat. La majoria de les entitats bancàries es van acollir a aquesta possibilitat, mentre que dos dels bancs del Principat han classificat les "Entitats bancàries a termini i altres intermediaris financers a termini" sota l'epígraf "Inversions creditícies", tal com estableix el pla comptable de l'any 2000.

La composició de l'actiu agregat en percentatge sobre el total pràcticament no ha variat respecte el 2006. El creixement del balanç ha vingut propiciat per un increment significatiu dels dipòsits de clients, que han estat canalitzats tant a inversió creditícia com a intermediaris financers. L'increment més important de l'actiu agregat ha estat generat principalment pel capítol "d'Intermediaris financers" i pel "d'Inversions creditícies a clients".

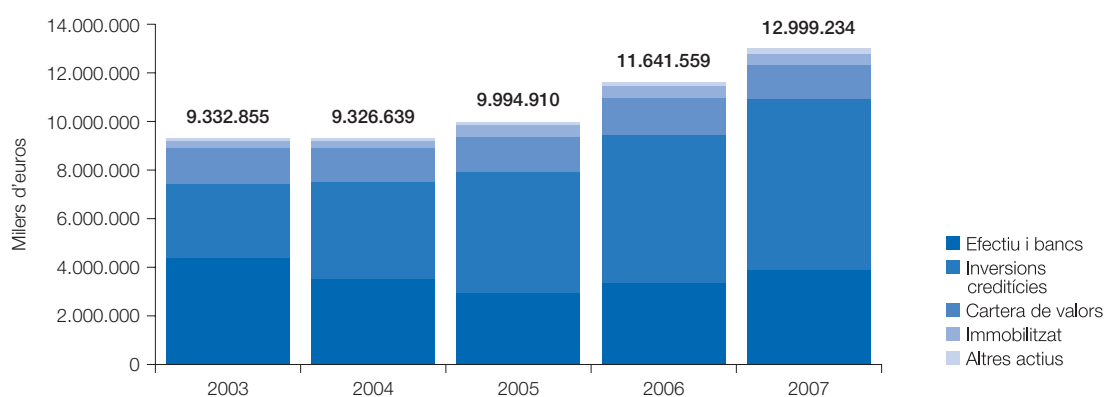
Durant l'exercici 2007 s'ha mantingut la tendència de canvi, iniciada en l'exercici 2004, en la composició de l'actiu agregat de les entitats financeres. El capítol "d'Inversions creditícies" ha experimentat un augment del 15,94% (2005 vs. 2006: +21,86%). No obstant, després d'homogeneïtzar els criteris de la normativa internacional esmentats anteriorment perquè els saldos siguin comparables, l'augment experimentat pel capítol "d'Inversions creditícies a clients" ha estat d'un 14,30%, si bé aquest creixement és menor a l'experimentat el 2006, 17,93%, degut principalment a la pujada dels tipus d'interès i els efectes de la desacceleració econòmica iniciada en el segon semestre del present exercici i a la crisi de confiança en els mercats financers. Però, cal remarcar que malgrat el fort creixement d'aquest capítol en els darrers exercicis, les entitats bancàries andorranes han mantingut les insolvències a nivells força baixos, si bé el rati de morositat ha augmentat del 0,50% a 31 de desembre de 2006 al 0,89% a tancament de 2007.

D'altra banda, la tendència dels últims exercicis de reducció del capítol "d'Intermediaris financers", s'ha invertit amb un ascens del 20,27% respecte el 2006, una vegada efectuada l'homogeneïtzació dels saldos d'inversió creditícia i intermediaris financers d'acord amb la normativa internacional. Aquest capítol també ha augmentat el seu pes específic passant d'un 30,90% en el 2006 a un 33,29% del total de l'actiu agregat aquest any 2007, després d'homogeneïtzació. Cal destacar el capítol "Diferències

positives de consolidació” que va aparèixer com a conseqüència de la compra de CaixaBank per part de Crèdit Andorrà el 21 de juliol de 2005. En les comparatives i els gràfics, aquest capítol s’inclou dins de l’epígraf de “l’Immobilitzat”.

El gràfic següent mostra l’evolució de l’actiu agregat en els últims cinc anys, on es pot apreciar la recuperació del capítol “Efectiu i bancs”, (que inclou les partides de Caixa i bancs centrals de l’OCDE, INAF i Intermediaris financers). Així mateix, destacar que la tendència observada en el trienni 2002-2004 de reducció de l’actiu agregat, s’invertí durant el 2005, gràcies, en part, a la recuperació en el capítol de “Cartera de valors” i al creixement continuat de les “Inversions creditícies”, i s’ha mantingut en l’any 2006 en què s’enregistrà un increment del 16,47% i en el present exercici en què l’actiu agregat ha augmentat un 11,66%.

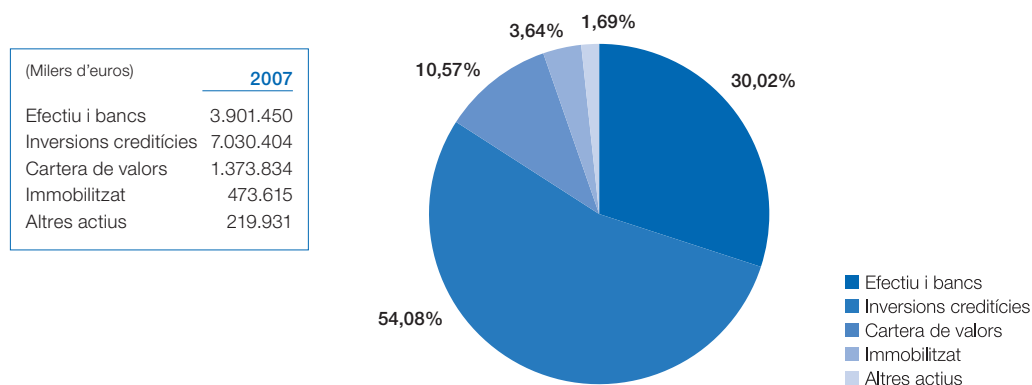
Evolució de l’actiu agregat 2003-2007

Font: Informes anuals entitats bancàries

L’estructura de l’actiu agregat, abans d’homogeneïtzació dels criteris d’inversió creditícia a bancs i entitats de crèdit, de l’exercici 2007, es presenta en el gràfic següent:

Composició de l’actiu agregat 2007

Font: Informes anuals entitats bancàries

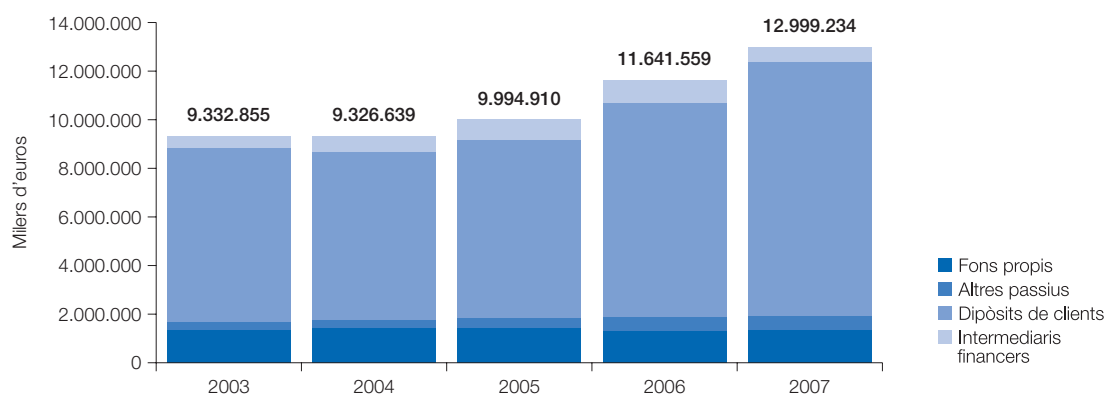
A continuació es detallen les partides que formen part dels epígrafs abans descrits en els gràfics:

- Efectiu i bancs: inclou els dipòsits a les caixes i bancs centrals OCDE i a l'INAF, i els intermediaris financers.
- Inversions creditícies: engloba els préstecs i crèdits a clients, descoberts en comptes i cartera d'efectes.
- Cartera de valors: les partides més importants són obligacions i altres títols de renda fixa, participacions en empreses del grup i organismes d'inversió.
- Immobilitzat: el formen els actius materials i immaterials i les diferències positives de consolidació.
- Altres actius: estan integrats per altres actius, pròpiament dits, i els comptes de periodificació.

Passiu agregat

La partida més significativa del passiu agregat són els "Dipòsits de clients" amb un augment de 1.636 milions d'euros generant un creixement del 18,53%, que és lleugerament inferior al de l'exercici 2006 que va enregistrar un increment del 20,78%. El consistent increment dels dipòsits de clients en els darrers exercicis ha permès a les entitats bancàries disminuir significativament el seu finançament al mercat interbancari, disminuint el capítol de "Bancs i entitats de crèdit" en un 40,86% respecte al 2006 (2005 vs. 2006: +18,22%); el seu pes relatiu ha passat a ser del 3,62% del passiu agregat, havent estat molt pròxim al 7% en els dos exercicis precedents.

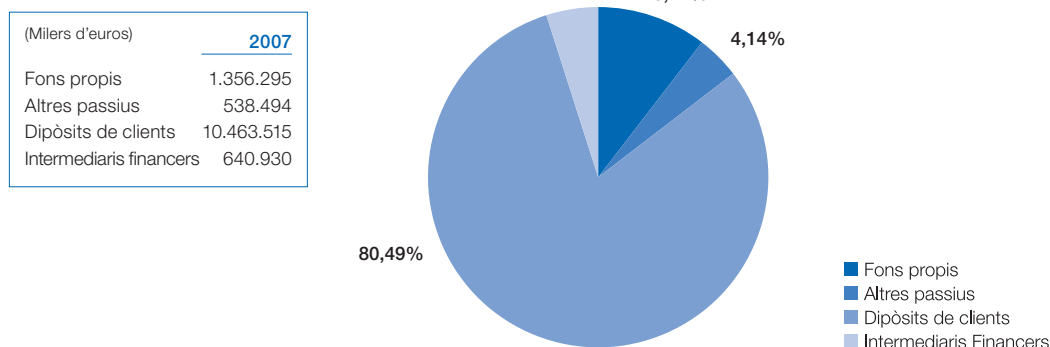
Evolució del passiu agregat 2003-2007

Font: Informes anuals entitats bancàries

Com es pot apreciar en el següent gràfic, els dipòsits de clients, representen la part més significativa del passiu agregat amb un 80,49%. Els "Fons propis" representen l'10,44%, mentre que la resta del passiu està constituït principalment pels capítols "d'Intermediaris financers" amb un 4,93% i per "Altres passius" amb un 4,14%.

Composició del passiu agregat 2007

A continuació es detallen les partides que formen part dels epígrafs abans descrits en els gràfics:

- Fons propis: els configuren el capital social, les reserves, resultats, dividends a compte i interessos minoritaris (si n'hi ha).
- Altres passius: entre d'altres hi trobem fons de provisions, comptes de periodificació i deutes representats per títols.
- Dipòsits a clients: és l'epígraf més important del passiu.
- Intermediaris financers: dipòsits de l'INAF i dels bancs i entitats de crèdit.

Inversió creditícia

La inversió creditícia ha experimentat un augment del 14,30% en relació a l'any 2006 (2005 vs. 2006: +17,93%), degut principalment a la pujada dels tipus d'interès i els efectes de la desacceleració econòmica iniciada en el segon semestre del present exercici i a la crisi de confiança en els mercats financers.

Cal tenir en compte, que les dades següents no inclouen el "Fons de provisió per a insolvències" i que són les dades homogeneïtzades segons la normativa internacional (tal com hem esmentat anteriorment).

Evolució de la inversió creditícia

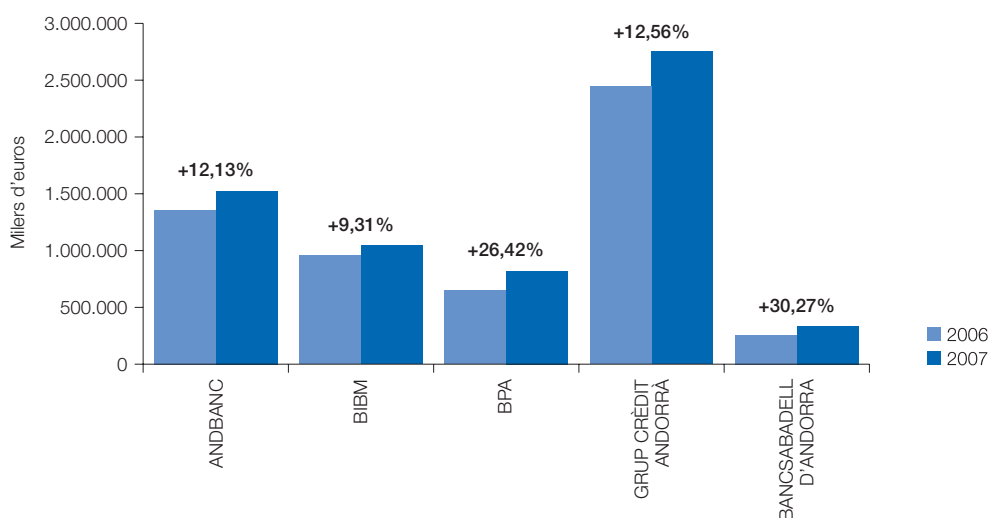
(Milers d'euros)

	2006	% s/total	2007	% s/total	Var. (%) 06-07
ANDBANC	1.358.273	23,97%	1.522.999	23,52%	12,13%
BIBM	956.899	16,89%	1.045.968	16,15%	9,31%
BPA	648.550	11,45%	819.880	12,66%	26,42%
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	2.443.606	43,13%	2.750.436	42,47%	12,56%
BANCSABADELL D'ANDORRA	258.263	4,56%	336.442	5,20%	30,27%
TOTAL	5.665.591	100,00%	6.475.725	100,00%	14,30%

Font: Informes anuals entitats bancàries

El gràfic següent mostra l'evolució de la inversió creditícia durant els dos últims exercicis on es constata que Grup Crèdit Andorrà és l'entitat bancària que més creix en valor absolut amb 306.830 milers d'euros, seguit de BPA amb 171.330 milers d'euros, enregistrant un creixement respecte el 2006 del 12,56% i 26,42%, respectivament. Tanmateix, analitzant les xifres en termes de creixement relatiu qui més ha incrementat la inversió creditícia a clients ha estat BancSabadell d'Andorra amb un augment del 30,27%.

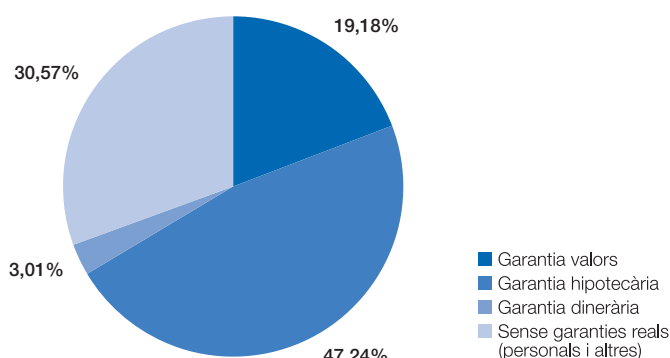
Evolució de la inversió creditícia 2006-2007

Font: Informes anuals entitats bancàries

L'epígraf "d'Inversions creditícies" representa el 54,08% (abans d'homogeneïtzació) i un 49,49% (després d'homogeneïtzació) del total de l'actiu agregat, format bàsicament per préstecs i crèdits a clients. Un bon indicador per mesurar la qualitat d'aquests actius són les garanties obtingudes per a concedir aquests préstecs o crèdits, així com la situació actual del risc. El total d'inversió creditícia concedida amb garanties reals és del 69,43%. D'aquestes, com es mostra al gràfic següent, el 19,18% són garanties de valors, el 47,24% garanties hipotecàries i el 3,01% garanties dineràries. La situació del crèdit és de "Normal" i "Vençut" en un 98,92% i 0,45%, respectivament (99,36% i 0,26% el 2006) i de "Dubtós" en un 0,63% (0,38% l'any anterior).

Garanties de les inversions creditícies 2007

Font: Informes anuals entitats bancàries

Dipòsits de clients

L'entorn de creixement de tipus sostingut des de l'exercici anterior ha incentivat el creixement dels dipòsits de clients que han experimentat un augment del 18,53% en relació amb l'any 2006 (2005 vs 2006: +20,78%; 2004 vs. 2005: +5,81%). El creixement dels dipòsits de clients des del 2003 fins a l'actualitat és gairebé del 39%; fet que consolida el canvi de tendència generalitzada en el trienni 2002-2004, en què s'havia traspassat part dels saldos de clients a altres recursos intermedis (dins del capítol "Dipòsits de valors i altres títols" dels comptes d'ordre agregats).

Evolució dels dipòsits de clients

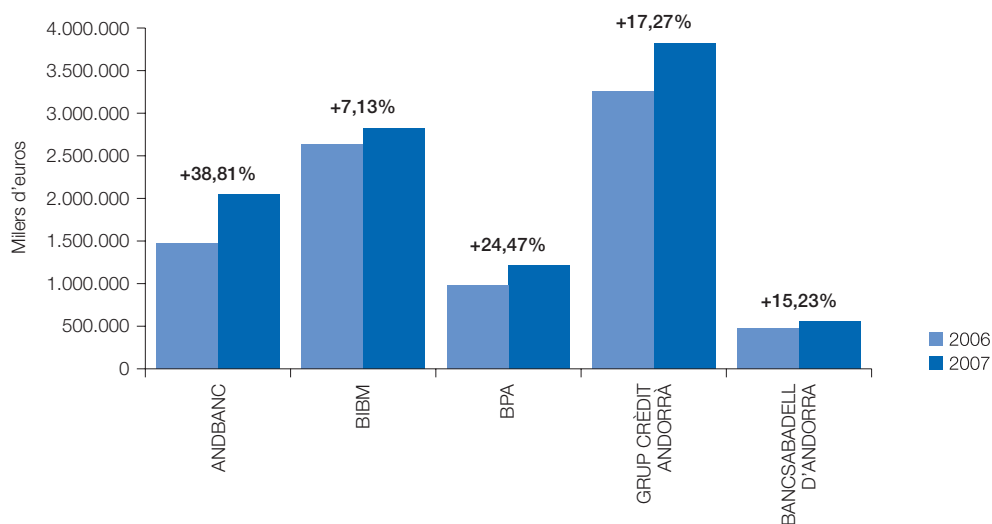
(Milers d'euros)

	2006	% s/total	2007	% s/total	Var. (%) 06-07
ANDBANC	1.477.253	16,73%	2.050.598	19,60%	38,81%
BIBM	2.638.223	29,89%	2.826.350	27,01%	7,13%
BPA	974.173	11,04%	1.212.553	11,59%	24,47%
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	3.258.707	36,91%	3.821.540	36,52%	17,27%
BANCSABADELL D'ANDORRA	479.444	5,43%	552.474	5,28%	15,23%
TOTAL	8.827.800	100,00%	10.463.515	100,00%	18,53%

Font: Informes anuals entitats bancàries

El gràfic següent mostra l'evolució dels dipòsits de clients durant els dos últims exercicis on es constata que Andbanc i Grup Crèdit Andorrà són les entitats bancàries que més han crescut en valor absolut amb 573.345 i 562.833 milers d'euros, respectivament; seguides per BancSabadell d'Andorra i BPA que han crescut en 240.591 i 238.380 milers d'euros, respectivament. BIBM que és l'entitat que va augmentar més els seus dipòsits de clients en l'exercici 2006, amb 612.764 milers d'euros (+30,25%), aquest any 2007 ha experimentat un creixement més moderat, si bé ha ascendit a un increment del 7,13%.

Evolució dels dipòsits de clients 2006-2007

Font: Informes anuals entitats bancàries

Rati d'inversió creditícia sobre dipòsits de clients

En el següent quadre podem apreciar l'evolució del rati d'inversió creditícia sobre els dipòsits de clients enregistrat per les diferents entitats bancàries andorranes el 2006 i 2007:

Evolució de la ràtio d'inversió sobre els dipòsits de clients		
	2006	2007
ANDBANC	91,95%	74,27%
BIBM	36,27%	37,01%
BPA	66,57%	67,62%
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	74,99%	71,97%
BANCSABADELL D'ANDORRA	53,87%	60,90%
MITJANA	64,18%	61,89%

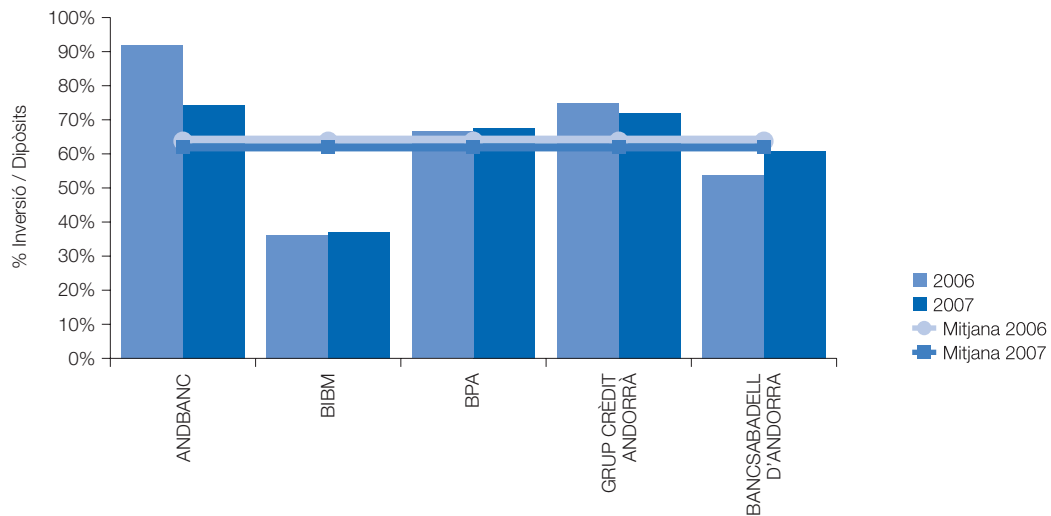
Font: Informes anuals entitats bancàries

Aquest rati ha estat calculat després d'homogeneïtzar els criteris de la normativa internacional perquè els saldos siguin comparables.

El rati agregat ha disminuït en 2,29 punts percentuals, seguint amb la línia iniciada l'any 2006 en què el rati havia disminuït en 1,55 punts percentuals. La disminució d'aquest rati durant l'any 2007 ha estat ocasionada per un increment substancial dels dipòsits de clients i no per un menor creixement de la inversió creditícia com a l'any 2006. En un entorn d'alça sostinguda dels tipus d'interès i d'una alta volatilitat en els mercats financers internacionals, molts dels clients dels bancs han optat per desinvertir en valors i productes de fora de balanç i traspasar aquests recursos a dipòsits a termini. Així, durant l'any 2007 els dipòsits a termini de clients han incrementat en un 18,53% en detriment dels recursos de clients gestionats fora de balanç que han disminuït en un 5,67%.

En general totes les entitats bancàries han tingut tendència a mantenir i fins i tot a disminuir el rati d'inversió sobre els dipòsits de clients, a excepció de BancSabadell d'Andorra, que ha incrementat dit rati en 7,03 punts percentuals respecte l'any anterior; aquest increment es deu al fet que la inversió creditícia ha crescut un 30,27%, gairebé el doble que els dipòsits, que també han experimentat un creixement significatiu del 15,23%. Andbanc continua tenint el rati d'inversió més elevat de la banca andorrana, si bé el diferencial entre el seu rati d'inversió i el de la resta d'entitats ha disminuït substancialment respecte al diferencial enregistrat en els darrers anys. Aquesta variació en la tendència del rati d'inversió d'Andbanc es deu principalment al fet que Andbanc ha moderat el creixement d'inversió creditícia, situant-lo en un 12,13%, mentre que els seus dipòsits de clients han crescut un 38,81% el 2007. Grup Crèdit Andorrà, BIBM i BPA han mantingut bastant estable el seu rati d'inversió respecte a l'exercici 2006.

Evolució del rati d'inversió sobre els dipòsits de clients 2006-2007

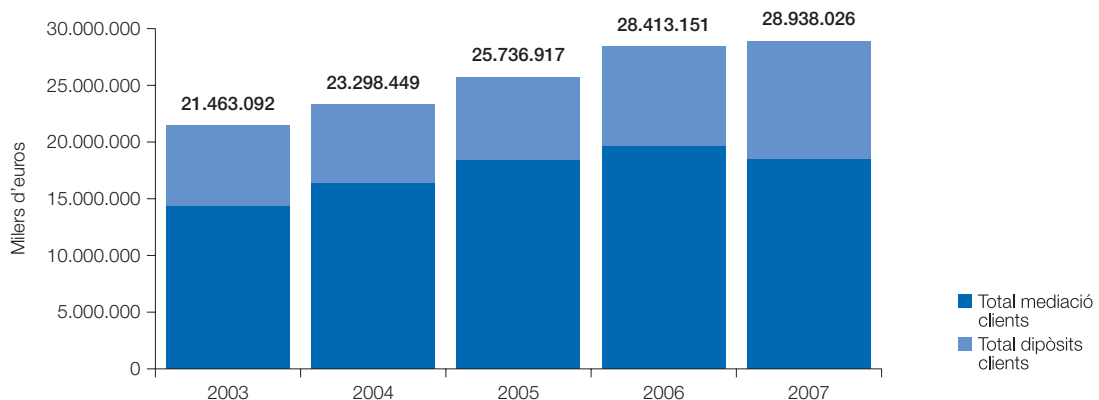

Recursos gestionats agregats

Els recursos gestionats agregats per les entitats bancàries andorranes (que inclouen els dipòsits de clients i la mediació de clients) han tingut un creixement acumulat durant els últims cinc anys del 34,83%. Aquest increment s'ha distribuït en un increment dels dipòsits de clients en els darrers cinc anys d'un 46,13% i un increment del 29,17% en els recursos de mediació de clients.

En el gràfic següent es presenta aquesta evolució dels recursos gestionats per les entitats bancàries en els darrers cinc anys, així com de la seva distribució entre dipòsits de clients i recursos de mediació de clients.

Evolució dels recursos gestionats 2003-2007

Com es pot constatar en el gràfic anterior, els recursos gestionats pel sistema financer andorrà han experimentat una evolució canviant en els darrers cinc anys. En primer lloc, al principi del període analitzat, fa cinc anys, l'entorn de tipus d'interès baixos va propiciar un desplaçament significatiu dels recursos gestionats dins el balanç dels bancs en forma de dipòsits de clients cap a fora de balanç, en actius financers que en entorns de baixos tipus d'interès podien generar millors retorns per als inversors.

Després, a partir de 2005, l'Acord signat per Andorra amb la Unió Europea sobre la retenció de l'impost sobre l'estalvi que grava els rendiments en forma d'interessos (rendiments d'actius monetaris i de renda fixa) obtinguts per persones residents en un estat membre de la UE que són clients de bancs andorrans, va induir a aquests clients, com ha passat arreu d'Europa, a buscar productes alternatius; incrementant-se així la importància del sector de les assegurances de vida.

A partir de l'any 2006, en un entorn de pujada dels tipus d'interès que ha estat continuat i sostingut fins a l'actualitat, s'ha invertit la tendència de migració de recursos de clients del balanç dels bancs a fora de balanç. Especialment en el darrer trimestre de 2007, i motivat també per l'elevada volatilitat dels mercats financers internacionals, s'ha accentuat aquesta tendència incrementant substancialment els dipòsits de clients, un 18,53% el 2007, en detriment dels recursos de mediació de clients que han disminuït un 5,67% aquest any.

L'evolució del volum de mediació de clients entre el 2006 i el 2007 es presenta a continuació:

Evolució de la mediació de clients

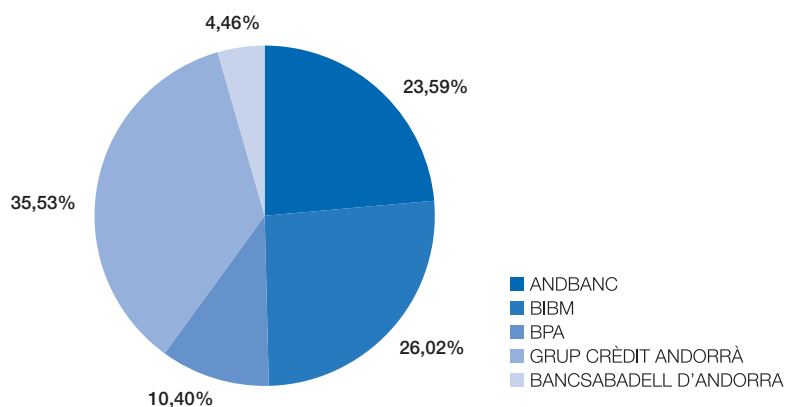
(Milers d'euros)

	2006	% s/total	2007	% s/total	Var. (%) 06-07
ANDBANC	5.181.035	26,45%	4.775.698	25,85%	(7,82%)
BIBM	4.921.416	25,13%	4.702.466	25,45%	(4,45%)
BPA	1.760.376	8,99%	1.796.476	9,72%	2,05%
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	7.003.841	35,76%	6.461.448	34,98%	(7,74%)
BANCSABADELL D'ANDORRA	718.683	3,67%	738.423	4,00%	2,75%
TOTAL	19.585.351	100,00%	18.474.511	100,00%	(5,67%)

Font: Informes anuals entitats bancàries

La distribució dels recursos gestionats agregats per entitat bancària a 31 de desembre de 2007, és com es mostra a continuació:

Recursos gestionats per entitat 2007

Font: Informes anuals entitats bancàries

Comptes d'ordre consolidats agregats de la banca andorrana

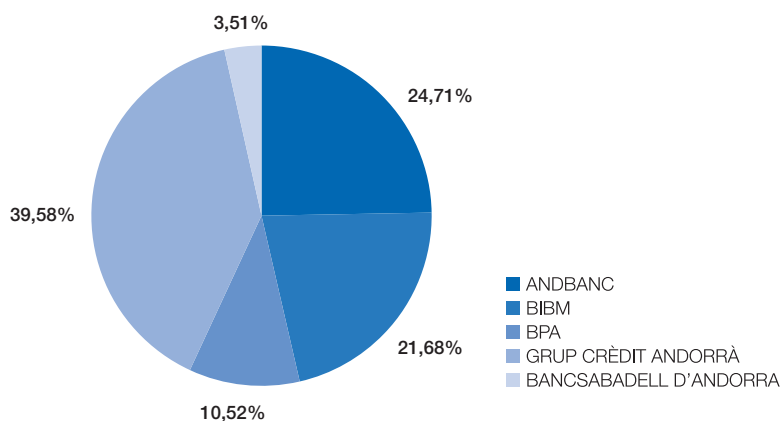
El detall dels comptes d'ordre agregats de la banca andorrana de l'any 2006 i 2007 es mostra a continuació:

Evolució dels comptes d'ordre agregats (Milers d'euros)					
	<u>2006</u>	<u>% s/total</u>	<u>2007</u>	<u>% s/total</u>	<u>Var. (%) 06-07</u>
Passius contingents	587.591	1,57%	629.371	1,63%	7,11%
Compromisos i riscos contingents	1.556.272	4,16%	1.621.494	4,21%	4,19%
Operacions de futurs	10.211.644	27,29%	12.520.650	32,49%	22,61%
Dipòsits de valors i altres títols en custòdia	20.602.339	55,05%	19.524.512	50,67%	(5,23%)
Altres comptes d'ordre amb funcions exclusives de control administratiu	4.466.158	11,93%	4.237.164	11,00%	(5,13%)
TOTAL COMPTES D'ORDRE	37.424.004	100,00%	38.533.191	100,00%	2,96%

Font: Informes anuals entitats bancàries

En el capítol "V. Dades d'interès" es poden trobar els comptes d'ordre consolidats de cada grup bancari. Presentem a continuació un detall dels comptes d'ordre agregats per entitat a 31 de desembre de 2007.

Comptes d'ordre agregats per entitat 2007

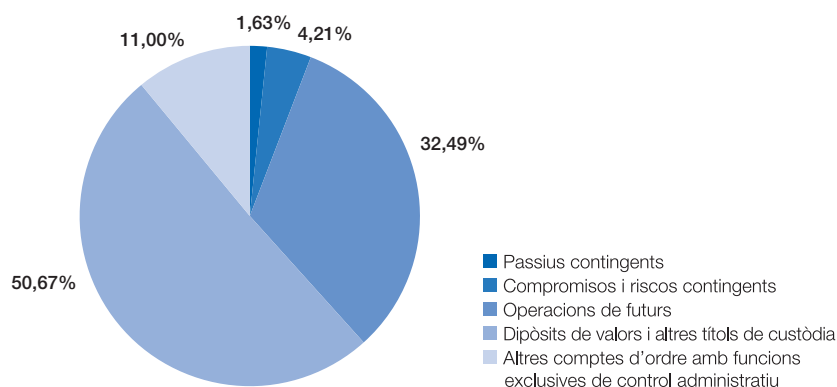
Font: Informes anuals entitats bancàries

Durant l'exercici 2007 els comptes d'ordre agregats han incrementat un 2,96% (2006 vs. 2005: +4,71%, 2004 vs. 2005: +27,10%) i s'han situat en 38.533 milions d'euros. La partida més significativa, "Dipòsits de valors i altres títols de custòdia", que representa un 50,67% del total, ha experimentat una variació negativa d'un 5,23% respecte de l'exercici anterior (2006 vs. 2005: +5,29%). Aquesta variació ja ha estat analitzada en l'apartat anterior de "Recursos gestionats agregats". D'altra banda, el capítol "d'Operacions de futur" que l'exercici 2006 s'havia reduït un 5,32% respecte el període 2005, ha augmentat un 22,61% elevant el seu pes específic fins el 32,49% del total dels comptes d'ordre (2006: 27,29%). Aquest increment substancial de les operacions de futur ve generat per l'augment en la utilització d'operacions de compravenda de divises a termini per cobrir el risc de divises al qual estan exposats tants els balanços dels bancs com els dels clients; així mateix també inclouen operacions de futurs sobre tipus d'interès i en menor mesura opcions sobre instruments financers.

Així mateix, cal destacar que el capítol "Altres comptes d'ordre amb funcions exclusives de control administratiu", on s'inclou garanties i compromisos rebuts i altres comptes, s'ha mantingut quasi estable respecte a l'any anterior en què experimentà un creixement de gairebé el 32% respecte el 2005. A 31 de desembre de 2007 aquest epígraf representa un 11,00% del total de comptes d'ordre agregats de la banca andorrana.

La composició dels comptes d'ordre agregats el 31 de desembre de 2007 és com segueix:

Estructura dels comptes d'ordre agregats 2007

Font: Informes anuals entitats bancàries

Comptes de pèrdues i guanys consolidats agregats de la banca andorrana

A continuació es mostra el detall dels comptes de pèrdues i guanys consolidats agregats de la banca andorrana per als anys 2006 i 2007

(Milers d'euros)			
	2006	2007	Var. (%) 06-07
Interessos i rendiments assimilats	365.283	526.207	44,05%
Interessos i càrregues assimilables	(229.349)	(369.062)	60,92%
Rendiments de valors de renda variable	1.825	753	(58,74%)
MARGE FINANCER	137.759	157.898	14,62%
Comissions per serveis netes	391.487	419.395	7,13%
Resultats d'operacions financeres	55.806	52.330	(6,23%)
Altres resultats ordinaris	2.993	3.479	16,24%
MARGE ORDINARI	588.045	633.102	7,66%
Despeses de personal	(88.701)	(94.404)	6,43%
Despeses generals	(115.319)	(122.736)	6,43%
Amortitzacions i provisions	(40.516)	(40.628)	0,28%
Provisions per a depreciació d'actius netes de recuperacions	1.247	-	-
MARGE D'EXPLOTACIÓ	344.756	375.334	8,87%
Provisions per a insolvències netes de recuperacions	(3.792)	(19.174)	-
Provisions per a riscos i càrregues netes de recuperacions	2.880	(2.129)	-
Dotacions als fons per a riscos generals	(10.897)	(4.166)	(61,77%)
RESULTAT ORDINARI	332.947	349.865	5,08%
Resultats extraordinaris	4.346	3.756	(13,58%)
Resultats atribuïts a la minoria	(31)	220	-
RESULTATS ATRIBUÏTS AL GRUP	337.262	353.841	4,92%

Font: Informes anuals entitats bancàries

En el capítol "V. Dades d'interès" es poden trobar els comptes de pèrdues i guanys consolidats per cada grup bancari.

El conjunt de les entitats bancàries andorranes han obtingut en l'exercici 2007 un benefici de 354 milions d'euros, un 4,92% més que en l'exercici anterior (2005 vs. 2006: + 18,28%; 2004 vs 2005: +5,16%).

Marge financer

Com es pot apreciar en el quadre següent, l'any 2007 el marge financer agregat de les entitats bancàries andorranes ha estat de 157.898 milers d'euros i ha experimentat un augment del 14,62% respecte a l'exercici 2006 (2005 vs. 2006: +6,03%; 2004 vs 2005: -3,03%), causat entre d'altres factors per l'augment de tipus d'interès que s'està produint en la zona euro.

Marge financer per entitat bancària

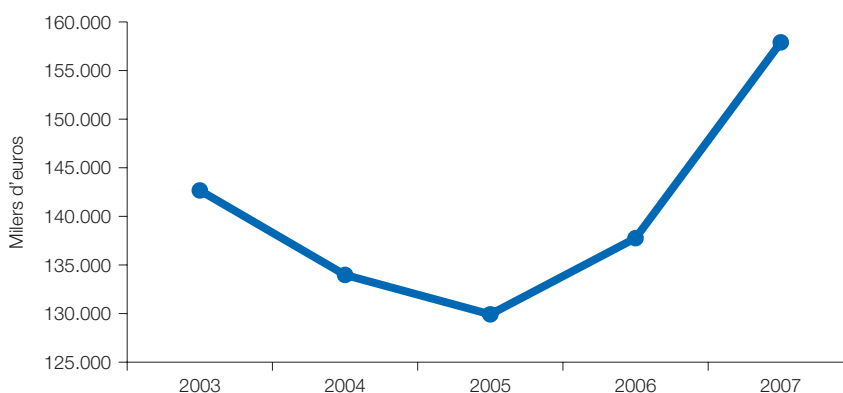
(Milers d'euros)

	2006	2007	Var. (%) 06-07
ANDBANC	30.789	33.680	9,39%
BIBM	35.081	36.725	4,69%
BPA	8.859	12.646	42,75%
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	57.164	67.967	18,90%
BANCSABADELL D'ANDORRA	5.866	6.880	17,29%
TOTAL MARGE FINANCER	137.759	157.898	14,62%

Font: Informes anuals entitats bancàries

A continuació es presenta el gràfic de l'evolució del marge financer agregat dels últims cinc exercicis, així com el gràfic del marge financer per entitat bancària per als exercicis 2006 i 2007:

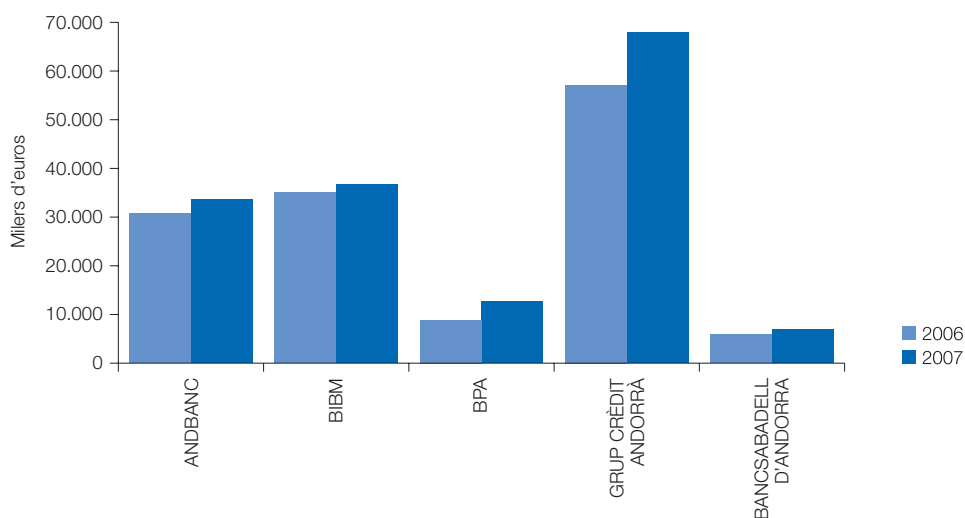
Evolució del marge financer agregat 2003-2007

Font: Informes anuals entitats bancàries

Com es pot veure en aquest gràfic, un context de tipus d'interès a l'alça afavoreix el creixement del marge financer, no només pel factor preu generat per l'increment de tipus sinó pel traspàs de recursos gestionats de clients de fora de balanç als balanços de les entitats bancàries. Així aquest increment del marge financer sol ser en detriment del marge ordinari.

Evolució del marge financer 2006-2007

Font: Informes anuals entitats bancàries

Marge ordinari

La taula següent ens mostra que el marge ordinari agregat de l'exercici ha experimentat un increment del 7,66%, arribant als 633.102 milers d'euros (2005 vs. 2006: +13,01%; 2004 vs. 2005: +11,78%). Això és principalment degut a l'increment d'un 7,13% de les comissions netes generades per l'oferta de productes i serveis d'alt valor afegit. La volatilitat viscuda en els mercats financers internacionals i les pèrdues enregistrades per les borses i els mercats crediticis i de renda fixa en el darrer trimestre de l'any són algunes de les causes de la disminució en un 6,23% dels resultats per operacions financeres.

Marge ordinari per entitat bancària

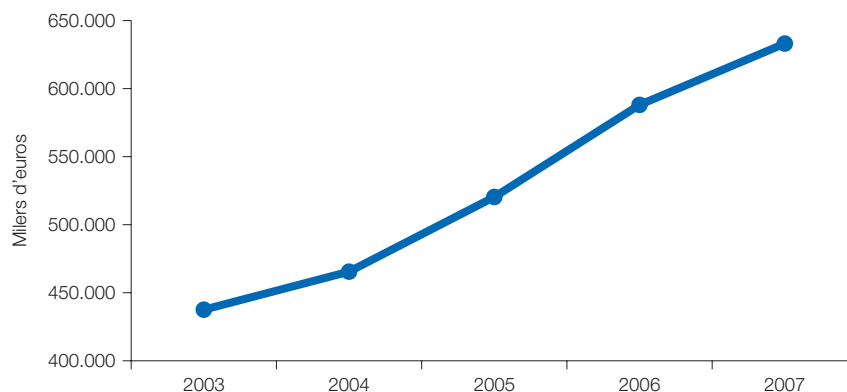
(Milers d'euros)

	2006	2007	Var. (%) 06-07
ANDBANC	148.735	152.053	2,23%
BIBM	138.472	142.782	3,11%
BPA	61.179	77.646	26,92%
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	223.814	240.675	7,53%
BANCSABADELL D'ANDORRA	15.845	19.946	25,88%
TOTAL MARGE ORDINARI	588.045	633.102	7,66%

Font: Informes anuals entitats bancàries

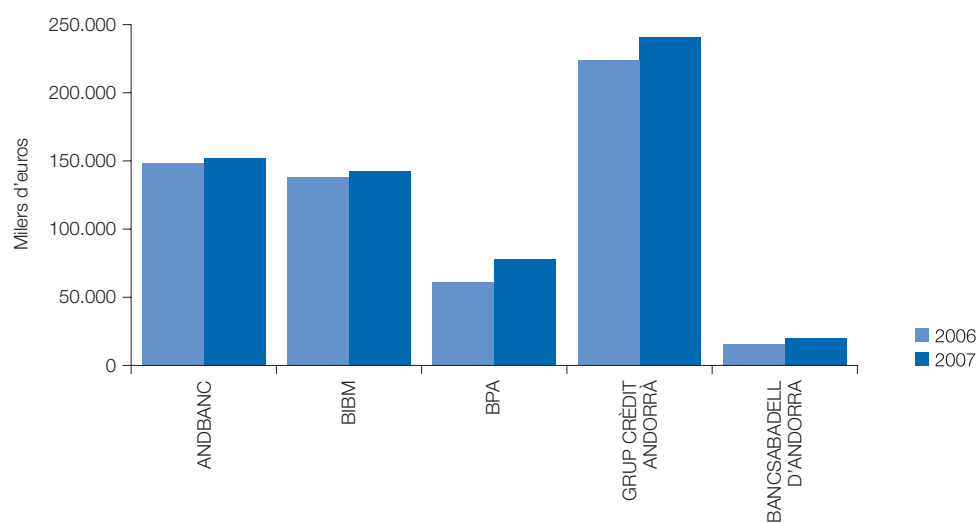
A continuació es presenta el gràfic de l'evolució del marge ordinari agregat dels últims cinc exercicis, així com el gràfic del marge ordinari per entitat bancària per als exercicis 2006 i 2007:

Evolució del marge ordinari agregat 2003-2007

Font: Informes anuals entitats bancàries

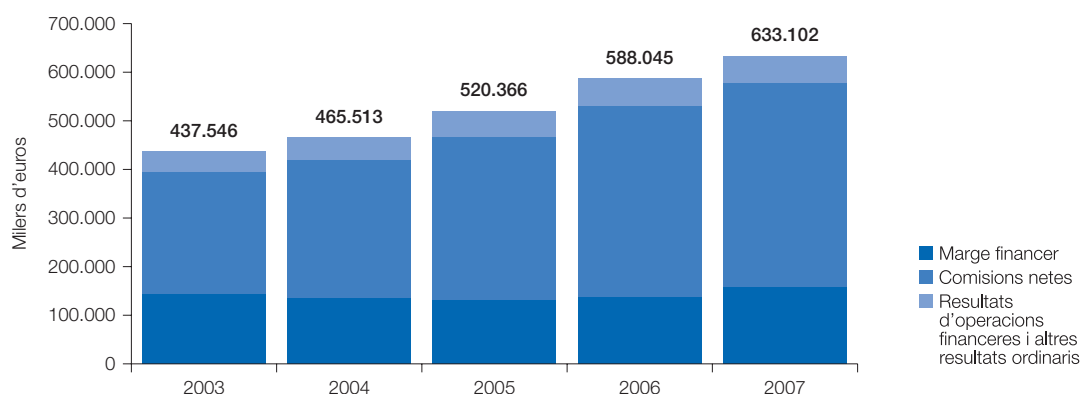
Evolució del marge ordinari 2006-2007

Font: Informes anuals entitats bancàries

El gràfic següent ens mostra que els ingressos per comissions continuen sent l'element més significatiu per la seva contribució al marge ordinari, si bé es denota un lleu increment de l'aportació del marge financer al marge ordinari a l'haver experimentat un increment del 14,62% en aquest exercici. Per altra banda, també es pot apreciar una lleu disminució de l'aportació al marge ordinari dels resultats de les operacions financeres que han disminuït, tal com hem comentat anteriorment, un 6,23% al 2007.

Evolució marge ordinari agregat 2003-2007

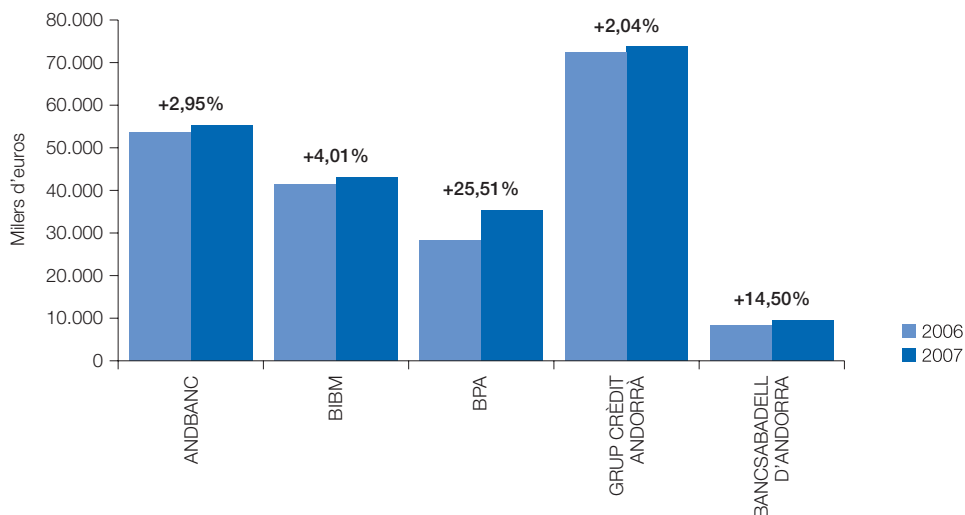
Font: Informes anuals entitats bancàries

Despeses de transformació

L'any 2007, les despeses de transformació agregades de les entitats bancàries andorranes, que es componen de les "Despeses de personal" i les "Despeses generals" (inclou "Tributs"), han estat de 217.140 milers d'euros, amb un increment d'un 6,43% en relació amb l'exercici 2006. Cal remarcar que el creixement de les despeses de transformació d'aquest exercici ha estat significativament inferior a l'increment que aquest capítol havia experimentat l'exercici 2006, en què les despeses de transformació van augmentar un 10,36% respecte el 2005. Aquest menor creixement de les despeses de transformació denota una certa contenció de costos respecte l'any anterior, i per tant un creixement més eficient de la banca andorrana.

L'evolució de les despeses de transformació entre l'any 2006 i el 2007 per cadascuna de les entitats bancàries que integren el sistema bancari andorrà es presenta a continuació:

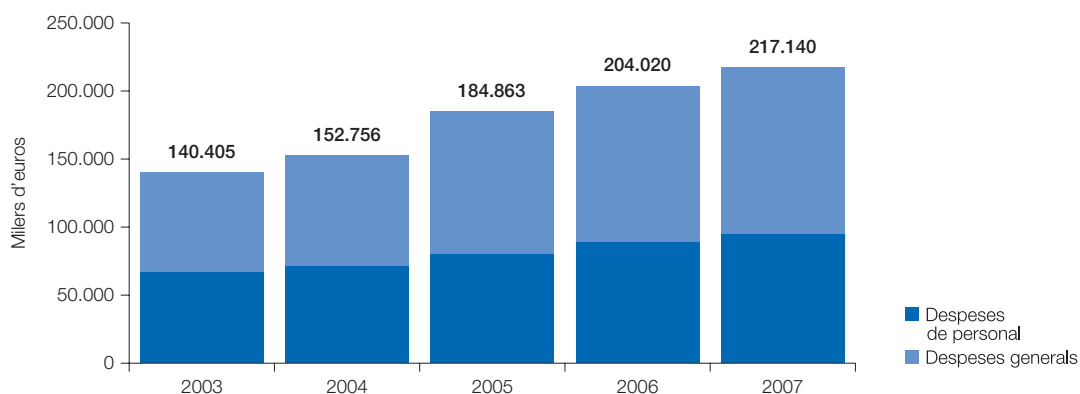
Evolució de les despeses de transformació 2006-2007

Font: Informes anuals entitats bancàries

La composició de les despeses de transformació de la banca andorrana en els darrers anys ha anat evolucionant, adquirint cada vegada major pes relatiu les despeses generals que les de personal. Aquesta evolució en la composició de les despeses de transformació en els darrers cinc anys es presenta en el gràfic següent:

Evolució de la composició de les despeses de transformació agregades 2003-2007

Font: Informes anuals entitats bancàries

Per complementar l'anàlisi derivada de l'evolució de les despeses de transformació, cal analitzar el *ratí d'eficiència* de les entitats bancàries, que és un indicador que mesura la part del marge ordinari que és absorbida per les despeses de transformació.

El ratí d'eficiència mitjà de les entitats bancàries andorranes per a l'any 2007 s'ha situat en un 30,81%, enregistrant una lleu disminució respecte a aquest ratí per a l'exercici 2006 que fou del 31,00%. Aquest ratí denota que l'eficiència és un clar diferencial del model de gestió de la banca andorrana que se situa per sota dels ratis d'eficiència dels sectors bancaris de molts dels països del seu entorn.

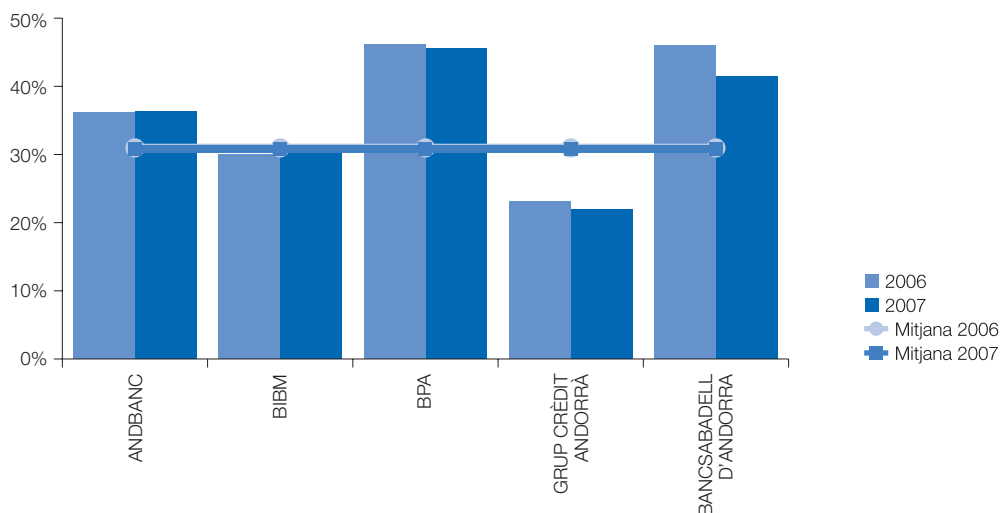
A continuació es presenta el quadre i el gràfic del ratí d'eficiència detallat per entitat i amb xifres comparatives per a l'exercici 2006 i 2007.

Ratí d'eficiència per entitat bancària		
	2006	2007
ANDBANC	36,10%	36,35%
BIBM	29,97%	30,23%
BPA	46,13%	45,62%
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	23,05%	22,00%
BANCSABADELL D'ANDORRA	46,00%	41,40%
MITJANA	31,00%	30,81%

Font: Associació de Bancs Andorrans

L'evolució del ratí d'eficiència per a les entitats bancàries andorranes entre l'exercici 2006 i el 2007 es presenta a continuació:

Evolució del ratí d'eficiència de les entitats bancàries andorranes 2006-2007

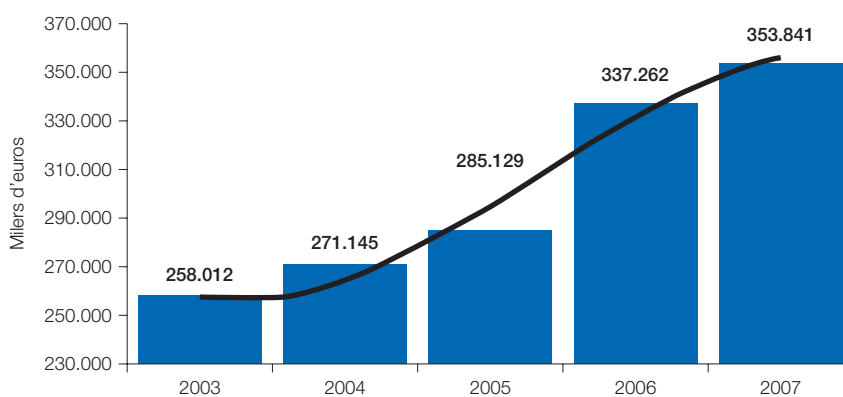
Font: Associació de Bancs Andorrans

Benefici

Com a resultat del creixement del marge financer i del marge ordinari agregats i malgrat l'increment experimentat en les despeses de transformació, ja comentat anteriorment, el marge d'explotació agregat s'ha situat en els 375.334 milers d'euros, amb un augment del 8,87% respecte el mateix període de l'any anterior (2005 vs. 2006: +16,46%). Així, el benefici agregat de les entitats bancàries andorranes ha millorat un 4,92% respecte als resultats excepcional obtinguts el 2006 en què el benefici dels bancs va créixer un 18,28% (2004 vs 2005: +5,16%).

A continuació, es presenta el gràfic que mostra l'evolució del resultat agregat de les entitats bancàries andorranes des de l'any 2003 fins l'any 2007, així com el quadre del benefici per entitat bancària:

Evolució del resultat agregat 2003-2007

Font: Informes anuals entitats bancàries

Benefici per entitat bancària

(Milers d'euros)

	2006	2007	Var. (%) 06-07
ANDBANC	87.302	85.657	(1,88%)
BIBM	94.237	94.393	0,17%
BPA	28.244	37.588	33,08%
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	121.371	128.001	5,46%
BANCSABADELL D'ANDORRA	6.108	8.202	34,28%
TOTAL BENEFICI	337.262	353.841	4,92%

Font: Informes anuals entitats bancàries

Rendibilitat dels fons propis mitjans (ROE)

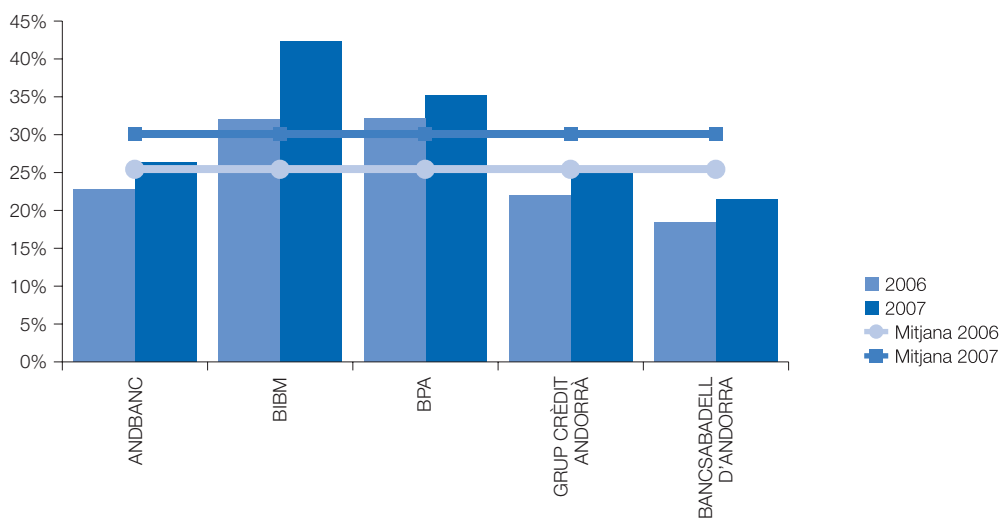
La rendibilitat mitjana dels fons propis de la banca andorrana per a l'exercici anual acabat el 31 de desembre de 2007 ha estat del 30,09% (calculada Beneficis/Recursos propis mitjans) amb un increment d'un 4,63% respecte el 2006.

A continuació, es presenta el quadre i el gràfic de la rendibilitat dels fons propis mitjans per cada entitat bancària pels anys 2006 i 2007:

Rendibilitat dels fons propis mitjans (ROE)		
	2006	2007
ANDBANC	22,72%	26,29%
BIBM	32,01%	42,27%
BPA	32,18%	35,14%
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	22,00%	25,31%
BANCSABADELL D'ANDORRA	18,39%	21,44%
MITJANA	25,46%	30,09%

Font: Associació de Bancs Andorrans

Rendibilitat dels fons propis mitjans per entitat 2006-2007

Font: Associació de Bancs Andorrans

Rendibilitat dels actius mitjans (ROA)

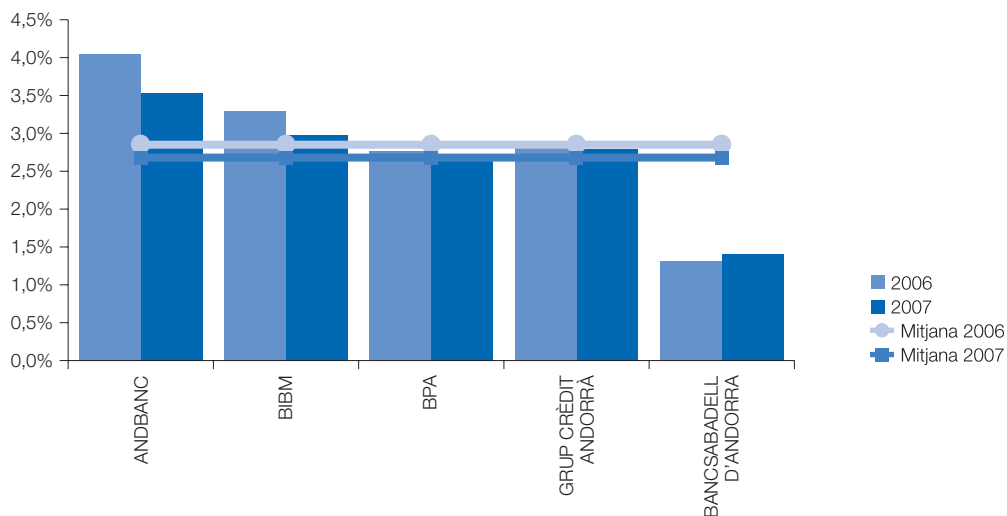
La rendibilitat mitjana dels actius totals de la banca andorrana per a l'exercici anual acabat el 31 de desembre de 2007 s'ha situat en un 2,68%, un 0,17% per sota de la rendibilitat assolida l'any 2006. Aquesta disminució és deguda al fet que els actius han experimentat un creixement d'un 11,66% mentre que el benefici ha incrementat un 4,92%.

A continuació es presenta el quadre i el gràfic que mostren la rendibilitat dels actius mitjans (calculada Benefici/Actius totals mitjans) per cada entitat bancària per als anys 2006 i 2007:

Rendibilitat dels actius mitjans (ROA)		
	2006	2007
ANDBANC	4,05%	3,53%
BIBM	3,30%	2,98%
BPA	2,77%	2,68%
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	2,83%	2,79%
BANCSABADELL D'ANDORRA	1,31%	1,40%
MITJANA	2,85%	2,68%

Font: Associació de Bancs Andorrans

Rendibilitat dels actius mitjans per entitat 2006-2007

Font: Associació de Bancs Andorrans

Solvència i liquiditat

El Consell General va aprovar el 29 de febrer de 1996 la Llei de regulació dels criteris de solvència i liquiditat de les entitats financeres. Aquesta llei pretén mantenir la solidesa de l'estructura del sistema financer andorrà i té com a origen una recomanació del Comitè de Basilea (*Basel Committee on Banking Regulations and Supervisory Practices*).

A fi d'aconseguir que el sistema financer andorrà obtingués una bona imatge de solvència en l'àmbit internacional, es van establir uns coeficients de solvència i liquiditat molt més exigents als que prevalien a la majoria de països que els utilitzaven, i se'n va establir un mínim del 10% i del 40%, respectivament.

En el quadre següent es mostra l'evolució dels dos coeficients per a cada entitat bancària durant els exercicis 2006 i 2007, que, tal com es pot apreciar, superen àmpliament els mínims establerts.

	Solvència		Liquiditat	
	2006	2007	2006	2007
ANDBANC	29,80%	26,61%	54,56%	60,97%
BIBM	23,14%	22,87%	75,28%	68,65%
BPA	16,49%	17,27%	61,07%	73,66%
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	20,94%	18,84%	57,22%	60,46%
BANCSABADELL D'ANDORRA	14,44%	14,23%	64,70%	67,43%
MITJANA	20,96%	19,96%	62,57%	66,23%

Font: Informes anuals entitats bancàries

Com es mostra en el quadre anterior, la solvència mitjana de la banca andorrana el 31 de desembre de 2007 ha estat de 19,96%, amb una variació d'un punt percentual respecte a l'exercici anterior i que es manté a un nivell superior a les principals entitats bancàries internacionals.

A aquests mateixa data, la liquiditat mitjana de la banca andorrana ha estat de 66,23%, un 3,66% per sobre de l'assolida l'any 2006. En un entorn en què la desconfiança en els mercats financers internacionals ha generat certes limitacions en el mercat de liquiditat interbancària, les entitats andorranes han incrementat la seva liquiditat respecte a exercicis anteriors.

Un altre dels indicadors de la solvència de les entitats bancàries són els *ràtings* elaborats per Agències especialitzades com Fitch Ratings, Moody's o Standard & Poor's.

El quadre següent mostra els *ràtings* concedits el 2007 a algunes entitats bancàries andorranes.

	Ràtings			Agència
	Llarg termini	Curt termini	Fortalesa financera	
ANDBANC	A	F1	B	Fitch Ratings
BIBM	A2	P-1	C+	Moody's
BPA	BBB	F3	B/C	Fitch Ratings
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	A	F1	B	Fitch Ratings
BANCSABADELL D'ANDORRA (*)	-	-	-	-

(*) Participat al 51% per Banc Sabadell

Font: Informes de les agències de rating a maig de 2008

Pel que fa al *ràting* sobirà del Principat d'Andorra, la darrera actualització realitzada al setembre de 2007 per Standard & Poor's ha estat d'AA per al llarg termini i A-1+ per al curt termini amb perspectiva negativa. Aquests *ràtings* reflecteixen les bones perspectives de creixement del Principat així com un prudent enfocament del mateix, que han ajudat al desenvolupament d'una economia moderna i pròspera. La perspectiva negativa reflecteix principalment al baix grau de diversificació de l'economia andorrana i potencialment molt sensible a canvis en el cicle econòmic dels països del seu entorn i a noves regulacions que puguin afectar el volum de recursos gestionats en el sistema financer andorrà.

V. DADES D'INTERÈS

V. DADES D'INTERÈS (*)

V.1. GRUPS BANCARIS ANDORRANS

Andorra Banc Agrícola Reig, SA

Ed. Centre de Negoci - C/ Manuel Cerqueda i Escaler, 6 - AD700 Escaldes-Engordany
(Principat d'Andorra) - Tel. +376 873333 - Fax: +376 863905

President Honorari:	Sr. Òscar Ribas Reig
President:	Sr. Manel Cerqueda Donadeu
Vicepresident:	Sr. Oriol Ribas Duró
Conseller - Director general (*):	Sr. Jaume Sabater Rovira
Director general adjunt:	Sr. José Luis Muñoz Lasuén

(*) El passat 14 de maig de 2008 va ésser nomenat Director General d'Andbanc el Sr. Jordi Comas Planas.

Balanços de situació consolidats d'Andorra Banc Agrícola Reig, SA (Andbanc) a 31 de desembre de 2006 i 2007

(Milers d'euros)					
	2006	% s/total	2007	% s/total	Var. (%) 06-07
ACTIU					
Caixa i bancs centrals OCDE	16.582	0,69%	14.708	0,55%	(11,30%)
INAF	18.577	0,78%	18.577	0,70%	-
Intermediaris financers	124.028	5,19%	523.723	19,66%	-
Inversions creditícies	1.349.666	56,49%	1.513.069	56,81%	12,11%
Cartera de valors	732.292	30,65%	479.924	18,02%	(34,46%)
Diferències positives de consolidació	-	-	-	-	-
Actius immaterials	9.960	0,42%	10.744	0,40%	7,87%
Actius materials	52.068	2,18%	50.973	1,91%	(2,10%)
Comptes de periodificació	36.044	1,50%	33.055	1,24%	(8,29%)
Altres actius	50.091	2,10%	18.808	0,71%	(62,45%)
TOTAL ACTIU	2.389.308	100,00%	2.663.581	100,00%	11,48%
PASSIU					
INAF	19.351	0,81%	19.883	0,75%	2,75%
Bancs i entitats de crèdit	445.893	18,66%	145.595	5,47%	(67,35%)
Altres intermediaris financers	-	-	-	-	-
Dipòsits de clients	1.477.253	61,83%	2.050.598	76,99%	38,81%
Deutes representats per títols	-	-	-	-	-
Fons de provisions per a riscos i càrregues	5.109	0,21%	26.405	0,99%	-
Fons per a riscos generals	800	0,03%	800	0,03%	-
Passius subordinats	-	-	-	-	-
Comptes de periodificació	20.712	0,87%	20.484	0,77%	(1,10%)
Altres passius	24.679	1,03%	23.450	0,88%	(4,98%)
Capital social	68.061	2,85%	68.061	2,56%	-
Reserves	273.628	11,45%	260.714	9,79%	(4,72%)
Resultats	87.302	3,65%	85.657	3,21%	(1,88%)
Resultats d'exercicis anteriors	-	-	-	-	-
Dividends a compte	(33.723)	(1,41%)	(38.084)	(1,44%)	12,93%
Interessos minoritaris	243	0,02%	18	-	(92,59%)
TOTAL PASSIU	2.389.308	100,00%	2.663.581	100,00%	11,48%

Font: Informe anual entitat bancària

(*) Les dades d'interès corresponen a les persones i als càrrecs ocupats fins el 31 de maig de 2008

Comptes d'ordre consolidats d'Andorra Banc Agrícola Reig, SA (Andbanc) a 31 de desembre de 2006 i 2007

(Milers d'euros)					
	2006	% s/total	2007	% s/total	Var. (%) 06-07
Passius contingents	93.525	0,93%	89.121	0,94%	(4,71%)
Compromisos i riscos contingents	402.976	4,03%	426.491	4,48%	5,84%
Operacions de futur	2.342.356	23,41%	2.387.119	25,07%	1,91%
Dipòsits de valors i altres títols en custòdia	5.800.093	57,96%	5.206.226	54,69%	(10,24%)
Altres comptes d'ordre amb funcions exclusives de control administratiu	1.368.866	13,68%	1.411.056	14,82%	3,08%
TOTAL	10.007.816	100,00%	9.520.013	100,00%	(4,87%)

Font: Informe anual entitat bancària

Comptes de pèrdues i guanys consolidats d'Andorra Banc Agrícola Reig, SA (Andbanc) per als exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2006 i 2007

(Milers d'euros)			
	2006	2007	Var. (%) 06-07
Interessos i rendiments assimilats	74.545	107.063	43,62%
Interessos i càrregues assimilables	(44.224)	(73.701)	66,65%
Rendiments de valors de renda variable	468	318	(32,05%)
MARGE FINANCER	30.789	33.680	9,39%
Comissions per serveis netes	94.997	102.966	8,39%
Resultats d'operacions financeres	21.822	13.932	(36,16%)
Altres resultats ordinaris	1.127	1.475	30,88%
MARGE ORDINARI	148.735	152.053	2,23%
Despeses de personal	(24.939)	(24.617)	(1,29%)
Despeses generals	(28.751)	(30.657)	6,63%
Amortitzacions i provisions	(6.763)	(6.203)	(8,28%)
Provisions per a depreciació d'actius netes de recuperacions	-	-	-
MARGE D'EXPLOTACIÓ	88.282	90.576	2,60%
Provisions per a insolvències netes de recuperacions	(1.710)	(5.227)	-
Provisions per a riscos i càrregues netes de recuperacions	-	(166)	-
Dotacions als fons per a riscos generals	-	-	-
RESULTAT ORDINARI	86.572	85.183	(1,60%)
Resultats extraordinaris	761	254	(66,62%)
Resultats atribuïts a la minoria	(31)	220	-
RESULTATS ATRIBUÏTS AL GRUP	87.302	85.657	(1,88%)

Font: Informe anual entitat bancària

(*) Les dades d'interès corresponen a les persones i als càrrecs ocupats fins el 31 de maig de 2008

Banc Internacional d'Andorra, SA

Av. Meritxell, 96 - AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra) - Tel. +376 884488 - Fax: +376 884499

President Honorari:	Sr. Joan Mora Font
President:	Sr. Jordi Aristot Mora
Conseller - Director general:	Sr. Joan Quera Font
Director general:	Sr. Santiago Guillén Sánchez

Banca Mora, SA

Av. Meritxell, 96 - AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra) - Tel. +376 884488 - Fax: +376 884499

President Honorari:	Sr. Joan Mora Font
President:	Sr. Francesc Mora Sagués
Conseller - Director general:	Sr. Joan Quera Font
Director general:	Sr. Santiago Guillén Sánchez

Balanços de situació consolidats de Banc Internacional d'Andorra, SA, Banca Mora, SA (BIBM) a 31 de desembre de 2006 i 2007

(Milers d'euros)					
	2006	% s/total	2007	% s/total	Var. (%) 06-07
ACTIU					
Caixa i bancs centrals OCDE	22.633	0,73%	17.518	0,54%	(22,60%)
INAF	28.641	0,93%	28.642	0,88%	-
Intermediaris financers	1.896.894	61,37%	1.956.804	60,39%	3,16%
Inversions creditícies	947.599	30,66%	1.041.449	32,14%	9,90%
Cartera de valors	108.919	3,52%	110.504	3,41%	1,46%
Diferències positives de consolidació	-	-	-	-	-
Actius immaterials	5.127	0,17%	6.117	0,19%	19,31%
Actius materials	55.518	1,80%	54.146	1,67%	(2,47%)
Comptes de periodificació	16.663	0,53%	20.153	0,63%	20,94%
Altres actius	8.714	0,29%	4.696	0,15%	(46,11%)
TOTAL ACTIU	3.090.708	100,00%	3.240.029	100,00%	4,83%
PASSIU					
INAF	36.227	1,17%	36.395	1,12%	0,46%
Bancs i entitats de crèdit	66.136	2,14%	43.186	1,33%	(34,70%)
Altres intermediaris financers	387	0,01%	133	-	(65,63%)
Dipòsits de clients	2.638.223	85,36%	2.826.350	87,23%	7,13%
Deutes representats per títols	-	-	-	-	-
Fons de provisions per a riscos i càrregues	45.852	1,48%	16.791	0,52%	(63,38%)
Fons per a riscos generals	2.850	0,09%	419	0,01%	(85,30%)
Passius subordinats	60.000	1,94%	60.000	1,85%	-
Comptes de periodificació	17.915	0,58%	22.211	0,69%	23,98%
Altres passius	14.145	0,46%	10.148	0,31%	(28,26%)
Capital social	42.407	1,37%	42.407	1,31%	-
Reserves	140.729	4,55%	150.972	4,66%	7,28%
Resultats	94.237	3,05%	94.393	2,92%	0,17%
Resultats d'exercicis anteriors	-	-	-	-	-
Dividends a compte	(68.400)	(2,20%)	(63.376)	(1,95%)	(7,35%)
Interessos minoritaris	-	-	-	-	-
TOTAL PASSIU	3.090.708	100,00%	3.240.029	100,00%	4,83%
Font: Informe anual entitat bancària					

(*) Les dades d'interès corresponen a les persones i als càrrecs ocupats fins el 31 de maig de 2008

Comptes d'ordre consolidats Banc Internacional d'Andorra, SA, Banca Mora, SA (BIBM) a 31 de desembre de 2006 i 2007

(Milers d'euros)					
	2006	% s/total	2007	% s/total	Var. (%) 06-07
Passius contingents	122.793	1,40%	114.034	1,36%	(7,13%)
Compromisos i riscos contingents	326.494	3,71%	333.030	3,99%	2,00%
Operacions de futur	1.569.755	17,84%	1.665.430	19,93%	6,09%
Dipòsits de valors i altres títols en custòdia	4.939.849	56,15%	4.729.870	56,61%	(4,25%)
Altres comptes d'ordre amb funcions exclusives de control administratiu	1.838.542	20,90%	1.513.099	18,11%	(17,70%)
TOTAL	8.797.433	100,00%	8.355.463	100,00%	(5,02%)

Font: Informe anual entitat bancària

Comptes de pèrdues i guanys consolidats de Banc Internacional d'Andorra, SA, Banca Mora, SA (BIBM) per als exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2006 i 2007

(Milers d'euros)			
	2006	2007	Var. (%) 06-07
Interessos i rendiments assimilats	96.466	136.523	41,52%
Interessos i càrregues assimilables	(62.325)	(99.800)	60,13%
Rendiments de valors de renda variable	940	2	(99,79%)
MARGE FINANCER	35.081	36.725	4,69%
Comissions per serveis netes	95.541	99.858	4,52%
Resultats d'operacions financeres	7.628	5.975	(21,67%)
Altres resultats ordinaris	222	224	0,90%
MARGE ORDINARI	138.472	142.782	3,11%
Despeses de personal	(17.206)	(18.000)	4,61%
Despeses generals	(24.288)	(25.157)	3,58%
Amortitzacions i provisions	(6.819)	(7.108)	4,24%
Provisions per a depreciació d'actius netes de recuperacions	1.167	-	-
MARGE D'EXPLOTACIÓ	91.326	92.517	1,30%
Provisions per a insolvències netes de recuperacions	(2.202)	2.824	-
Provisions per a riscos i càrregues netes de recuperacions	614	(1.010)	-
Dotacions als fons per a riscos generals	-	-	-
RESULTAT ORDINARI	89.738	94.331	5,12%
Resultats extraordinaris	4.499	62	(98,62%)
Resultats atribuïts a la minoria	-	-	-
RESULTATS ATRIBUÏTS AL GRUP	94.237	94.393	0,17%

Font: Informe anual entitat bancària

(*) Les dades d'interès corresponen a les persones i als càrrecs ocupats fins el 31 de maig de 2008

Banca Privada d'Andorra, SA

Av. Carlemany, 119 - AD700 Escaldes-Engordany
(Principat d'Andorra) - Tel. +376 873500 - Fax: +376 873519

President:	Sr. Higini Cierco Noguer
President:	Sr. Ramon Cierco Noguer
Conseller - Director general:	Sr. Joan Pau Miquel Prats
Director general adjunt:	Sr. Xavier Mayol González

Balanços de situació consolidats de Banca Privada d'Andorra, SA (BPA) a 31 de desembre de 2006 i 2007

(Milers d'euros)					
ACTIU	2006	% s/total	2007	% s/total	Var. (%) 06-07
Caixa i bancs centrals OCDE	5.715	0,45%	6.655	0,44%	16,45%
INAF	8.521	0,67%	8.521	0,56%	-
Intermediaris financers	38.348	3,04%	30.545	2,00%	(20,35%)
Inversions creditícies	951.990	75,38%	1.225.486	80,41%	28,73%
Cartera de valors	171.305	13,56%	164.695	10,81%	(3,86%)
Diferències positives de consolidació	-	-	-	-	-
Actius immaterials	6.896	0,55%	7.899	0,52%	14,54%
Actius materials	61.610	4,88%	62.198	4,08%	0,95%
Comptes de periodificació	6.036	0,48%	7.376	0,48%	22,20%
Altres actius	12.495	0,99%	10.671	0,70%	(14,60%)
TOTAL ACTIU	1.262.916	100,00%	1.524.046	100,00%	20,68%
PASSIU					
INAF	40.565	3,21%	32.593	2,14%	(19,65%)
Bancs i entitats de crèdit	127.835	10,12%	128.744	8,45%	0,71%
Altres intermediaris financers	-	-	-	-	-
Dipòsits de clients	974.173	77,14%	1.212.553	79,56%	24,47%
Deutes representats per títols	-	-	-	-	-
Fons de provisions per a riscos i càrregues	-	-	-	-	-
Fons per a riscos generals	902	0,07%	902	0,06%	-
Passius subordinats	-	-	-	-	-
Comptes de periodificació	11.007	0,87%	15.283	1,00%	38,85%
Altres passius	10.155	0,80%	14.608	0,96%	43,85%
Capital social	33.000	2,61%	33.000	2,17%	-
Reserves	44.035	3,49%	57.778	3,79%	31,21%
Resultats	28.244	2,24%	37.588	2,47%	33,08%
Resultats d'exercicis anteriors	-	-	(3)	-	-
Dividends a compte	(7.000)	(0,55%)	(9.000)	(0,60%)	28,57%
Interessos minoritaris	-	-	-	-	-
TOTAL PASSIU	1.262.916	100,00%	1.524.046	100,00%	20,68%

Font: Informe anual entitat bancària

(*) Les dades d'interès corresponen a les persones i als càrrecs ocupats fins el 31 de maig de 2008

Comptes d'ordre consolidats Banca Privada d'Andorra, SA (BPA) a 31 de desembre de 2006 i 2007

(Milers d'euros)					
	2006	% s/total	2007	% s/total	Var. (%) 06-07
Passius contingents	88.446	3,25%	133.522	3,29%	50,96%
Compromisos i riscos contingents	153.067	5,63%	147.802	3,65%	(3,44%)
Operacions de futur	540.326	19,87%	1.649.130	40,68%	-
Dipòsits de valors i altres títols en custòdia	1.785.130	65,64%	1.940.172	47,86%	8,69%
Altres comptes d'ordre amb funcions exclusives de control administratiu	152.656	5,61%	183.281	4,52%	20,06%
TOTAL	2.719.625	100,00%	4.053.907	100,00%	49,06%

Font: Informe anual entitat bancària

Comptes de pèrdues i guanys consolidats de Banca Privada d'Andorra, SA (BPA) per als exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2006 i 2007

(Milers d'euros)			
	2006	2007	Var. (%) 06-07
Interessos i rendiments assimilats	32.163	56.514	75,71%
Interessos i càrregues assimilables	(23.336)	(43.888)	88,07%
Rendiments de valors de renda variable	32	20	(37,50%)
MARGE FINANCER	8.859	12.646	42,75%
Comissions per serveis netes	43.134	56.327	30,59%
Resultats d'operacions financeres	7.990	7.411	(7,25%)
Altres resultats ordinaris	1.196	1.262	5,52%
MARGE ORDINARI	61.179	77.646	26,92%
Despeses de personal	(12.000)	(15.011)	25,09%
Despeses generals	(16.223)	(20.412)	25,82%
Amortitzacions i provisions	(4.434)	(4.595)	3,63%
Provisions per a depreciació d'actius netes de recuperacions	-	-	-
MARGE D'EXPLOTACIÓ	28.522	37.628	31,93%
Provisions per a insolvències netes de recuperacions	(2.105)	(3.484)	65,51%
Provisions per a riscos i càrregues netes de recuperacions	-	-	-
Dotacions als fons per a riscos generals	-	-	-
RESULTAT ORDINARI	26.417	34.144	29,25%
Resultats extraordinaris	1.827	3.444	88,51%
Resultats atribuïts a la minoria	-	-	-
RESULTATS ATRIBUÏTS AL GRUP	28.244	37.588	33,08%

Font: Informe anual entitat bancària

(*) Les dades d'interès corresponen a les persones i als càrrecs ocupats fins el 31 de maig de 2008

Grup Crèdit Andorrà, SA

Av. Meritxell, 80 - AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra) - Tel. +376 888000 - Fax: +376 888021

President:	Sr. Antoni Pintat Santolària
Vicepresident:	Sr. Jaume Casal Mor
Conseller delegat - Director general:	Sr. Josep Peralba Duró
Director general adjunt:	Sr. Xavier Cornella Grau

Balanços de situació consolidats del Grup Crèdit Andorrà, SA a 31 de desembre de 2006 i 2007

(Milers d'euros)					
ACTIU	2006	% s/total	2007	% s/total	Var. (%) 06-07
Caixa i bancs centrals OCDE	32.266	0,74%	19.349	0,39%	(40,03%)
INAF	46.245	1,06%	46.245	0,94%	-
Intermediaris financers	1.075.878	24,64%	1.210.077	24,64%	12,47%
Inversions creditícies	2.429.826	55,65%	2.732.012	55,64%	12,44%
Cartera de valors	438.185	10,04%	528.632	10,77%	20,64%
Diferències positives de consolidació	156.534	3,59%	136.968	2,79%	(12,50%)
Actius immaterials	12.335	0,28%	12.710	0,26%	3,04%
Actius materials	111.955	2,56%	111.545	2,27%	(0,37%)
Comptes de periodificació	41.429	0,95%	80.277	1,63%	93,77%
Altres actius	21.487	0,49%	32.313	0,67%	50,38%
TOTAL ACTIU	4.366.140	100,00%	4.910.128	100,00%	12,46%
PASSIU					
INAF	62.085	1,42%	63.217	1,29%	1,82%
Bancs i entitats de crèdit	155.069	3,55%	122.173	2,49%	(21,21%)
Altres intermediaris financers	-	-	-	-	-
Dipòsits de clients	3.258.707	74,64%	3.821.540	77,83%	17,27%
Deutes representats per títols	12.318	0,28%	16.312	0,33%	32,42%
Fons de provisions per a riscos i càrregues	27.825	0,64%	2.918	0,06%	(89,51%)
Fons per a riscos generals	68.619	1,57%	64.620	1,32%	(5,83%)
Passius subordinats	150.000	3,44%	150.000	3,05%	-
Comptes de periodificació	37.930	0,87%	37.656	0,77%	(0,72%)
Altres passius	30.257	0,69%	37.458	0,76%	23,80%
Capital social	70.000	1,60%	70.000	1,43%	-
Reserves	421.959	9,66%	448.233	9,13%	6,23%
Resultats	121.371	2,78%	128.001	2,61%	5,46%
Resultats d'exercicis anteriors	-	-	-	-	-
Dividends a compte	(50.000)	(1,14%)	(52.000)	(1,07%)	4,00%
Interessos minoritaris	-	-	-	-	-
TOTAL PASSIU	4.366.140	100,00%	4.910.128	100,00%	12,46%

Font: Informe anual entitat bancària

(*) Les dades d'interès corresponen a les persones i als càrrecs ocupats fins el 31 de maig de 2008

Comptes d'ordre consolidats del Grup Crèdit Andorrà, SA a 31 de desembre de 2006 i 2007

(Milers d'euros)					
	2006	% s/total	2007	% s/total	Var. (%) 06-07
Passius contingents	256.403	1,73%	264.555	1,73%	3,18%
Compromisos i riscos contingents	581.664	3,92%	621.825	4,08%	6,90%
Operacions de futur	5.606.325	37,83%	6.420.742	42,10%	14,53%
Dipòsits de valors i altres títols en custòdia	7.289.278	49,18%	6.833.293	44,81%	(6,26%)
Altres comptes d'ordre amb funcions exclusives de control administratiu	1.086.573	7,33%	1.109.961	7,28%	2,15%
TOTAL	14.820.243	100,00%	15.250.376	100,00%	2,90%

Font: Informe anual entitat bancària

Comptes de pèrdues i guanys consolidats del Grup Crèdit Andorrà, SA per als exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2006 i 2007

(Milers d'euros)			
	2006	2007	Var. (%) 06-07
Interessos i rendiments assimilats	144.657	200.362	38,51%
Interessos i càrregues assimilables	(87.850)	(132.804)	51,17%
Rendiments de valors de renda variable	357	409	14,57%
MARGE FINANCER	57.164	67.967	18,90%
Comissions per serveis netes	149.646	149.529	(0,08%)
Resultats d'operacions financeres	16.634	22.741	36,71%
Altres resultats ordinaris	370	438	18,38%
MARGE ORDINARI	223.814	240.675	7,53%
Despeses de personal	(30.441)	(31.945)	4,94%
Despeses generals	(41.905)	(41.875)	(0,07%)
Amortitzacions i provisions	(21.151)	(21.032)	(0,56%)
Provisions per a depreciació d'actius netes de recuperacions	80	-	-
MARGE D'EXPLOTACIÓ	130.397	145.823	11,83%
Provisions per a insolvències netes de recuperacions	2.363	(12.677)	-
Provisions per a riscos i càrregues netes de recuperacions	2.266	(953)	-
Dotacions als fons per a riscos generals	(10.897)	(4.166)	(61,77%)
RESULTAT ORDINARI	124.129	128.027	3,14%
Resultats extraordinaris	(2.758)	(26)	(99,06%)
Resultats atribuïts a la minoria	-	-	-
RESULTATS ATRIBUÏTS AL GRUP	121.371	128.001	5,46%

Font: Informe anual entitat bancària

(*) Les dades d'interès corresponen a les persones i als càrrecs ocupats fins el 31 de maig de 2008

BancSabadell d'Andorra, SA

Av. del Fener, 7 - AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra) - Tel. +376 735600 - Fax: +376 735601

President:	Sr. Robert Cassany Vila
Conseller - Director general:	Sr. Miquel Alabern Comas
Director general adjunt:	Sr. Josep Segura Solà

Balanços de situació consolidats de BancSabadell d'Andorra, SA a 31 de desembre de 2006 i 2007

(Milers d'euros)					
	2006	% s/total	2007	% s/total	Var. (%) 06-07
ACTIU					
Caixa i bancs centrals OCDE	4.566	0,86%	3.587	0,54%	(21,44%)
INAF	6.220	1,17%	6.220	0,94%	-
Intermediaris financers	27.488	5,16%	10.279	1,55%	(62,61%)
Inversions creditícies	384.703	72,25%	518.388	78,37%	34,75%
Cartera de valors	81.229	15,25%	90.079	13,62%	10,90%
Diferències positives de consolidació	-	-	-	-	-
Actius immaterials	1.877	0,35%	2.263	0,34%	20,56%
Actius materials	16.778	3,15%	18.052	2,73%	7,59%
Comptes de periodificació	3.759	0,71%	5.844	0,88%	55,47%
Altres actius	5.867	1,10%	6.738	1,03%	14,85%
TOTAL ACTIU	532.487	100,00%	661.450	100,00%	24,22%
PASSIU					
INAF	6.338	1,19%	17.786	2,69%	-
Bancs i entitats de crèdit	1.290	0,24%	31.225	4,72%	-
Altres intermediaris financers	-	-	-	-	-
Dipòsits de clients	479.444	90,04%	552.474	83,52%	15,23%
Deutes representats per títols	2.000	0,38%	11.000	1,66%	-
Fons de provisions per a riscos i càrregues	25	-	56	0,01%	-
Fons per a riscos generals	-	-	-	-	-
Passius subordinats	-	-	-	-	-
Comptes de periodificació	2.019	0,38%	3.714	0,56%	83,95%
Altres passius	5.135	0,96%	3.259	0,50%	(36,53%)
Capital social	30.068	5,65%	30.068	4,55%	-
Reserves	963	0,18%	3.666	0,55%	-
Resultats	6.108	1,15%	8.202	1,24%	34,28%
Resultats d'exercicis anteriors	(903)	(0,17%)	-	-	-
Dividends a compte	-	-	-	-	-
Interessos minoritaris	-	-	-	-	-
TOTAL PASSIU	532.487	100,00%	661.450	100,00%	24,22%

Font: Informe anual entitat bancària

(*) Les dades d'interès corresponen a les persones i als càrrecs ocupats fins el 31 de maig de 2008

Comptes d'ordre consolidats de BancSabadell d'Andorra, SA a 31 de desembre de 2006 i 2007

(Milers d'euros)					
	2006	% s/total	2007	% s/total	Var. (%) 06-07
Passius contingents	26.424	2,45%	28.139	2,08%	6,49%
Compromisos i riscos contingents	92.071	8,53%	92.346	6,82%	0,30%
Operacions de futur	152.882	14,17%	398.229	29,42%	-
Dipòsits de valors i altres títols en custòdia	787.989	73,04%	814.951	60,21%	3,42%
Altres comptes d'ordre amb funcions exclusives de control administratiu	19.521	1,81%	19.767	1,46%	1,26%
TOTAL	1.078.887	100,00%	1.353.432	100,00%	25,45%

Font: Informe anual entitat bancària

Comptes de pèrdues i guanys consolidats de BancSabadell d'Andorra, SA per als exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2006 i 2007

(Milers d'euros)			
	2006	2007	Var. (%) 06-07
Interessos i rendiments assimilats	17.452	25.745	47,52%
Interessos i càrregues assimilables	(11.614)	(18.869)	62,47%
Rendiments de valors de renda variable	28	4	(85,71%)
MARGE FINANCER	5.866	6.880	17,29%
Comissions per serveis netes	8.169	10.715	31,17%
Resultats d'operacions financeres	1.732	2.271	31,12%
Altres resultats ordinaris	78	80	2,56%
MARGE ORDINARI	15.845	19.946	25,88%
Despeses de personal	(4.115)	(4.831)	17,40%
Despeses generals	(4.152)	(4.635)	11,63%
Amortitzacions i provisions	(1.349)	(1.690)	25,28%
Provisions per a depreciació d'actius netes de recuperacions	-	-	-
MARGE D'EXPLOTACIÓ	6.229	8.790	41,11%
Provisions per a insolvències netes de recuperacions	(138)	(610)	-
Provisions per a riscos i càrregues netes de recuperacions	-	-	-
Dotacions als fons per a riscos generals	-	-	-
RESULTAT ORDINARI	6.091	8.180	34,30%
Resultats extraordinaris	17	22	29,41%
Resultats atribuïts a la minoria	-	-	-
RESULTATS ATRIBUÏTS AL GRUP	6.108	8.202	34,28%

Font: Informe anual entitat bancària

(*) Les dades d'interès corresponen a les persones i als càrrecs ocupats fins el 31 de maig de 2008

V.2. ALTRES DADES D'INTERÈS

Govern d'Andorra

Ed. Administratiu de Govern - C/ Prat de la Creu, 62-64 - AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra) - Tel. +376 875700

A 31 de desembre de 2007:

Cap de Govern:	M.I. Sr. Albert Pintat Santolària
Ministre de Presidència i Finances:	M.I. Sr. Ferran Mirapeix Lucas
Ministre d'Ordenament Territorial, Urbanisme i Medi Ambient:	M.I. Sr. Xavier Jordana Rossell
Ministre Portaveu del Govern, de Desenvolupament Econòmic, Turisme, Cultura i Universitats:	M.I. Sr. Juli Minoves Triquell
Ministre de Justícia i Interior:	M.I. Sr. Antoni Riberaygua Sasplugas
Ministra d'Afers Exteriors:	M.I. Sra. Meritxell Mateu Pi
Ministra de Salut, Benestar, Família i Habitatge:	M.I. Sra. Montserrat Gil Torné
Ministre d'Economia i Agricultura:	M.I. Sr. Joel Font Coma
Ministra d'Educació, Formació Professional, Joventut i Esports:	M.I. Sra. Roser Bastida Areny
Secretari general:	Sr. Esteve Vidal Ferrer
Cap del Gabinet del Cap de Govern:	Sra. Anna Zamora Puigcercós
Cap de Protocol:	Sra. Roser Suñé Pascuet

A partir de maig de 2008:

Cap de Govern:	M.I. Sr. Albert Pintat Santolària
Ministra de Presidència:	M.I. Sra. Concepció Marsol Riart
Ministre de Finances:	M.I. Sr. Ferran Mirapeix Lucas
Ministre d'Ordenament Territorial, Urbanisme i Medi Ambient:	M.I. Sr. Xavier Jordana Rossell
Ministre Portaveu del Govern, de Desenvolupament Econòmic, Turisme, Cultura i Universitats:	M.I. Sr. Juli Minoves Triquell
Ministre de Justícia i Interior:	M.I. Sr. Antoni Riberaygua Sasplugas
Ministra d'Afers Exteriors:	M.I. Sra. Meritxell Mateu Pi
Ministra de Salut, Benestar, Família i Habitatge:	M.I. Sra. Montserrat Gil Torné
Ministre d'Economia i Agricultura:	M.I. Sr. Joel Font Coma
Ministra d'Educació, Formació Professional, Joventut i Esports:	M.I. Sra. Roser Bastida Areny
Secretari general:	Sr. Esteve Vidal Ferrer
Cap del Gabinet del Cap de Govern:	Sra. Anna Zamora Puigcercós
Cap de Protocol:	Sra. Roser Suñé Pascuet

(*) Les dades d'interès corresponen a les persones i als càrrecs ocupats fins el 31 de maig de 2008

Institut Nacional Andorrà de Finances (INAF)

Av. Príncep Benlloch, 30, 3r - AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra) - Tel. +376 808898 - Fax: +376 865977

President:	Sr. Manel Torrentallé Cairó
Director general:	Sr. Carles Salvadó Miras

Associació de Bancs Andorrans (ABA)

C/ Ciutat de Consuegra, 16 - Ed. L'Illa, esc. A, 2n pis - AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra) - Tel. +376 807110 - Fax: +376 866847

President:	Sr. Miquel Alabern Comas
Vicepresident:	Sr. Josep Peralba Duró
Director general:	Sr. Antoni Armengol Aleix
Directora tècnica:	Sra. Clàudia Cornella Durany

Unitat de Prevenció del Blanqueig (UPB)

C/ Prat de la Creu, 8 - AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra) - Tel. +376 806730 - Fax: +376 828842

Director:	Sr. Josep M ^a Francino Batlle
-----------	--

Unitat de Prevenció i Lluita contra la Corrupció

Ed. Administratiu de Govern - C/ Prat de la Creu, 62-64 - AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra) - Tel. + 376 875700 - Fax: + 376 829218

Cap de la unitat:	Sra. Maribel Lafoz Jódar
-------------------	--------------------------

Oficina Innovació Empresarial (OIE)

C/ Prat de la Creu, 59-65, esc. A, 1r pis - AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra) - Tel. + 376 812020 - Fax: +376 812021

Director:	Sr. Jordi Robert Vives
-----------	------------------------

Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra (CCIS)

C/ Prat de la Creu, 8, Despatx 204-205 - AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra) - Tel. +376 809292 - Fax: +376 809293

President:	Sr. Francesc Pallàs Viladomat
Directora:	Sra. Pilar Escaler Penella

(*) Les dades d'interès corresponen a les persones i als càrrecs ocupats fins el 31 de maig de 2008

Associació de Consumidors i Usuaris (ACU)

C/ Doctor Vilanova, 9, baixos - AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra) - Tel. +376 867456 - Fax: +376 861466

Presidenta: Sra. Angelina Mas Joaniquet

Associació de la Micro, Petita i Mitjana Empresa d'Andorra (PIME)

Av. Doctor Mitjavila, 36, 1r pis - AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra) - Tel. +376 824344 - Fax: +376 810050

President: Sr. Marc Aleix Tugàs
Secretari: Sr. Didier Aleix Tugàs

Confederació Empresarial Andorrana (CEA)

C/ Prat de la Creu, 59-65, esc. B, 2n pis - AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra) - Tel. +376 800020 - Fax: +376 800024

President: Sr. Xavier Altimir Planes
Directora: Sra. Conxita Mora Jordana

Col·legi d'Economistes d'Andorra (COEA)

C/ Bonaventura Armengol, 15 - AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra) - Tel. +376 807807 - Fax: +376 807817

Degà: Sr. Roland Destrée Grimaldi
Secretari: Sr. Xavier Prats Martínez

Universitat d'Andorra (UdA)

Plaça de la Germandat, 7 - AD600 Sant Julià de Lòria
(Principat d'Andorra) - Tel. +376 743000 - Fax: +376 743043

Rector: Magfc. Sr. Daniel Bastida Obiols

Institut d'Estudis Jurídics, Econòmics i Financers d'Andorra (JEF)

Plaça de la Germandat, 7 - AD600 Sant Julià de Lòria
(Principat d'Andorra) - Tel. +376 743000 - Fax: +376 743043

President Honorari: Sr. M.I. Albert Pintat Santolària
President Executiu: Sr. M.I. Juli Minoves Triquell
President del Consell Assessor: Sr. Carles Gasòliba Böhm
Director: Sr. Jaume Saura Estapà

(*) Les dades d'interès corresponen a les persones i als càrrecs ocupats fins el 31 de maig de 2008

